RÂSU
LUMI

MICHAEL SADLER

UN ENGLEZ LA ȚARĂ

Viața în FRANȚA profundă

roman

Michael Sadler nu e doar romancier. El are în palmares un doctorat despre neputinţa poeţilor simbolişti francezi de-a scrie ficţiune, dar şi scenarii pentru BBC Radio 3 sau pentru televiziune, o istorie a rockului în benzi desenate, un film de artă cu Jean-IxiuisTrintignant în rolul principal şi traduceri din Marivaux şi Musset. în 2002-2003 Sadler a adaptat *Isteria* lui Terryjohnson pentru o reprezentaţie a lui John Malkovich la Théâtre Marigny din Paris. A ţinut cursuri la London University Institute din Paris, a fost decorat cu Legiunea de Onoare şi s-a trezit la un moment dat preşedinte al Festivalului brânzei Livarot. îi place Schubert, adoră Led Zeppelin şi nu s-ar da în lături să bea, din când în când, un pahar de Château Pétrus. Trăieşte fie la Paris, fie în Touraine, unde îşi îngrijeşte afectuos prazul din grădină. La fel ca Peter Mayle, Julian Barnes şi Stephen Clarke, e îndrăgostit de Franţa şi nu-şi propune să traverseze foarte des Canalul. *Un englez la Paris (Educaţia continentală)* este primul volum al unei trilogii din care mai fac parte *Un englez la ţară (Viaţa în Franţa profundă)* şi *Un englez amorezat (Dragostea în Franţa profundă).*

UN ENGLEZ LA ȚARĂ

HUMANITAS
BUCUREŞTI

MICHAEL SADLER

Viaţa în FRANŢA profundă

Traducere din engleză de RADU PARASCHIVESCU

1

— *Excusez-nous, monsieur...*

Prazul englezesc ieşit din ţară e de o bună-creştere fără cusur.

— *On est mous!*

Moale? O privire rapidă peste umărul stâng. Firele de praz de pe bancheta din spate păreau într-adevăr să se fi blegit. Plecatul la drum cu o droaie de legume pubere e o afacere complicată. în timpul traversării de la Newhaven la Dieppe, scosesem prazul pe puntea superioară a feribotului, înfăşurat în nişte batiste de hârtie muiate în Evian. În hotelul de lângă Alençon, a fost culcat pe pervaz, în ceaşca de plastic în care se ţine periuţa de dinţi, dar care e folosită de obicei pentru un ultim calvados cu cafea, înainte de somn. Din păcate, m-am trezit târziu, iar prazul avusese deja de îndurat impactul soarelui de dimineaţă. Viteza era de bază. Am hotărât, chiar dacă asta însemna comutarea pe vegetarianism, să *titiller le champignon*-să gâdil ciuperca, adică să pun piciorul în prag.

— *Grouillez-vous*[*]

Firele de praz erau insistente.

— Te rugăm.

---

* Grăbeşte-te! *(n.tr.).*

1

Mă grăbeam cât puteam de mult.

Harta rutieră fusese prinsă cu scotch de bordul Maz- dei roşii. în satul Toison, cu o populaţie de 216 locuitori,

trebuia să ies de pe Dl29, să fac stânga după biserică şi să cobor dealul prin dreptul cafenelei Le Toison d'Or – Lâna de Aur — al cărei cornet de îngheţată Miko se legăna în bătaia vântului. La câteva sute de metri după ieşirea din sat, o cotire la stânga în dreptul tabernaculului părăsit de la marginea drumului şi apoi o cotitură la dreapta pe lângă marile pubele municipale – o saltea în cea galbenă, arcurile ei în cea verde. Pe urmă, drept înainte pe lângă un lan de răpită şi pe lângă gardul viu de carpeni, tuns cu pedanterie de un profesor de matematică maniac, în sus pe un drumeag străjuit de vişini sălbatici şi... am ajuns.

Inima a început să-mi bată mai repede. După atâtea luni, după atâtea vise, noua mea casă. *Enfin!*

Am ieşit anevoie din maşină, destul de ţeapăn după drumul de la Ome. Pe pajiştea din apropiere, trei vaci care păreau să-şi caute lentilele de contact prin iarbă şi-au ridicat ochii înainte să-şi reia căutările, câtuşi de puţin interesate de Mazda roşie condusă de un englez cu haine din tweed şifonate.

Conform fotografici în faţa căreia fantazasem îndelung la Abesbury, casa era o *longère*- un paradis lung, scund, zugrăvit în alb şi cu ţiglă roşie. Mai multe feluri de acoperiş ajutau la deosebirea componentelor iniţiale – bucătăria, cocina, grajdul, camerele propriu-zise, şura, pivniţa. Obloanele vechi din lemn de stejar, cu inimioarele lor decupate, semănau cu pleoapele grele ale unor ferestre somnoroase. Câteva albine

grase, ascunse în viţa-de-vie, adăugau o coloană sonoră soporifică. Era un vis devenit realitate.

— Pssst...

Firele de praz încă nu-şi pierduseră semeţia. Am lăsat mănunchiul irascibil sub un vişin bogat şi am coborât să cercetez grădina de legume, cu vederea ei spre sat şi spre turla bisericii din Toison. O poartă frumoasă din lemn mi-a căzut din mână, iar balamalele ei ruginite au ciobit cochilia

unui melc aliat în trecere. Am închis ochii, savurând momentul. în faţă se întindea noul meu domeniu. Pe urmă i-am deschis.

Nom d'un chien!† Mă aşteptasem la grădina raiului, dar ceea ce aveam în faţă era o junglă. Fusesem naiv. Bălăriile crescute din loc în loc erau – mă rog – inevitabile, căci nimeni nu se mai ocupase de locul ăsta de-atâta vreme. Dar chiar aşa?! Grădina devenise un spaţiu amazonian. Totul crescuse şi dăduse rod. Salate de jumătate de metru se frecau de ceea ce fuseseră odinioară nişte căpăţâni de varză, iar între timp se transformaseră în nişte parasolare florale pentru doi iepuri sardonici, care s-au uitat la mine rânjind înainte să dispară în adăpostul sigur al tufelor.

Spiritul Dunkerque a ieşit la iveală. Aici era vorba de o provocare. Noii mei vecini aveau să mă judece în funcţie de abilitatea mea de-a îmblânzi sălbăticia. *Ils allaient voir.* Aveam să le arăt ce şi cum.

Sprijinită de o porţiune prăbuşită a zidului de piatră al grădinii se afla o coasă. N-am cosit în viaţa mea, dar ţin minte că l-am văzut pe Yves Montând cosind în *Manon des Sources,* pe BBC 2. Cu acest model în minte, am ridicat unealta, hotărât să-l folosesc pe Marcel Pagnol pe post de manual de grădinărit. Am prins mânerul cu ambele mâini şi am făcut o largă manevră laterală. Bucata de metal ruginit a zburat undeva în junglă. în

† Fir-ar să fie! (n.tr.).

şopronul din fundul grădinii am găsit o sapă veche. Am încercat s-o folosesc. Pământul era tare ca betonul. N-am reuşit nici măcar să las o urmă mai adâncă.

— Michael...

Firele de praz ajunseseră la capătul răbdării. Nu mai era timp.

O mişcare la marginea de jos a grădinii, în spatele gardului viu de carpeni. Aimé Matou, noul meu vecin, îmi studia

eforturile. Se prefăcea că numără muştele care dădeau târcoale părţii din spate a unei vaci. însă în centrul atenţiei sale nu se afla animalul, ci *le rosbif.* Din siguranţa unei crupe disponibile, mă spiona. Mai rău, îşi permitea să râdă pe înfundate.

Ca să nu-i dau impresia că eram intimidat de sarcina la care mă înhămasem, m-am retras Ia umbra vişinului pentru prânz: *saucisson*‡*,* o baghetă, roşii şi un Livarot sentimental, cumpărat pe strada principală din Dieppe – o brânză pe care, din cauza personalităţii ei foarte pronunţate, mă stră- duisem s-o izolez într-o casoletă de plastic vârâtă într-o altă casoletă de plastic mai mare, pentru evitarea efectelor secundare nefericite, ca de pildă moartea prin sufocare. Iar ultima, dar nu cea din urmă, o prăjitură din cale-afară de cremoasă — *une religieuse.*

Ddddrrrrr...

Ce mama dra...?! Un zgomot cumplit venea din spatele zidului aflat la celălalt capăt al curţii. Probabil că aţipisem. La capătul aleii, parcată imediat în spatele Mazdei, se afla o furgonetă albă şi încăpătoare, cu uşa din spate deschisă: Eric Moineau, *Electricité générale.* Am urmărit cu privirea furtunul lung de cauciuc negru al ciocanului pneumatic până la şopronul de vizavi, unde Eric Moineau în persoană instala un boiler pentru viitorul oaspete al apartamentului. M-am apropiat de el şi m-am prezentat.

Monsieur Moineau era tânăr, înăltuţ şi vânos, având pe faţă un surâs care părea să ascundă un

‡ Cârnat (n.tr.).

fel de nelinişte lăuntrică. Lucra prea repede, scăpa lucruri din mână şi adeseori dădea fuga înapoi la furgonetă, fiindcă luase altă mufă decât cea care trebuia. Când îi strângeai mâna, îţi dădeai seama pe Ioc ce însemna *électricité générale.*

Ca să scap de vacarm, am plecat să inspectez casa. Intrarea se făcea pe o uşă dublă de lemn vechi şi bătut de

vremuri. încăperea centrală cu gresie veche, de un roşu stins, bârne de stejar şi un şemineu deschis era scăldată în lumina filtrată de obloanele în formă de inimă. *Ddddrrrrr.* De bârne atârnau coşuri din nuiele împletite, pline cu flori uscate. *Ddddrrrrr.* Mobilierul avea culoarea mierii groase. *Ddddrrrrr.* Biblioteca era plină de volume legate în piele. *Ddddrrrrr.* Totul era, vorba lui Baudelaire, *Luxe ddddrrrrr calme ddddrrrrr et volupté. Ddddrrrrrddddrrr...*

Monsieur Moineau începea să mă calce pe nervi.

Dintr-odată, o minunată clipă de linişte. Soneria unui telefon mobil a reprodus un crâmpei electronic din *Simfonia corală.* Eric a răspuns, a mormăit ceva, a închis, a alergat la furgonetă şi a coborât pe alee în marşarier, lăsând în urmă un nor de praf care le-a făcut pe vaci să tuşească.

în absenţa lui, am hotărât să ascund ciocanul pneumatic. Am străbătut curtea până la şopron, am dat să ridic instrumentul de tortură şi rn-am oprit. *Evrikal* (ie idee isteaţă!

Aimé Matou continua să-şi facă de lucru la el în curte. Acum se prefăcea că drege ţeava verticală de eşapament a tractorului său – un Renault vechi şi galben, pe care probabil că-l cumpărase de la fiare vechi în timpul Marii Revoluţii din Octombrie. Voiam să mă vadă în acţiune. Am pus mâna pe ciocanul pneumatic.

Ddddrrrrr.

Cheia franceză a lui Aimé a şovăit în aer.

Ddddrrrrr.

S-a uitat peste umăr spre grădina de zarzavaturi. *Mais...*

Ce Dumnezeu are de gând? *C'est pas vrai!*§

Ddddrrrrr.

*Nom d'une pipe!***

Am fixat ciocanul pneumatic la capăt de rând. *Ddddrrrrr.* O gaură în pământ. *Vrrrum.* Un fir de praz în gaură. *Elup.*

§ Nu-i adevărat *(n.lr.).*

**Ei, fir-aş al naibii! (ra.tr).

Niţică apă turnată cu stropitoarea. *Pleosc.* De un fir scăpasem. *Ddddrrrrr, vrrrum, flup, pleosc.* întreaga legătură, plantată în cinci minute. Firele de praz păreau deja în curs de întremare.

Odată încheiată treaba, mi-am ridicat privirile. Aimé se întorsese în spatele vacii, ţinându-se de coada animalului ca un om ameţit, care vrea să-şi păstreze echilibrul în autobuz. Nu mai văzuse genul ăsta de grădinărit. S-a uitat la vacă, iar patrupedul i-a întors privirea. Au dat amândoi din umeri.

Ils sont fous, ces Anglais![††]

††1. Vezi *Un englez la Paris,* Pocket Books, 2003 (n.«.).

2

De unde şi până unde această psihodramă a legumelor?

întors în Anglia după primul meu an la Paris[1], mi s-a făcut dor de Franţa. Bonomia muiată în bere de la King's Arms mă lăsa rece. Mirosul uleiului rânced în care se prăjeau cartofii şi al tutunului de pipă îşi pierduse atracţia. Îmi preparam mici porţii extraconcentrate de cafele continentale care nici nu mai aveau nevoie de ceşcuţe ca să se ţină la un loc. O bibliotecă de film din Swindon avea câteva copii uzate ale unor filme din *La Nouvelle Vague*‡‡. Le-am privit şi răsprivit. Nu mă interesa trama, ci decorul: cafenelele, străzile, apartamentele, scările întunecoase, curţile cu ziduri igrasioase, coliviile de pe pervazuri. Ascultam muzică şi-mi imaginam mirosurile: usturoi, Gauloises, baghete calde, câte-un iz de Je Reviens§§. Şi, firește, tocmai asta aveam şi eu de gând.

Dar oricât de mult mi-ar fi plăcut Parisul, mai exista o Franţă pe care voiam s-o cunosc. Există o formulă anume, expresia unei Franţe mai puţin stresate, ancestrale, pe stil vechi, tândălitoare şi desfăşurându-ţi-se cu blândeţe în faţa ochilor, care mi s-a părut dintotdeauna atrăgătoare: *la France*

‡‡ Noul Val (n.tr.).

§§ Mă întorc *(n.tr.).*

2

profonde – Franţa profundă, la fel de profundă ca seceta, sudul şi – poate – necazurile. Eram dispus să-mi

asum riscul. Făcusem deja primul pas ca *parisien.* Acum voiam să devin *paysan*[***].

Dorinţa este mama scornelii. Fusesem invitat la masă în Abesbury de doi colegi de la Universitatea din Swindon – Sophie şi Malcolm Hodge. Malcolm, specialist în literatura medievală, arăta ca un rozător sfios, cu dinţi mici, împinşi în faţă, şi o mustaţă rară. Sophie aducea mai degrabă cu personajul Bianca Castafiore din aventurile lui Tintin. în rochiile ei stridente, cu motive florale, de la Laura Ashley, îmi evoca o canapea autoritară. Singurul lucru pe care cei doi îl aveau în comun era mustaţa.

Soţii Hodge îşi procuraseră recent ceva ce trecea drept visul oricărui englez – o căsuţă pe valea Loarei, într-o regiune care avea reputaţia de-a fi *le jardin de la France*[†††] şi unde se vorbea franceza cea mai pură. în secolul al şapte-sprezecelea, regiunea aceea fusese locul dejoacă al regilor. Aici îşi construiseră extravagantele reşedinţe secundare – Chambord, Chennonceaux, Azay le Rideau – şi tot aici glăsuiau într-o franceză elegantă. Cu timpul, vorbirea curteană a dispărut din registrul localnicilor. Dar soţii Hodge nu puteau să se ducă acolo şi s-o înveţe. Malcolm trebuia să plece la Hong Kong, unde urma să ţină nişte cursuri ca profesor invitat. în condiţiile astea, cine-ar fi putut să aibă grijă de căsuţă? Dar de

*** Ţăran *(n.tr).*
††† Grădina Franţei *(n.tr.).*

grădina de legume?

Ah! Le potager...

Lui Sophie i s-au înceţoşat şi i s-au umezit ochii. A glosat liric pe tema fasolei albe – *Oh! Les haricots beurre...* – Să intri în grădină dis-de-dimineaţă şi să muşti din partea de jos a unei roşii coapte la soare... Canapeaua s-a înfiorat extaziată. Emoţia ajunsese la apogeu. Aşa că m-am decis să intru în joc.

—J'adore les potagers!‡‡‡

N-aveam nici cea mai vagă idee despre ce vorbeam. Amenajasem cândva un petic de grădină de legume în preajma căsuţei pe care o închiriasem la Abesbury. Creşteam roşii în pungi galbene în care înfigeam nuiele de bambus care se prăbuşeau de fiecare dată când le stropeam, astfel încât la sfârşitul verii călcasem în picioare mai multe pătlăgele decât mâncasem. Ramura locală a Uniunii Democrate a Melcilor votase să mi se lase 30% din morcovii pe care trebuia să-i produc pentru consum. I-am fotografiat pe supravieţuitori pentru posteritate. Punctul de maxim interes a fost lotul miniatural pe care creşteam salată. Am aranjat foile bune mai degrabă pentru Tom Degeţelul în aşa fel încât să-mi scriu numele cu ele: M-I-C-H-A-E-L. Singura problemă .1 fost că nu m-am putut hotărî să le mănânc. Nu însă şi melcii. Intr-o dimineaţă, m-am trezit în faţa unor răsaduri c are alcătuiau numele M-I-C-H-A. Nevrând ca

‡‡‡ Ador grădinile de zarzavaturi! *(n.tr).*

vecinii să creadă că mă îndrăgostisem de o stewardesă scandinavă, am înfulecat toate foile de salată la prânz.

La început, soţii Hodge au crezut că nimeriseră peste grădinarul ideal în persoana vecinului lor, Aimé Matou. Dar în absenţa lor Aimé tăiase doi ulmi vechi din fundul grădinii, < are nu lăsau să-i crească orzul. Crima a deschis rănile lăsate de Ioana d'Arc, Războiul de O Sută de Ani, regina Maria a Scoţiei, Trafalgar şi al doilea gol al lui Zidane din ultimul meci Anglia-Franţa. Trebuia găsit un alt grădinar, iar asta *illico* — adică imediat.

Cu puţin timp în urmă, cumpărasem la mâna a doua un manual de grădinărit, cu ocazia unei acţiuni caritabile organizate în holul principal al primăriei, pentru ajutorarea animalelor de companie abandonate de cetăţenii care divorţau. Inspirat de un vin roşu bulgăresc destul de tare şi de dorinţa de-a mă întoarce în Franţa, mi-am fructificat cunoştinţele recent descoperite. Am profitat de o pauză, m-am repezit la o masă şi, înşfăcând nişte *poireaux vinaigrette* care erau servite ca aperitive, am prins un fir de praz de partea cu mustăţi.

— Ia uitaţi-vă la prazul ăsta!

Ceilalţi musafiri au fost luaţi pe nepregătite. La ce bun să molestezi un fir de praz? Folosindu-mi mâna rămasă liberă ca să-mi însoţesc argumentele cu bătăi în masa de mahon, am declanşat o

pledoarie pătimaşă.

— Supermarketurile oferă un tablou dezolant. V-aţi făcut vreodată timp să vă uitaţi la prazul de azi? Ce privelişte! Subţiratic şi palid, seamănă mai degrabă cu un turist american trecut pe hormoni decât cu o legumă. Să nu uităm un lucru: prazul adevărat e pătrăţos.

Am adăugat, cufundându-mă în abisul retoric al francezei:

— VzwfeMusselburgh! VzwfeWroxton! Wwpătrăţoşenia!

Fără îndoială că „pătrăţoşenie” nu are nimic francez, dar izbucnirea mea a compensat prin emoţie ceea ce i-a lipsit în plan lexical. Cei de faţă au fost încântaţi. Câtă pasiune! Doamna Hodge, care în seara aceea se înfăşurase într-un ambalaj rozaliu ce părea să reprezinte nişte morcovi dansând (de fapt, după ce mi-am găsit ochelarii, am văzut că erau câteva frunze în bătaia vântului), s-a arătat onorată să-i fie gazdă unui ambasador al legumelor tradiţionale. Mustăcioara i-a tremurat de emoţie.

— Michael. *Comme c’est fascinant.*

Legumeala mea machiavelică a dat roade. Două zile mai târziu, un telefon. Sophie Hodge mă aştepta în salonul de ceai din Abesbury, de data asta strălucind înăuntrul unui cort maroniu împodobit cu vaci nebune (nu mi-am mai găsit ochelarii). Licărul din priviri mi-a dat de înţeles că avea un plan.

— Michael. *J'ai une petite proposition.*

Era absolut încântată de idee. *Moi aussi.*

Nu mai rămânea decât să îmblânzesc conducerea Universităţii din Swindon. Richard Badger, noul, onctuosul şi ambiţiosul şef de catedră, care avea şuviţe blonde şi un Porsche, se uita oricum chiorâş la escapadele mele. Iar o ştergeam în Franţa? Ce era toată povestea asta? Ce nu-mi convenea la Anglia? Nu-mi plăceau ceaiul şi ploaia? În aer mirosea a trădare. Dacă i-aş fi spus că-mi cumpărasem un I larley Davidson şi o bandană şi că aveam de gând să gonesc pe Route 66 cântând *Knocking on Heaven's Door,* sunt sigur c-ar fi fost mai înţelegător. Dar Franţa... *Le vieil ennemi.. .*§§§

După o serie de parlamentări sâcâitoare, am ajuns la un acord. Da, puteam să plec, dar de data asta doar un trimestru şi fără să primesc salariu. N-aveam decât să mă descurc cum ştiam. Dacă farmecul continentului era atât de mare, măcar să sufăr pentru el.

*Lu et approuvé.*****

Am cumpărat o legătură de praz Musselburgh de la o tarabă din piaţă şi, debordând de bucurie şi agitaţie, am reînceput să-mi aşez lucrurile în portbagajul Mazdei. Soţii I lodge zburau la Hong Kong, iar eu spre *la France profonde.*

À nous deux maintenant.††††

---

§§§ Vechiul duşman *(n.tr).*

**** Citit şi aprobat *(n.tr.).*

†††† Şi-acum, între noi doi *(n.tr).*

3

Au boulot. La muncă.

Aveam de compus două anunţuri. Primul era destul de simplu, iar esenţa lui suna astfel: „Profesor, naţionalitate engleză, absolvent de Oxford, dau meditaţii, telefon etc.“ Oricum, toate anunţurile de la avizierul supermarketului din Atac erau scrise prescurtat. Nu prea ştiam cum să prescurtez în franceză, dar am produs următoarele: Prof. de nat. angl. dipl. Oxf. donne cours, tel: 02 47 59 39 37.“

Al doilea anunţ avea un caracter mai intim şi necesita mai multă muncă de cercetare şi concepţie.

Atac e situat la periferia celei mai apropiate localităţi cu piaţă, Ligueil. Visasem adeseori cu Ligueil şi Toison, repe- tându-le numele ca pe o mantră, pe când stăteam în bălegarul din fundul grădinii din Abesbury. *Ligueil et Toison...* numele făceau să apară, ca printr-o scamatorie, o lume fermecată, ascunsă undeva între Loches şi Tours, între Chambord şi Ussé, între Vouvray şi Chinon, între fericire şi tihna deplină. Pe masa din bucătărie, cu *L'Atlas Routier Michelin* deschis la pagina 82, sub strălucirea becului de o sută de waţi, urmăream cu degetul D 95-ul care lega cele

3

două oraşe. Astăzi, însă, cu inima bătându-mi repede şi fără să mai am pe cap pacostea aia de praz, Mazda o să-mi înlocuiască degetul.

Toison e atât de mic, încât dacă nu eşti atent, ieşi din el înainte să-ţi dai seama c-ai intrat. M-am întors pe drumul pe care venisem. Satul e compus din trei străduţe şi La Place

de l'Église[‡‡‡], care formează împreună un romb compact, în sat există o brutărie şi o cafenea, Le Toison d'Or. Un ditamai semnul aflat pe frontonul unei case vechi indică direcţia spre Centrul Leclerc din Loches. Meşterul bun la toate se aburcase în căruţă şi făcea încet turul localităţii, căutând o frunză pe care s-o ridice. Un domn corpolent, cu un nas stacojiu şi borcănat, stătea în faţa casei, contemplând neantul. Trei femei scunde cu mustaţă – se vede treaba că Sophie Hodge lansase o modă – pălăvrăgeau în faţa bisericii. Tustrele purtau nişte căşti portocalii de protecţie care făceau reclamă unui anumit tip de lichid de f rână. Am încetinit să le salut, dar m-au privit bănuitoare prin vizieră şi n-au schiţat nici un gest de răspuns la fluturarea veselă a mâinii mele.

Odată ce ieşi din sat, trebuie să urci abrupt spre drumul « are te duce la Ligueil, aflat de cealaltă parte a văii. Cu vreo 1reizeci de ani în urmă, zona avusese parte de o raţionalizare numită *le remembrement,* care însemnase distrugerea gardurilor vii pentru reorganizarea şi redistribuirea pământului. Dar mozaicul loturilor iniţiale se distinge în continuare, iar peisajul e presărat cu mici ferme cărora li se zăreşte acoperişul plat, din ţiglă roşie. Casele cu plăci de ardezie nu se mai văd la nord de Loara. Locuinţele de vacanţă sunt identificabile de departe prin obloanele din lemn lăcuit care stau mai mult închise. În rest, casele mici sunt veritabile ferme

‡‡‡‡ Piaţa Bisericii *(n.tr).*

cu tractoare, combine de recoltat vechi de când lumea, muşcate fluorescente şi câini.

în Anglia, exodul de la ţară la oraş a început la sfârşitul secolului al optsprezecelea. închideai gospodăria, îţi luai la revedere de la bunici şi, cu bocceaua pe umăr, cu plodul sub braţ şi cu nevasta alături, te duceai să-ţi mănânci sănătatea şi fericirea în oraşele nou apărute ale Revoluţiei Industriale. De îndată ce dispăreai la orizont, îşi făceau apariţia marii moşieri. A fost sfârşitul unei epoci şi totodată cântecul de lebădă al ţărănimii. În Franţa, nu. în Franţa, în aceeaşi perioadă, lucrurile au luat o altă întorsătură. Conferind drepturi de proprietate celor care munceau pentru feudalii şi pentru seniorii de vază, Revoluţia Franceză a transformat ţărănimea în forţă politică – fiindcă, în general, moşierii aveau drept de vot. Măsura a avut ca efect păstrarea puzderiei de mici proprietăţi din zonele rurale, ceea ce explică de ce *le paysan* supravieţuieşte – chit că numai el ştie cum.

Pardi!

Am cumpărat recent o carte de Gérard Granval, *Vechi dialecte din Touraine,* publicată de Les Editions de FEnclume. Deprinsesem o spoială rezonabilă din limba naţională la Paris, dar nici nu se punea problema să vorbesc franceza de fiţe în *la France profonde.* Am ajuns la pagina 135: exclamaţiile rurale. Slobozind emisia banală *Pardi* — un derivat din *Par Dieu* – , mi-am verificat repede poziţia buzelor în oglindă şi, drept urmare, a fost

cât pe-aci să mă ciocnesc de un camion care transporta baloturi uriaşe de fân, semănând cu nişte snacks-uri Shredded Wheat enorme, şi care ieşea din Ligueil pe drumul spre Loches.

— *Morquenne!* (Pagina 128, lecţia a treia.)

Consiliul local din Ligueil, zis şi consiliul local ligueilian (sau poate ligalician ori ligamental? – trebuie să mă interesez) , a avut ideea îndrăzneaţă de-a amenaja şase locuri de parcare pe strada principală care străbate localitatea. Rezultatul e că ai nevoie, în medie, de douăzeci şi trei de minute ca să treci cu maşina printr-un orăşel cu vreo două mii de locuitori. Această tehnică a blocajelor artificiale de trafic e deosebit de eficientă. Turistul vizitează orăşelul fără să se poată da jos din maşină, înlăturând astfel nevoia de-a avea parcări costisitoare. în drum spre Atac, am găsit timp să admir La Maison Jossclyne, fabricant de corsete şi furnizor de lenjerie pentru doamnele corpolente, al cărui magazin

era amplasat, extrem de convenabil, lângă un specialist în *rillettes.* Vecinătatea nu e o coincidenţă. Te îndopi cu pate, îţi ştergi mâinile pe şorţ şi pe urmă dai fuga alături, ca să ascunzi cumva faptul că ai băgat în tine ca-n siloz. Vitrina prăvălioarei lui Josselyne e plină de minunate invenţii de satin. Cataramele, cravatele şi straiele sale complexe ar fi făcut, fără îndoială, din acest magazin un loc de pelerinaj pentru marchizul de Sade, el însuşi un *cochon* indiscutabil.

Odată ajuns la Atac, mi-am prezentat cu o oarecare reticenţă anunţul prescurtat fetei de la ghişeu. „Prof. de nat. angl. dipl. Oxf. donne cours. tel.” a fost acceptat fără probleme. Avizierul era deja foarte plin, dar n-am fost deloc nemulţumit de locul obţinut, între „Chilipir! Corturi pentru copii.

* Cu atât mai rău *(n.tr).*

Ca noi” şi „Caut stăpân pentru doi pui de alsacian”. (ăi steagul Angliei desenat de mână şi colorat, anunţul meu chiar avea clasă.

Dintr-odată însă, m-a cuprins o îndoială teribilă. Dacă prescurtările mele nu erau corecte? Francezii ar fi putut citi „profesor de natație englez dă cursuri prin telefon”. Or, eu nu ştiu nimic despre înot. *Tant pis** E preferabil orice contact în locul lipsei totale.

Apoi mi-am cumpărat câte ceva – muştar, ulei de măsline, ton, măsline – ca să am provizii în caz de inundaţii, război atomic, gripă sau letargie. La tejghea, o fată cu o coadă de cal şi un zâmbet în stare să te topească mi-a cerut *la kartatak.* Am rămas perplex. Ce voia să spună? îmi vorbea în eschimoseză? Angélique – aşa cum stătea scris pe

* Cu atât mai rău *(n.tr).*

ecusonul prins de rochia de nailon de la Atac – mi-a explicat sistemul de folosire a cărţii de credit de fidelizare Atac, a completat cu amabilitate formularul de solicitare în locul meu şi – un moment cât se poate de înviorător – mi-a înfăţişat un catalog de cadouri la care ar fi putut să aspire

* Cu atât mai rău *(n.tr).*

un client fidel. Conserva de ton în ulei de măsline îmi aduce o recoltă de şaptesprezece puncte. Cu doar două mii patru sute de puncte pot să intru în cursa pentru câştigarea a trei titirezuri luminoase. O soluţie ideală pentru petrecerea serilor lungi de iarnă, aşteptând să trosnească surcelele de castan în cămin. Pentru alte două mii cinci sute de puncte, pot să primesc patru oale emailate – *des caquetons-*, perfecte pentru prepararea unei supe hrănitoare, care va aduce zâmbetul pe chipurile întregii familii. Dacă mai cumpăr 394 de cutii de ton în ulei de măsline virgin, mă aleg şi cu titirezurile, şi cu *les caquetons.*

Clienţii de la supermarket – *les Ataquants ?* – purtau cu toţii căşti portocalii de protecţie regulamentare, pantaloni kaki până la genunchi, şosete din acrii cu modele romboidale şi sandale decupate. în costumul meu de tweed şi cu pantalonii uzaţi, fără toc, mă simţeam un pic nelalocul meu. Noul meu cârd de fidelitate mi-a dat prima impresie reală de apartenenţă.

Al doilea anunţ s-a dovedit *une autre paire de manches-o* altă pereche de mâneci (sau o altă mâncare de peşte, dacă preferaţi). M-am întors cu maşina prin oraş şi am parcat în piaţa centrală din faţa bisericii. Aveam mâinile lipicioase, iar neliniştea îmi creştea de la o clipă la alta. Mi-am pus ochelarii de soare Ray-Ban ca să-mi păstrez anonimatul, dar cum nu mă cunoştea nimeni pe-acolo, mi-am dat seama că asta era, probabil, o metodă bună de-a atrage atenţia asupră-mi, aşa că

i-am scos. *La Maison de la Presse* era plină ca o cutie de sardine. Cum ieşea cineva, altcineva intra imediat în loc – un ziar, un pachet de ţigări, o carte poştală, un *morpion. Un morpion?* Pe unul dintre rafturi se afla un dicţionar. Definiţia termenului era: „păduchi pubieni“. Să fi fost păduchele parazitul unei expresii păduchioase? De ce Dumnezeu se înghesuia toată lumea să cumpere păduchi pubieni? Uitân- du-mă apoi la forma produsului, m-am dumirit. Un *mmpion* este un loz răzuibil. Şiruri nesfârşite de *mmpions* erau cumpărate unul după altul. îmi era imposibil să rămân singur. Am pierdut vremea uitându-mă prin revistele de sport. Oare aveam să-mi iau inima-n dinţi?

Mi-a venit o idee laşă. Dacă mă hotărâm să cumpăr mai multe lucruri deodată, măcar reuşeam să *noyer le poisson* – să înec peştele, adică să-mi maschez intenţiile. Un loz care se răzuia, un exemplar din ziarul local, *La Nouvelle République,* suficient de mare ca să pot ascunde sub el celelalte articole achiziţionate, şi un pachet de gumă de mestecat, întors acasă, nici nu m-am mai sinchisit să năzuiesc *morpionuX.* Am deschis febril revista ruşinoasă. Cel care îmi vorbise pentru prima dată de *Le Chasseur français* fusese Jean-Pierre (loujon, bucătarul de pe Rue de l’Abbé Grégoire din Paris.

Revista părea destul de nevinovată. Pe copertă se afla fotografia unui măcăleandm cocoţat pe o cracă şi ilustrând principalul articol, „O pasăre

rezistentă din zonele cu climă nordică". Dar pasiunea mea era departe de coordonatele ornitologice. Am dat la paginile de anunţuri de la sfârşitul i evistei. Adică la secţiunea „Contacte", unde doamne şi domni din întreaga lume vorbitoare de franceză îşi exprimau dorinţele. Un profesor de gimnaziu între două vârste doreşte companie. O gospodină din Mayenne caută un bărbat care nu trebuie să cântărească mai mult de o sulă de kile. O tânără din Angoulême vrea un suflet geamăn căruia să-i placă hoinăritul şi giugiulelile.

în timpul primei mele şederi în Franţa, o cunoscusem pe Edith Delluc, *une parisienne* sofisticată şi capricioasă, căreia îi plăcea să zboare la trapez fără plasă de protecţie. Edith a început să-mi facă *l'éducation continentalemainte* de-a decide, cu eleganţă şi tandreţe, să mă lase cu buza umflată. Mă gândeam adeseori la ea. Fusese pusă la păstrare într-o

* Vânătorul francez *(n.tr).*

cutiuţă tapetată cu catifea dintr-un cotlon secret al inimii mele. Duminica o scoteam şi-i ştergeam de praf amintirea cu afecţiune şi nostalgie. Numai că memoria nu ajungea.

După ce-am studiat stilul, forma, structura şi câteva noţiuni de *double entente*[§§§§] în paginile din *Le Chasseur français,* am reuşit ca până la sfârşitul serii să redactez o primă versiune a celui de-al doilea anunţ.

§§§§ Dublu sens (n.Zr).

„Bărb. deşt, de tur. abs. de. Ox. iub. pz. caut tnr. fm. pentru o seară cu titirezuri şi oale de supă.”

Nu eram foarte sigur de forma prescurtată a prazului – *pz* mi se părea implauzibil – , dar serile cu titirezuri şi oale emailate păreau să fie deopotrivă camaradereşti şi erotice. Fără îndoială că Marivaux, prinţul de secol optsprezece al *libertinage-u|m,* ar fi încuviinţat.

4

Plop.

Plop?

Nn cumva... *fleoşc* sau *pfluâ*

Plop. Iar începe!

Ia stai puţin... e douăjumate. Două jumate noaptea! Evaluez situaţia. Sunt în pat. Sunt în Franţa. Sunt în mansardă, Iar câteva lucruri fac *plop* pe întuneric. În Anglia, subconştientul meu s-a împăcat cu zgomotele nocturne. Pisica se IIiliude pe canapea, câinele trage pârţuri printre rododendroni – nici o problemă. Dar îmi vine greu să descifrez zgo- IIK iţele nocturne din Franţa.

* Argou *(n.tr).*

4

Imaginaţia mea devine instinctiv alarmistă. Frigiderul toarce, dar torsul lui seamănă cu un < .ii itec fredonat de un spărgător. Podeaua pârâie, iar un intrus i II o pelerină neagră atinge uşor unul dintre obloane.

Plop.

I Inde-i comutatorul? Orbecăind în gol, îmi dărâm pali.irul cu apă pe cartea de *patois*.*

— *Palsanquienne!* (Pagina 130.)

('.lie.

Plop.

Podeaua pare acoperită cu mingiuţe de lână

* Argou *(n.tr).*

4

cenuşie. I)<■ parcă o pisică şi-ar fi ascuţit ghearele pe covor. Dar nu există nici pisică, nici covor.

* Argou *(n.tr).*

O piticanie căţărată pe grinda principală sfâşie un pulover? Mai degrabă nu. Ia stai un pic! Mingiuţa aia de puf s-a mişcat? Da. Şi încă una. Stai puţin. Asta nu e lână...

Podeaua e plină de pui de şoarece. Plouă cu rozătoare! Pfui. Sau *beurk,* cum am învăţat să exclam în franceză. *Beurk.* Ce scârbos! Şoarecii nu fac chestiile astea în Anglia. Şoarecii englezi se uită la BBC 2 şi mănâncă preparate din gama Marmite. Nu sar jos de pe grinzi.

Mă frec la ochi. Vino-ţi în fire, Sadler. Fii om cu scaun la cap. Ai venit în Franţa să-ţi lărgeşti orizontul. Ei bine, asta e o experienţă de lărgire. Gol puşcă în centrul mansardei şi înconjurat de puf zvârcolitor, decid să-mi apreciez situaţia drept pozitivă. Lucrurile sunt în regulă.

Plop. încă un kamikaze miniatural se lăţeşte pe podeaua acoperită cu gresie tare.

Ataşat în mod normal de animale, sunt copleşit de compasiune. Am grijă de ani buni să nu calc pe furnici – de când am aflat că au un vocabular compus din 177 de cuvinte. „Cuvinte” poate că nu este termenul cel mai potrivit. Furnicile – sau furnicile cu un IQ ridicat, de pildă, furnicile Mensa — comunică frecându-şi antenele între ele, în moduri diferite şi la niveluri diferite, pentru a transmite mesaje de genul „Ajută-mă la firimitura asta”. Acest lucru e valabil şi pentru păianjenii pe care-i salvez cu grijă, transportându-i cu peria de

veceu din baie în grădină.

în ultima vreme, compania animalelor mi-a produs cu adevărat o alinare enormă. Conversaţiile cu oamenii s-au limitat la un schimb succint de cuvinte cu Eric, instalatorul febril, şi la un altul cu încântătoarea, dar evanescenta Angélique de la Atac. în cea de-a doua seară, am nimerit peste o femelă de şoarece în salon şi m-am bucurat din cale-afară că am avut cum să-mi ocup timpul.

— *Bonsoir,* Lucienne.

— *Bonsoir,* Michael.

Trebuie spus că discuţia a avut loc după un pahar sau două de Chinon. Aseară am surprins-o pe Lucienne mergând împleticit. Ulterior am descoperit o gaură în capacul borcanului de prune în Armagnac. Lucienne era evident abţiguită, ceea ce a făcut-o şi mai agreabilă.

Bunătatea mea se extinde şi asupra insectelor. Intr-o dnpă-amiază foarte călduroasă de septembrie, am ajuns acasă şi am găsit ferestrele Velux de la mansardă năpădite de o colonie de *punaises*[*****] răsfăţându-se în soarele torid. În Franţa, şoarecii trag la măsea, iar insectele se bronzează. Fat ă să-mi dau seama ce fac, am întins mâna după un tub de spray şi le-am stropit. Abia pe urmă am priceput că de lapt cedasem unui instinct atavic distructiv şi am fost, pe bună dreptate, oripilat. Din fericire, zăpăcit cum eram,

***** Ploşniţe *(n.tr).*

confundasem deodorantul Iui Sophie Hodge cu un spray cu insecticid. Insectele n-au mirosit niciodată mai bine.

Plop.

(leva trebuia făcut ca să împiedic acest sindrom Icar prin- lie rozătoare.

în colţul mansardei, o saltea de plastic de rezervă penii u un pat de o persoană. O trag sub grinda principală, chiar pe locul de aterizare a artiştilor căderii libere – exact ca « iinpierul aflat sub fereastra unei clădiri în flăcări. Doi sau li ei cad imediat, aterizează pe saltea şi sar ca împinşi de un icsort, scoţând un mic chiţăit de plăcere. E limpede că şoarecilor le plac săriturile pe trambulina elastică. O problemă, totuşi: salteaua nu e destul de mare ca să acopere loată pista de aterizare. Nici pe departe. La fiecare doi-trei săritori pe trambulina elastică există şase care cad alături.

îmi vine în minte o soluţie radicală: aspiratorul din dulapul aflat în bucătărie. îl urc anevoie pe scări, mă aşez

în patru labe pe podea şi descolăcesc cablul lung, negru, sub bombardamentul neîncetat al ghemelor de puf.

Bag aspiratorul în priză. Gata, funcţionează. Stând în pielea goală şi pe vârfurile picioarelor în mijlocul patului, aflat într-un echilibru de-a dreptul precar pe salteaua moale, reuşesc să fixez gura aspiratorului în spatele grinzii principale. Scopul meu nu e anihilarea şoarecilor. Am de gând să-i scot cu ajutorul aspiratorului, să duc instrumentul jos şi să deschid punga de praf în grădină, înlăturând astfel riscul unei căzături mortale şi eliberându-i pe şoareci.

în plin efort, mă simt copleşit de o grijă care mă macină. Şi dacă noul meu vecin, Aimé Matou, s-a hotărât întâmplător să numere muştele care bâzâie pe lângă cozile vacilor lui pe timp de noapte? Ei bine, dacă s-ar afla în mijlocul câmpului chiar în clipa asta şi şi-ar ridica ochii spre fereastra luminată, ar spiona un exhibiţionist în echilibru fragil, care tocmai dă viaţă unei scene de o perversitate unică.

Să recapitulăm. Tocmai am sosit aici. Aimé m-a surprins plantând praz cu ciocanul pneumatic. Bun. Poate că aşa înţeleg englezii grădinăritul. Dar asta! Noaptea îşi dau jos hainele şi ţopăie despuiaţi pe paturi, agitând nişte cordoane de aspiratoare deasupra capetelor. E în joc însăşi reputaţia ţării mele.

încep să am unele îndoieli. Şi dacă forţa de absorbire a aspiratorului e prea mare? Aparatul

are un selector pentru praf / firimituri / lichide, dar nici un buton pentru şoareci. Mă las păgubaş. După o încercare palidă de respiraţie artificială în folosul câtorva dintre victime, decid s-o şterg de pe câmpul de luptă şi să mă mut jos – nu înainte de a-mi împrăştia toată garderoba pe podea, ca să atenuez impactul.

Ecosistemul o să trebuiască să se descurce fără mine.

5

Am dat peste o freză agricolă antică şi de demult, ascunsă undeva în fundul şurii. Noi energii mi-au pus în mişcare < >t ganismul. Poate că descoperisem în sfârşit soluţia pentru grădina de ciment, mai ştii?

N-oi fi eu cel mai tehnic om din lume, dar în general .un destul simţ practic. Am turnat benzină în rezervorul ruginit şi am tras tare de maneta de pornire. Nu s-a întâmplat nimic. O fi intrat benzină în garnitură, mi-am zis. Cu gesturile măsurate ale unui mecanic abil, am demontat garnitura (douăzeci şi trei de minute), am frecat-o cu şmirghel (douăsprezece minute) şi apoi am montat-o la loc (şase minute). Am încercat din nou, trăgând şi mai inimos de manetă. Degeaba. Fără să mă descurajez, m-am retras doinei metri şi apoi m-am năpustit asupra dispozitivului, arzându-i un şut zdravăn unde-am crezut că era bine, pe < and scoteam urletul mecanicului medieval, capabil să le îngheţe sângele în vine celorlalţi:

—■ *Testiguienne!* (Pagina 72: rateuri mecaniceşti.)

Maşinăria a refuzat în continuare să se trezească la viaţă.

Dat fiind că-mi epuizasem toate cunoştinţele practice, am lăsat-o moartă şi am băut ceva. Abia

5

în clipele de genul asia îţi dai seama cu adevărat de singurătatea vieţii la ţară. I a Paris, pe Rue de l’Abbé Grégoire, aş fi putut să cobor şi sa mă duc repede la Balto, ca să-i cer ajutorul lui Dédé l 'Asperge. E adevărat, Dédé ar fi fost mirat să afle că încercam sa pornesc o freză de pământ în apartamentul meu de la

etajul şase, dar fără îndoială că ar fi arătat compasiune şi înţelepciune. În mijlocul câmpului, la dracu-n praznic, te ai doar pe tine însuţi, nimic altceva. Şi e teribil de neplăcut.

Chiar în clipa aceea, l-am observat pe Aimé Matou pe câmpul din apropiere, pitindu-se în spatele unei vaci aflate într-o poziţie avantajoasă. Date fiind relaţiile lui cu soţii Hodge, probabil că nu era dispus să ajute, dar n-aveam încotro, mă găseam într-o situaţie fără ieşire. Trebuia să-i vorbesc. Mult mai uşor de zis decât de făcut. La oraş poţi să te prefaci că dai din întâmplare peste cineva. Pur şi simplu îl aştepţi la colţ.

— *Tiens! Jean-Pierre.*

— *Tiens! Mike.*

Et Robert est votre oncle†††† Cu toate acestea, la ţară, pe câmp, ia colţurile de unde nu-s. Vezi pe toată lumea de la câţiva kilometri distanţă. Gardurile vii ar fi de ajutor, dar acum – după *le remembrement* — ele sunt tot mai puţine şi mai îndepărtate. Mai mult, vezi uneori păsări deznădăjduite din cauză că n-au pe ce să se aşeze.

Aimé e pe terenul lui, cam la o sută de metri de gardul grădinii de zarzavaturi. Ca să ajung la el, sunt nevoit să-mi croiesc drum prin subarboretul amazonian. Nu se uită în direcţia mea – ar fi un semn de interes mult prea pronunţat –, însă forfota generală a iepurilor, a pitonilor şi a altor mâncători de furnici e, fără îndoială, un element care anunţă apropierea rasZ>ţ/-ului. După junglă, lanul de grâu. Ca să nu strivesc tulpinele tinere, calc cu

†††† Traducere literală a expresiei englezeşti *Bob'syour uncie-* şi cu asta basta *(n.tr.).*

grijă peste ele, ceea ce înseamnă că trebuie să ridic mult piciorul la fiecare pas, semănând cu Monsieur Hulot în timp ce străbate o orezărie. Următorul obstacol, gardul electric. Fie mă târăsc pe sub el, în stilul din *Full Metal Jacket*‡‡‡‡‡ – ceea ce e întru câtva excesiv

‡‡‡‡‡ Film despre războiul din Vietnam, regizat de Stanley Kubrick în 1987, cu Matthew Modine, Adam Baldwin şi Vinced'Onofrio *(n.tr.).*

pentru cineva care poartă un costum de tweed –, fie păşesc peste el, riscând să-mi compromit dorinţa de-a întemeia o familie numeroasă. Mai am doar douăzeci şi cinci de metri.

Douăzeci şi cinci de metri? Un fleac. Ei bine, nu. Abordarea finală e momentul cel mai delicat. Care e reacţia În cască într-o asemenea împrejurare? Zâmbeşti? Dacă da, • and anume? Şi cât timp? Ridici o mână? Dacă da, cât de MUS? Aţi încercat vreodată să străbateţi un teren accidentat di o mână-n aer şi cu un surâs lipit de buze? În plus, când anume destrami tăcerea? Şi ce spui? „Aimé!" ar putea fi exagerat de prietenos. „Aimé! în sfârşit!" ar suna prea emoţional. *„Bonjour*[1]* ar fi cât dc cât adecvat. Dar cu ce grad <!<• entuziasm? Eticheta rurală e un lucru complex.

<)ricum, Aimé nu-mi dă nici cea mai mică atenţie. Poate < â se pregăteşte pentru versiunea pastorală a vreunui joc de societate. Probabil că vrea să-l surprind. Lucru pe care Miint pe punctul să-l fac, ba chiar aş fi reuşit să-l fac dacă li aş fi călcat chiar în clipa aceea – *fleoşd-* într-un morman dc bălegar aburind. Cireada se pişă pe ea de râs.

— *Bonjour,* rostesc, folosind iarba pe post de preş pentru şters picioarele.

Aimé îşi întoarce tărtăcuţa cu vreo douăzeci de grade spre vest şi salută imperceptibil. E evident minimalist.

— *je suis Monsieur Sadler.*

încă o încuviinţare din cap.

un englez la
(ară

— Sunt chiriaşul soţilor Hodge.

De fapt, am spus „Sunt soţiaşul chiriilor Hodge”. Asta n a contat deloc, căci era limpede că Aimé prefera ca discuţia să se poarte în limba locului. Dar chiar când am livrat informaţia am comis o greşeală. Am făcut cu ochiul. < iestul ar fi trebuit să însemne că ştiam că Aimé fusese la im moment dat grădinarul soţilor Hodge, că existaseră i .ileva schimburi de replici încinse şi că – *clip clip* – îmi dădeam seama că relaţiile dintre ei nu erau atât de amicale (mu ar fi fost de sperat. Dar asta înseamnă să ai pretenţii

foarte mari de la făcutul cu ochiul. Aimé s-a grăbit să priceapă greşit mesajul, a văzut în el o confirmare a bănuielii pe care-o avea deja – că englezii sunt o naţie de pederaşti – şi s-a retras strategic în spatele unui dos de vacă, având totodată grijă să coboare coada animalului (nu se ştie niciodată). Am luat-o de la capăt.

—Je viens de repiquer les poireaux. §§§§§

M-am gândit c-o să-mi dea un răspuns şugubăţ, de genul: „Mă crezi tâmpit? Am văzut cum te-ai prostit cu ciocanul ăla pneumatic.” Dar n-a fost cazul. Aimé s-a mulţumit să mai dea o dată din cap şi să emită un mesaj eliptic:

— Ça se peut bien.

Ça se peut bien ? Preţ de câteva clipe, cuvintele lui mi-au luat piuitul. *Ça ce peut bien* înseamnă „Se prea poate”. Iar asta implică două lucruri:

1. Că nu mă crede.
2. Că bat câmpii.

Abia atunci mi-am adus aminte de Grandval. Capitolul 16: „Franceza rurală pentru avansaţi”. *La litote paysanne******* – o formulă bucolic-eufemistă. Vorbeşti puţin ca să spui multe. De exemplu, spui *bonjour* când de fapt vrei să spui „dobi- tocule”. Totul are nevoie de traducere. E o artă complicată, în lumina cărţii lui Grandval, *Ça se peut bien* pare să însemne „Prazul n-are cum să

§§§§§ Tocmai am plantat praz.ul la loc *(n.tr.).*

****** Litota ţărănească *(n.tr.).*

crească în jungla aia de beton, ţăcănit băutor de ceai ce eşti”.

Am făcut şi eu o tentativă de formulare eufemistică.

— *Y a du boulot.* E mult de lucru.

Speram să traducă vorbele astea prin „Ai văzut în ce hal e grădina. Dă-mi o mână de ajutor, *merde*!“ Cu mâna dreaptă, Aimé şi-a mişcat şapca pe cap, în aşa fel încât cozorocul să-i cadă peste ochi.

— *La terre est basse.* (Mot-à-mot: „Pământul e coborât”; în traducere: „Pofta-n cui, *rosbif?')*

Iar pe urmă scuipă – o înfloritură retorică menită să sublinieze acuitatea observaţiei. îi răspund în acelaşi registru minimalist.

— *Im terre est bien basse.* (Traducere: „Nu ştiu cum să-ncep.“) Şi adaug ceva care sper că e un brizbiz baroc al graiului local:

— *Morguienne!*

La rândul meu, ca să nu mă las mai prejos, trag şi eu un scuipat. Din nefericire, a trecut mult de când am scuipat ultima oară, iar din cauza direcţiei vântului, mă trezesc că produsul expectorat îmi aterizează pe reverul sacoului. Aimé pare încântat de acest schimb însufleţit:

— *Elle est bien basse.* (Traducere: „Nasol moment, umfla- lule.“)

La care răspund, bucuros că discuţia pare să fi atins o temă majoră:

— *Pour être basse, elle est basse.* (Traducere:

„Te rog, Aimé, nu fi ordinar.”)

Iar el, ager ca argintul viu:

— *Pardi.* (Traducere: „Du-te şi te-mpuşcă.“)

Cu spatele la zid, o dau încolo de ambiguitate.

— *Elle est difficile à travailler*. E foarte greu de lucrat.

Aimé mă privise muncind; se pricepea să recunoască un om frânt şi înfrânt. Aşa că acum se uită la mine cu dispreţul pe care-l arată Clint Eastwood unei muşte pe care vrea să şi-o scuture de pe mânecă:

— *Ça se peut bien.*

Ne-am întors de unde plecaserăm. Sesiunea de comunicări se încheie, vaca frizianã se băşeşte, iar Aimé se mută două funduri mai încolo. Gata cu *le badinage,* acum avem de lucru.

înviorat de acest schimb spiritual, îmi încep cu pas uşor drumul de întoarcere la grădina de zarzavaturi. Măcar ştim cum stăm. Aimé n-o să mişte-un deget să mă ajute. Jubilează când mă vede îngenuncheat – şi pe soţii Hodge odată cu mine. Trebuie deschis un alt front. E momentul să atac La Toison d’Or.

Lăsându-mi maşina pe pietrişul ornamental şi rozaliu din faţa bisericii – eliberat în fine de acele *toisonnettes* dotate cu căşti de protecţie –, mi-am croit drum spre cafenea, trecând şi pe la brutărie. Am cumpărat o ditamai pâinea cojoasă de două kilograme de la o bunică încântătoare, care m-a servit din spatele tejghelei sprijinindu-se pe un

cadru metalic. Avea un luciu malefic în priviri. Părea să fie bârfitoarea satului. M-am hotărât să-i valorific talentele.

— *lionjour, madame.* Sunt noul *locataire a*| domnului şi doamnei Hodge.

Cu elanul caracteristic englezilor când nu se simt în largul lor, mi-am recitat CV-ul, explicând cine eram, de unde venisem, unde mă duceam şi cine mă însoţea. Am avut grijă să insinuez că nu eram un simplu turist în trecere, care se lăsase convins să vină aici citind cine ştie ce carte despre felul cum se stabilesc englezii în străinătate. Nu. Eram un călător de bună-credinţă, nerăbdător să ia un contact încărcat de sensuri cu *la France profonde,* mai mult, dacă exista cu adevărat posibilitatea, voiam chiar să mă metamorfozez în *paysan.*

Ajunsesem la finalul liricului act unu – expunerea – şi eram pe punctul să-l încep pe al doilea – dezvoltare dramatică şi *scherzo-*, când mi-am dat seama că, bruiată şi distorsionată, propria voce părea să se întoarcă spre mine din adâncurile rochiei cu motive florale albastru cu negru pe care-o avea bătrânica. Colac peste pupăză, monologul meu amplificat era difuzat în tot satul prin intermediul unei portavoce pe care femeia şi-o ţinea ascunsă la subsuoara stângă. M-am dumirit imediat. Din cauza unei nereguli audio, urechea artificială antediluviană a lui Madame Rou- baud încetase să recepţioneze şi începuse în schimb să

emită. Am luat notă. Dacă o să am de făcut vreun anunţ public în lunile următoare, o s-o folosesc pe Madame Roubaud pe post de megafon.

Cu pâinea ţinută ostentativ sub braţ – semn că îmi făc cam cumpărăturile în sat – , mi-am luat inima-n dinţi şi am deschis uşa cafenelei. înăuntru era întuneric. Am desluşit un bar cu faţadă din lemn şi tejghea zincată pe c are stăteau aliniate câteva sticle, gata de destupat – Pastis, Ricard ’51, Guignolet. Mesele şi banchetele erau din acelaşi lemn de culoare închisă. Pe pereţi se găseau calendare decolorate cu L’Union Sportive de Toison. Florile erau de plastic şi prăfuite. Am tras adânc aer în piept.

— *Messieurs! Bonsouère.*

Două comentarii. Mai întâi, în Touraine începe să se spună *bonsoir* imediat după ora prânzului. Apoi, pagina 12 a cărţii lui Grandval certifică trecerea fonologică de la *soir* la *souère.* Exersasem în baie înainte să ies în public. Am repetat cuvântul, în ideea că prima dată nu fusese recunoscut.

— *Bonsouère.*

Argonauţii – şase morse aplecate în jurul unei mese – nici măcar n-au catadicsit să-şi ridice privirile. I-am recunoscut pe domnul Purple, pe cetăţeanul care stătea în faţa casei şi-şi admira nasul şi pe meşterul bun la toate. Echipa era completată de un lungan care purta o bonetă albastră acoperită de făină – probabil că era

brutarul – , un broscoi s< nnd, cu o mustaţă stufoasă, care-şi masa întruna picioarele, de parcă ar fi avut varice, şi un crevete bâlbâit căruia toţi îi spuneau – dacă nu mă înşela auzul – Penthouse.

M-a năpădit un trac teribil. Oamenii ăştia, personalităţile şi legendele lor făceau parte din sat. îşi aveau părinţii şi bunicii înmormântaţi în cimitirul de sub tisa uriaşă. Eu
eram un simplu figurant într-o procesiune care se desfăşura de secole în Toison. Cum puteam să-mi fac o intrare cât mai bună? Mi-a venit în minte un şiretlic.

Mi-am deschis sacoul, mi-am scos portofelul, m-am jucat cu el şi mi-am lăsat să cadă ostentativ cârdul de fidelitate Atac, scoţând în acelaşi timp un „Ah!“ sugestiv.

Eşec total. Nu s-a uitat nimeni. Fie îi durea în cot, fie erau din superligă. Oricum, Sadler 0, Argonauţii 1.

Intratul într-un local din Anglia e cu totul altă mâncare de peşte – că tot am învăţat expresia. În Abesbury, toată lumea din bar îţi răspunde vesel, cu un salut/hai noroc/fm- moasă zi/după-amiază/seară etc. Acolo oamenii nu ascultă nici ce spui tu, nici ce spun ei înşişi; lucrul important e să fii comunicativ. Până şi câinii sunt binedispuşi. în Toison e cu totul altfel. Preocuparea imediată a Argonauţilor nu părea să fie întâmpinarea musafirilor. Ciudat. Nu ţi se-

ntâmplă în fiecare zi ca un *rosbif* afabil să-şi scape cârdul de fidelitate pe jos. în mod normal, ar fi trebuit să apară o puzderie de întrebări. Bărbat sau cârlig de rufe? *Cocu*†††††† sau nu? Tare sau slab în ouă? însă curiozitatea latentă n-a provocat nici cea mai mică reacţie.

O femeie în papuci de casă a apărut din spatele barului ca să-mi ia comanda. Aveam de gând să cer un pastis – evitând cu grijă băuturile de genul ceaiului de la gheaţă, care ar fi putut da impresia că eram un pămpălău. Dar chiar atunci mi-a venit în minte un al doilea şiretlic. Am comandat un amestec de extras de genţiană şi lichior de coacăze.

— *Une suze cassis.*

Şi imediat după ce-am primit băutura, mi-am ridicat triumfător paharul şi m-am adresat întregii asistenţe:

— *Ça ne suze cassis!*

Eram foarte mândru de acest calambur franţuzesc. Mi-l pasase Dédé F Asperge, stâlpul de la Le Balto, cafeneaua unde îmi făcusem veacul la Paris. *Ça ne s'use qu'assis:* se foloseşte doar în poziţia şezând. Repetasem formula în faţa oglinzii din baie, dar n-o testasem niciodată în public. Intre patru pereţi, fusese un hit. În Toison, nici vorbă. Şase perechi de ochi s-au întors şi s-au holbat la mine de parc-aş fi scăpat dintr-un spital

†††††† încornorat (n./z).

de nebuni. Cine-i individul ăsta cu Parkinson < are face bancuri proaste?

Sadler 0, Argonauţii 2.

Posibilitatea de-a cere sfaturi pentru grădină s-a diluat. M-am hotărât să-mi ţin fleanca şi să ascult ce vorbeau – o modalitate excelentă de-a te racorda la pulsul şi la problemele zonei. Eram stârnit. Lucrurile nu semănau deloc cu episoadele din *The Archers*‡‡‡‡‡. Asta era ancestrala *France profonde pe* care o visasem atât de des. Accentul oamenilor era greu de descifrat. Trebuia să-i ascult cu mare atenţie. Păreau nemulţumiţi. Ce sentâmplase? Puneau la cale o revoltă? Aveau de gând să ridice un baraj din conopidă? Să-i zidească pe bieţii şi nevinovăţii turişti englezi în anghinare? Penthouse şi-a vârât mâna în buzunar, de unde a scos un obiect pe care La pus pe masă. Am fost nevoit să-mi mijesc ochii ca să văd ceva. Ce Dumnezeu era? Un rulment dintr-o freză agricolă? Un morcov stricat? O cârtiţă prinsă la furat în lanul de porumb? Mi-am mijit ochii printre degete, ca să ascund direcţia în care mă uitam.

Straniu. Obiectul semăna foarte bine cu un nou telefon mobil tip Nokia 5023. Domnul Purple l-a ridicat cum făcea King Kong când o palma pe blonda fragilă în rochie de salin. Apoi a tastat un număr.

— Ren!

---

‡‡‡‡‡ Serial difuzat de Radio 4, în care acţiunea se petrece în satul Iii liv Ambridge (ra.tr.).

Am presupus că asta însemna *Rien* – nimic. I-a dat obiectul înapoi lui Penthouse, care s-a ridicat şi a încercat să formeze un număr din spatele barului, suindu-se pe o masă, la closet sau sub ficusul verde.

— *Ren.*

— *Ren?*

— *Ren.*

Mi-am notat. *Ren,* nu *rien.* în mod evident, la ţară e de bonton să nu pronunţi „i“-urile. *Ren dans les poches.* Nimic în buzunare. *Ren à faire.* Nimic de făcut.

— *Ils nous prennent vraiment pour des cons.*§§§§§§

Şi ca şi cum mi-ar dovedi în ce măsură „ăştia“ îi iau de cretini / proşti / idioţi, tipul se întoarce spre mine. în sfârşit, recunoaşterea.

— *Pas de réseau.* Nu e semnal.

— *Vous trouvez ça normal, vous?********

Bineînţeles că nu mi se părea normal.

— *C'est un complot.* E un complot.

— *C'est exprès.* O fac intenţionat.

— *Devine où ça marche.*

N-aveam cum să ghicesc ce voia să însemne asta. Dar aveau să-mi spună ei. Din câte se părea, cei trei mari operatori de telefonie mobilă – Bouygues, Itinéris şi SRF, fără îndoială cu binecuvântarea celor de la Orange – oferiseră, fără

§§§§§§ Ăştia chiar ne iau de proşti *(n.tr).*

******* Vi se pare normal, ia spuneţi *(n.tr.).*

îndoială cu ajutorul şpăgilor, comisioanelor, plăţilor ilegale şi valizelor cu bancnote livrate de şoferi legaţi la ochi, asigurări că singurul loc în care telefoanele mobile aveau să funcţioneze în întregul canton Ligueil era parcarea de la Atac.

— *Ils ne sont pas cons!*†††††††

†††††††† Nu sunt proşti deloc! *(n.tr.).*

(Complexele preocupări macroeconomice ale noilor mei prieteni din La Toison d’Or însemnau că nedumeririle mele horticole treceau pe planul zece.

Zarzavaturile trebuiau pur şi simplu să aştepte.

6

Cu ajutorul unei sticle de Chinon, am compus recent următoarea poezie în franceză – prima. Se numeşte *Sur la beauté des villes* („Despre frumuseţea oraşelor") şi o transcriu chiar acum:

IÂgueil?
Mon œil!
Mais Loches...
C'est posh.

Sunt gata să accept că *mon œil* – „hai, fă şi cu celălalt" – e în mod inutil depreciativ şi că rima bilingvă pentru Loches, deşi are o anumită acuitate sociologică, e slăbuţă în plan artistic. Hugo ar fi făcut o treabă mai bună. De înţeles. Exilat la Guemsey, nu avea piaţa din localitate care să-i distragă atenţia.

în zilele de piaţă din Loches, îmi pierd cumpătul. Educaţia mea gastronomică a fost cizelată cu mazăre fluorescentă, Bisto, cotlete arse şi cremă de ouă. Loches era o grădină a ispitelor. Coşuri de răchită cu legume proaspete, calde fiindcă abia fuseseră scoase din pământ şi cu obrajii lucind de rouă, porumbei, bibilici, miere, *foie gras,* calcan de mai multe tipuri, stridii din Cancale, stridii din Paimpol, stridii din St Vaast, unele plate, altele scobite, altele mari cât un cap de om, salate dolofane, ditamai roţile de brânză de

6

douăzeci de kile din Cantal, *saucissons,* pepeni, pui la

|în»ţap, croissant, *baba au rhum*‡‡‡‡‡‡... Le voiam pe toate. Până III una. Acum. Ani în şir nu avusesem parte de ele. Ani de zile trăisem la şcoală cu un regim compus din subsuoară dc gorilă şi tapioca. Acum toate astea erau ale mele. Mi se cuveneau. Erau răsplata mea. Recuperam timpul pierdui. Aşa că mai voiam o lingură, un polonic, o felie, o por-ţlc, o bucată.

La rândul lui, oraşul te făcea să-ţi lase gura apă la fel de mult: şanţuri cu apă, naosuri, transepturi, frize, turnuri, bastioane, palate, curţi interioare, creneluri, temniţe, consule de susţinere a balcoanelor, deschizături în metereze tot felul de ornamente. însă indiferent cât de îmbietor era meniul arhitectural, de fiecare dată când îţi ridicai i apul ca să admiri frumuseţile din jur, nările îţi erau vrăjite dc promisiunea unor plăceri mult mai rapide. Plecam întotdeauna la piaţă cu o listă foarte precisă: o bucată de i ai ne pentru friptură, nişte fasole verde, o salată, o sticlă dc Evian şi gata. Astăzi însă am cumpărat şase pepeni (la ofertă), un kil de napi proaspeţi, trei kile de cartofi noi, i .iţiva dovlecei galbeni, două *andouillettes*§§§§§§§, un *jambonneau*********, trei legături de ridichi, patru salate, două verze ţi o sfeclă. Următoarea zi de piaţă era sâmbătă. Cumpănisem mult pentru trei zile.

---

‡‡‡‡‡‡ Prăjitură cu stafide şi rom *(n.tr).*
§§§§§§§ Cârnăciori de porc (n.Zr.).
******** Partea de sub genunchi a porcului *(n.tr).*

Ca o veveriţă bulimică, am înghesuit prada în portbagajul Mazdei şi am plecat spre casă. în Place de la Préfec- lure au început necazurile. Semaforul s-a făcut roşu şi am opi it, ca să las să treacă o tânără mamă. Femeia împingea nu cărucior acoperit – conceput special pentru scoaterea < < ipiilor la plimbare în pădurea tropicală sau pentru câte- <> hoinăreală de duminică în Himalaya. Purta un hanorac scurt şi lucios, pantaloni strâmţi şi nişte cizme foarte şic: până la glezne.

Ping!

Portbagajul Mazdei s-a deschis singur. Ciudat.

S-o fi lărgit încuietoarea? Era nevoie de vreo ajustare? La fel de roşu la faţă ca maşina, am coborât să închid portbagajul. Tardiv. Tânăra mamă şi odorul, ambalat şi el în hanorac şi ghete lucioase, se uitau cu scârbă la indescriptibilul conţinut al portbagajului. Iar în clipa asta trebuie să dau cărţile pe faţă.

Cumpărasem un calamar. Mai precis, câteva porţiuni din el. În medie, un calamar matur cântăreşte cam zece kile. Fără îndoială că o asemenea versiune integrală s-ar fi dovedit prea mult pentru un novice. Prin urmare, cumpărasem cinci tentacule şi o bucată destul de mică din unitatea centrală. De ani de zile, mă uitam cu drag la o carte pe care mi-o procurasem în Italia: *36 de feluri de-a prepara un calamar.* Până la sosirea în Loches, interesul meu fusese pur teoretic, dat fiind că băcanul din Abesbury stătea extrem de prost cu

proviziile de cefalopode.

— Dylan!

Tânăra mamă şi-a strigat băiatul a cărui figură ursuză şi palidă se cufunda îngrozită în adâncimile hăinuţei. De înţeles. Era primul contact al lui Dylan cu oroarea lumii. După nouă luni comode la căldurică... *Ping!...* te vezi expus dintr-odată câtorva bucăţi de calamar care se preling din portbagajul unei Mazde roşii.

Când le cumpărasem, spusesem:

— Je voudrais une poulpe.

Iar vânzătoarea frumuşică de-a binelea mă corectase:

— Non, monsieur. Un *poulpe.*

Râseserăm amândoi. Ridicasem un tentacul şi aruncasem o privire pe furiş, dar nu reuşisem să văd nimic care să-mi arate, oricât de vag, care era sexul masei de carne. întâmplarea mă stânjenise atât de mult, încât uitasem s-o rog pe \ .liizătoare să-mi ambaleze bucăţile de mascul / femelă într-o i .violetă de plastic Tupperware, aşa că le primisem într-o pungă de nailon obişnuită. În timpul de care e nevoie ca d mergi cu maşina din parcarea de lângă zidurile castelului până la Place de la Préfecture, diabolica vietate nu stătuse d< pomană. Ca un Houdini pe fundul mării, reuşise să desfacă nodul pungii de nailon şi să se elibereze. Când uşa portbagajului se ridicase brusc, animalul era în poziţie de luptă şi gata să evadeze. Două tentacule i se fixaseră pe bara dc protecţie, gata s-o folosească pe post de trambulină pentru naltul spre libertate.

Dat fiind că fusesem surprins de expresia de oroare de pc < Ilipul mamei în pantaloni strâmţi, nu observasem, din parate, poziţionarea reală a tentaculelor. O greşeală teribilă. Când am trântit uşa portbagajului, ea a căzut direct pc „degetele†††††††† ‡‡‡‡‡‡‡ calamarului.

I)ouă precizări:

1. Calamarul are un sistem nervos aproape inexistent. Poţi să-l muşti, poţi să-l gâdili – nu reacţionează. 1)acă-i pui muzică de Wagner, nu cască. Calamarul e impasibil. Prin urmare, calamarul meu n-a suferit deloc.

2. Calamarii sunt tari. în Grecia, bucătarii coboară pe plajă şi-i izbesc de stânci ca să-i înmoaie. Dar e adevărat, 111 i-ncape vorbă, că un păgân tânăr şi frumos de pe malul Adriaticii e un spectacol mai atrăgător decât un englez stingher din Loches, care înlocuieşte stâncile din Pireu cu uşa de la portbagajul unei mici maşini japoneze. deasupra pachetului alunecos – ceea ce n-a fost deloc simplu. Pe urmă am izbutit, în fine, să închid portbagajul. Prea târziu. Psihicul lui Dylan fusese deja vătămat. Mai târziu în viaţă, după ce-o să

---

††††††††)acă mai era nevoie de o dovadă cu privire la rezistenţa « alamarului, portbagajul nu s-a închis, ci pur şi simplu s-a deschis la fel de brusc, iar fiara lipicioasă s-a mai apropiat puţin de margine. Dylan era pe punctul să leşine. Am îngră ‡‡‡‡‡‡‡‡mădit calamarul la loc în punga de nailon şi am împins lotul în fundul portbagajului, aşezând ciocanul pneumatic

învеţe să vorbească, micuţul o să fie în stare să-i povestească tatălui său despre această întâlnire înfiorătoare cu ceea ce Jean-Paul Sartre a numit *La Nausée*[§§§§§§§§].

Ti tiiiiiii.

O brunetă atrăgătoare, la volanul unui Citroën Picasso, voia să treacă pe lângă mine. Am sărit înapoi în maşină, după ce i-am zâmbit fugar, în chip de scuză, mamei lui Dylan – „îmi pare teribil de rău că ţi-am expus băiatul ororii existenţiale” – şi am pornit motorul. Ajuns acasă, am aşezat calamarul pe fundul lăzii frigorifice şi am încuiat capacul.

Cu toate acestea, uşa portbagajului rămâne o problemă. Ieri, la semaforul din Manthelan, tânăra cu jeanşi strâmţi şi coadă de cal, care serveşte în cafenea, a trecut strada prin faţa mea.

Ping!

Straniu. E posibil ca maşina să fi devenit, într-un fel, barometrul libidoului meu? Ce jenant. Ia gândiţi-vă. Merg cu maşina pe Avenue George V din Paris, pe lângă Crazy Horse, şi farurile dau semnale, lichidul de parbriz ţâşneşte de capul lui, iar capota se deschide singură. Neavând chef să conduc prin acest ţinut pastoral şi liniştit la volanul unei maşini care seamănă cu o pasăre în călduri, mi-am programat o întâlnire la garajul Dumas.

Squid erat demonstrandum.[*********]

---

§§§§§§§§ Greaţa *(n.tr.).*

********* Joc de cuvinte intraductibil; *squid-*

7

(i ti rea unui exemplar vechi şi muced al revistei de grădinărit *Rustica,* ale cărei pagini tapetau un sertar al mesei din bucătărie, mi-a oferit o soluţie posibilă pentru necazurile pe t are le aveam cu grădina de ciment. Pământul trebuia Ktropit zdravăn cu o seară înainte. Dimineaţa, solul se va fi muiat şi va fi devenit abordabil. Procedeul e cunoscut drept „principiul constipaţiei“. Am făcut o încercare.

Săpatul este o activitate profund atavică. Când împlânţi li II < a în pământ, redescoperi un ritm străvechi, primitiv şi ui lai. Gândul e ameţitor. De la începutul începuturilor, omul H lut rat pământul, şi iată-mă acum trudind cum s-a trudii dinloldeauna, ocupându-mi locul umil dintr-o lungă serie dc truditori. Tehnica pare relativ simplă. înfigi furca în sol, disloci cantitatea respectivă de pământ şi pe urmă apeşi cu pic iorul încălţat în gheată pe unealta ai cărei dinţi au pătruns În brazdă, pentru ca apoi să scoţi vreo douăzeci de kile de noroi dintre dinţii uneltei, de parcă ai desprinde bucăţi de porc prăjit de pe o frigăruie. Mă rog, cam asta e ideea.

Melcii chicotesc în spatele meu. Dacă n-aţi auzit niciodată chicotitul unui melc, veniţi în

---

calamar în engleză (n.tr.).

7

Touraine. Odată scos dc pe dinţii de fier implântaţi vitejeşte, pământul cleios care sc lipise de furcă aderă acum la gheată. Te foloseşti de furcă pentru a ţi-l da jos de pe încălţări. Dar se lipeşte de furcă. Ic foloseşti de gheată pentru a-l da jos de pe furcă. Dar se lipeşte de gheată. La faza asta, melcii râd de li se zguduie cochiliile.

Am hotărât să nu bag în seamă pământul prins de dinţi furcii şi să sap mai departe. O idee tâmpită. Pământul iniţia (a) pur şi simplu se comprimă între dinţii furcii, spre a face loc pământului nou (b) ; unealta devine imposibil de mane- vrat, fiindcă acum cântăreşte (a) + (b) = 50 de kile. Un grădinar foarte puternic şi disperat ar putea să continue manevrele de comprimare în felul ăsta şi să ajungă la final să aibă întreaga grădină îngrămădită între dinţii furcii. în acest caz, el s-ar putea gândi să betoneze uriaşa groapă rezultată dintr-un asemenea efort şi s-o vopsească în verde.

Era nevoie de logică. Am încercat să ajung înapoi pe cărare. Mai uşor de zis decât de făcut. Cu fiecare pas, cizmele mele adunau o nouă cantitate de pământ care, conform formulei de întrebuinţare a furcii, ajuta la comprimarea canti- tăţii precedente. în clipa când ajungeai pe pământ solid, nu mai puteai să mergi din cauza celor două sute de kile care ţi se lipiseră de încălţări. Acest sol lipicios se numeşte în Touraine *la terre amoureuse* – fiindcă ţi se agaţă de cizme cu toată dragostea. Indiferent ce faci, nu pierde prea mult timp contemplându-ţi achiziţiile lexicale. Dacă soarele usucă noroiul, o să rămâi lipit de plintă ca o statuie a lui Rodin şi-o să fii obligat să chemi pompierii.

O durere între degetul mare şi cel de alături. Cea dintâi bătătură. Am fost impresionat de acest prim semn al muncii fizice. Aveam nevoie de un plasture, singura problemă fiind că trusa de prim-

ajutor se afla în baie, iar ca să ajung la baie trebuia să-mi scot cizmele. Descălţătorul se găsea la capătul îndepărtat al bucătăriei, unde-l lăsasem sub chiuvetă. Am izbutit să-mi extrag un picior dintr-o cizmă sprijinind cealaltă cizmă de tocul primeia. Cu a doua cizmă a fost mai greu. Am fost nevoit să-mi folosesc piciorul eliberat pe post de pârghie, ceea ce însemna că, în câteva secunde, cele douăzeci de kile de noroi mi s-au lipit de şosetă.

A sunat telefonul. Nu mai sunase niciodată până atunci – cu excepţia câtorva apeluri greşite din partea unui domn liAliâior care o căuta pe o anume Georgette. Am străbătut Iun ălăria pe călcâie, cu inima bătându-mi mai repede.

— *Monsieur Sadler?*

Vocea era blândă, liniştită, aproape evanescentă.

— *('.'est lui-même*†††††††††

Eram foarte mulţumit că reprodusesem formula corectă, < liim şi dezechilibrat din cauza unei şosete grele de noroi.

- Am văzut anonzul din Atac. Mă interezantă orele du- liiltalc.

( ) elevă! *Enfin!*

(.ând putem luare contact? Poate chiar pozibil după- liiaza azta?

— *Avec plaisir!*‡‡‡‡‡‡‡‡

M-am simţit oarecum idiot fiindcă răspunsesem

---

†††††††††† El însuşi *(n.tr).*

‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Cu plăcere! *(n.tr.).*

în lumi ezăi. Trebuia să-mi controlez emoţiile. Am uitat pe loc tic bătătură. Am făcut un duş, m-am bărbierit şi mi-am dat i ti puţină *eau de toilette Am* dulăpiorul lui Malcolm Hodge. Baia s-a umplut imediat de un miros de cârtiţă bătrână, aşa că a trebuit să fac un al doilea duş.

Instrucţiunile erau simple. Ca să găseşti La Ferme des Rives, care se află la câţiva kilometri de centrul Toisonului, trebuie pur şi simplu să urmezi indicatoarele pe care scrie *lAomages de chèvres*§§§§§§§§§. Eram foarte incitat de perspectiva de-a mă apropia de secretele bine păzite ale minunatelor brânzei i ii i de capră de pe Valea Loarei – Sainte Maure, Valençay, Selles sur Cher. îmi şi imaginam ferma, cu acoperişul ei de ţiglă ascuns într-o vale verde, înconjurată de păduri şi livezi.

(ăi toate acestea, pe când mă apropiam de fermă, am lost nevoit să observ că peisajul era cam sărăcăcios. Copacii Inseseră jupuiţi de scoarţă, iar câmpiile erau aride, ca şi < iun ar fi fost bombardate cu napalm. Oricum, n-am avut timp să pun întrebări, căci caprele — care s-au dovedit deo« sebit de prietenoase – mi-ati ieşit în întâmpinare. Deschizi uşa, ţi se suie în maşină. Ieşi din maşină, îţi mănâncă pan- tofii. Intri la loc, dai peste una care s-a apucat să ronţăie schimbătorul de viteze. Chiar am văzut una cu un pachet de ţigări, iar o alta mâncând *Le Monde-ul* din ziua

§§§§§§§§§ Brânzeturi de capră *(n.tr.).*

prece^ dentă. Ferma era la rândul ei pustiită – garoafe fără cap, straturi întregi de flori fără cap, tufe dezgolite, copaci desfrunziţi. Turma era evident ciugulitoare.

O tânără atrăgătoare, înaltă, distinsă şi palidă, cu un nas prerafaelit şi cu părul prins cu o panglică de satin, îmi spune bun venit şi se recomandă:

— Florence Mabillon.

Doi ţapi slugarnici, evident geloşi pe destinatarul urărilor făcute de stăpână, se apucă să-mi roadă pantalonii.

— *Les chèvres!*

Femeia e categorică.

— Ajunge! *Assez! Ouste!*

Cei doi ţapi pleacă bosumflaţi, ca doi curteni dojeniţi de regină.

— Te rog să povteşti.

Ţapii, care e limpede că sunt bilingvi, iau invitaţia la preţ de matineu, adresează un zâmbet larg şi pornesc pe treptele spre salon.

—J'ai dit ouste!

Cu cozile între picioare, animalele fac calentoarsă. Salonul e ciudat de întunecos. Florence îmi face semn să mă aşez pe o sofa confortabilă, de pe care alţi doi ţapi urmăresc concursul televizat *Questions pour un champion*[*********].

— Viaţa e impozibilă, Monsieur Sadler.

Bate din palme. O ciurdă de capre care se ciuciseră pe pervazul ferestrei sar în curte, iar

[*********] întrebări pentru un campion *(n.tr.).*

camera e din nou scăldată de lumina soarelui.

— Caprele zunt nijte zcârbe.

Sunt surprins de expresia asta de dezgust, care nu prea Mc potriveşte cu eroina victoriană care i-a dat glas. Vrând ia imprim o nuanţă mai plăcută conversaţiei, încep să laud biânzeturile Sainte-Maure şi Valençay. Florence Mabillon mă întrerupe.

— Brânza e futilă.

I tensitatea acestei afirmaţii filozofice mă ia prin surprinde! e, şi preţ de o clipă nu găsesc argumentele cu care să lipăi pertinenţa ontologică a lactatelor.

— *Du thé*?*

Pe o măsuţă au fost aşezate două farfurioare delicate ile porţelan, un ceainic şi o capră.

— *Ouste! Un morceau de gâteau ?***

— Te rog. Ar fi grozav.

— Zunt dizperată. *Du sucre?****

Am auzit bine? A spus cumva „disperată”?

— Trebuie să scap din aznaua asta.

Profesorul intervine.

- Haznaua. Trebuie să scap din h-h-h-haznaua asta.

Florence repetă conştiincios.

— Trebuie zăp zcap din h-h-haznaua asta.

— *Să scap.*

— *7xap.* Viaza la zară e o zinucidere.

— Cred c-ar suna mai bine „Viaţa la ţară mă

face să co- < lietez cu ideea sinuciderii”.

începe să mă simt ca un samaritean care dă lecţii de engleză.

— *Avec du citron?*****

1 Ceai? *(n.tr.).*
2 * Marş! O bucată de prăjitură? *(n.tr).*
3 ** Zahăr? *(n.tr.).*
4 *** Cu lămâie? *(n.tr.).*

Da, aş dori nişte lămâie. Ciudat. Florence Mabillon e normală în franceză şi tragică în engleză. Sora ei, măritată cu un om de afaceri, trăieşte la Londra.

— Aş vrea şi eu ză trăiezc la Londra. Dar ztau în aznaua asta.

— H-H-H-Haznaua asta.

— Vizez la oraş./'m *rêve.* La zară nu ze antamplă nimic. Păzări. Capre. Vreme. Rahaturi.

— Nu se întâmplă. în-tâm-plă.

— Nu ze antamplă. Dar caprele ztrică draperiile.

— Strică.

Dintr-odată, Florence aude pe cineva apropiindu-se.

— Mi rozi?

Dacă... miros?

— Mirozi mirozul?

Intră soţul lui Florence.

— Du thé, chéri?

Jean-Luc Mabillon e înalt, zvelt şi arătos, poartă o beretă afgană şi are o barbă ca a unui profet din Vechiul Testament. Pe vremuri făcea afaceri cu tapet, dar s-a lăsat.

—Jean-Luc e zută la zută organic, *n'est-ce pas, chéri?*

Se corectează singură.

— O zută la zută. Povezdeşte-i domnului Zadler dezpre *mais fourragère*††††††††††.

Şi dispare în bucătărie.

Chiar în timp ce-şi mănâncă prăjitura

---

†††††††††† Porumb furajer *(n.tr.).*

sfărâmicioasă, Jean-Luc se lansează într-o profeţie. Cheia viitorului sunt păşunile. Două capre îngâmfate mi se alătură pentru predică, sorbind fiecare cuvânt al vorbitorului. Lucrurile stau în felul următor: dacăJean-Luc îşi hrăneşte turma cu iarba de pe păşuni, nu primeşte nici o subvenţie. În schimb, dacă le hrăneşte cu nutreţuri din siloz, se alege cu cinci sute

de euro la hectar. În felul ăsta, guvernul creează o dépende i Hă de lobby-ul american al cerealelor. Pe scurt, o erezie. ('.a piele aplaudă. Ridicaţi o copită încleştată şi cântaţi *Internaţionala.*

|ean-Luc trebuie să plece. Lucrează la o sursă alternativă de energie – un combustibil pe bază de anghinare de Ierusalim. M-am gândit de multe ori că patru englezi într-un lîvingo, după un prânz de legume fierte, s-ar putea deplasa din Pimlico în Piccadilly folosind combustibil flatulent, dar li .un timp să aprofundez observaţia. Florence revine în < iinieră.

— Cum zpui *bouc* în engleză?

— Ţap-

— Zoţul meu. Ze zpală, ze duşează, ze dă cu after-shave. Dai miroaze-a dzap.

— Poate c-ar trebui să-ncerce cu *after-ch'evre.*

— Zingura zperanţă. TGV-ul.

I Iacă, printr-un noroc nemaipomenit, traseul proiectat al liniei de TGV ar trece direct prin salonul de la Ferme des Rives, proprietarii ar fi despăgubiţi şi ar putea să-şi i umpere un apartament la Paris, pe Rue Jacob, unde Flo- irn< e ar citi romane de Françoise Sagan, ar bea *tisane*######## şi s .II întâlni cu mine ca să-şi perfecţioneze sintaxa. înainte NA plec, îmi strecoară un mic cadou – vreo douăzeci de bucăţi de brânză într-o pungă de plastic. Dau să

‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Infuzie, ceai *(n.tr.).*

protestez.

— la-le zănătoz, domnule Zadler. la-le pe toate, fir-ar /,A lie.

Jean-Luc produce şi legume organice. Florence îmi pasează o legătură de ridichi atrofiate şi o conopidă cu aspect nevrotic. în timp ce se mişcă, soarele care amur- gcşle îi învăpăiază cascada de păr castaniu. Dar turma nu uc dă nici o şansă să rămânem singuri. După ce intru la

loc în maşină, caprele fac roată în jurul meu, cu rânjetele lor diavoleşti.

— *Au revoir, professeur...*

Şi îşi ridică batjocoritor copitele despicate, în semn de la revedere.

întors acasă, mă duc să cercetez experimentul. Bucăţile de pământ din grădina de zarzavaturi s-au uscat sub soarele după-amiezii. în faţa mea se întinde o suprafaţă formată din găluşte mici şi tari.

Cum mama naibii să semăn ceva într-un lan de găluşti?

(la să repar portbagajul Mazdei, am făcut o programare hi garajul lui Monsieur Dumas, pe drumul dintre Toison yi Mouzay.

Intr-un garaj englezesc, scenariul ar fi următorul: ajungi la recepţia care sclipeşte de curăţenie, unde un angajat în halat alb şi cu studii superioare completează un formular pe <oinputer, îl scoate la imprimantă şi-l trimite printr-un mc(anic cu cinci specializări şi îmbrăcat în salopetă la atelier, unde un maistru cu douăzeci şi cinci de ani de experienţă yi un salariu baban i-l înmânează unui ucenic, care-i aduce o piuliţă de pe raftul aflat într-un depozit proiectat de un .II hitect finlandez premiat. Acest serviciu impecabil vă costă licizeci şi cinci de lire sterline pe oră, plus preţul piuliţei, i are în general e de şase penny.

1 .ucrurile se petrec cu totul altfel în Touraine. Curtea ga- rajului Dumas imită decorul unei drame post-Holocaust – un tractor s-a ciocnit de o maşină de spălat, un storcător de un Peugeot, şi toate sunt aruncate una peste alta, într-o giainadă în curs de ruginire. Locul este un paradis arheo- l< igic. Primele straturi conţin vestigii ale societăţii de consum: << uigelatoare poloneze, aspiratoare estoniene, uscătoare de >;u lituaniene – toate garantat ireparabile. În spatele lor se nllă rămăşiţele primei ere industriale: mici tractoare rozalii i u ţevi de eşapament verticale, dotate cu un scaun al şofe- iiilui care seamănă cu un vas de gătit întors cu fundul în sus. Dacă sapi şi mai adânc, dai peste resturile războiului: bucăţi de tancuri, fragmente de şrapnel, roata de rezervă a unui jeep, un semn care indică linia de frontieră

dintre Franţa Liberă şi Zona Ocupată. Cu timpul – şi cu câteva săptămâni de trudă răbdătoare –, ai toate şansele să descoperi juguri, hamuri şi alte articole de pe vremea plugului tras de boi. Distanţa faţă de Renaultul Croydon e imensă.

— Monsieur Dumas.

Picioarele butucănoase ale lui Monsieur Dumas ieşeau de sub caroseria unui Renault 12 portocaliu şi bătrâior. Monsieur Dumas poate fi văzut în fiecare luni dimineaţă în piaţa din Ligueil, deplasându-se cu câţiva paşi în urma impunătoarei şi mult mai pitoreştii sale soţii. E un bărbat de cincizeci de ani, bondoc şi îndesat, îmbrăcat întotdeauna cu o jachetă bej de gabardină încheiată până la gât, peste care atârnă un şal în carouri. Poartă pantofi din piele întoarsă maro deschis, un pulover în două nuanţe de cafeniu, cu modele romboidale, o cămaşă lucioasă, pe jumătate transparentă, şi o curea neagră şi subţire, absolut inutilă, fiindcă burta respectabilă nu lasă să-i cadă pantalonii din fibre sintetice. Pentru vizita de fiecare vineri seară la Vie Auchan, hipermarketul aflat la ieşirea din Tours, Monsieur Dumas îşi ia geanta de piele neagră – un cadou primit de la nora lui de Ziua Taţilor – şi poartă o şapcă în carouri cu pampon.

— *Monsieur l'Anglais!*

Monsieur Dumas aparţine acelei generaţii pentru care un străin reprezintă în continuare o entitate exotică.

Agil pentru cineva cu o asemenea constituţie, a ieşit de sub Renault târându-se pe coate. I-am

explicat problema pe care-o aveam cu portbagajul neastâmpărat, fără să pomenesc de impulsurile mele sexuale. Monsieur Dumas mi-a făcut cu ochiul. Nici o problemă. O să pună un anunţ la doi paşi de garaj: *Clientèle internationale!* Asta e motiv de sărbătorire.

— *Vous prendriez bien un petit verre?*§§§§§§§§§§

Reşedinţa Dumas, ca atâtea case noi de lângă Indra şi I .oara, e cocoţată pe un deluşor artificial. În Turcia se con- Mruiesc locuinţe prin excavarea stâncilor; în Thailanda lotul este pe catalige; în Franţa călătorul are parte de sindromul colinar-o mulţime de case ridicate în vârful unui «leal. E vorba de complexul lui Napoleon. De la Austerlitz 11 u < >ace, francezilor le-a plăcut să-şi ia *le café croissant* având HUI) ochi câmpul de luptă al vieţii.

1 a intrare ne scoatem pantofii de parc-am pătrunde într-o moschee şi ne punem fiecare picior pe o bucată de flanelă groasă – *un patin* – pe care-o folosim ca să ne deplasăm pe duşumeaua extrem de lăcuită şi teribil de alunecoasă.

— *Thérèse!*

Ibcmai mă cufundam în ditamai fotoliul din piele falsă, cumpărat la un preţ de nimic de la Maison du Meuble, când avi isese loc Săptămâna Pieilor de Bivol, când Madame Dumas şi-a făcut intrarea patinând dinspre bucătărie. M-am sprijinit de braţele fotoliului ca să mă ridic, dar am apreciat greşit distribuirea greutăţii, aşa că fotoliul a alunecat rapid undeva în spatele meu, în timp ce picioarele, aflate în continuare pe patinele de flanelă, au ţâşnit în faţă. Ajunsesem practic în poziţie orizontală. Monsieur Dumas a efectuat o piruetaşi mi-a împins cu dibăcie fotoliul la loc sub

§§§§§§§§§* Profesionişti ai aperitivului *(n.tr.).*

fund, pe când Madame Dumas mi-a blocat picioarele, împie- di< ându-le să-şi continue alunecarea. întregul balet a părut ceva normal. Păhărelul dinaintea mesei în Toison e o afacere acrobatică.

Gazda mea a patinat spre un bufet cu uşă de sticlă pe < are l-a deschis spre a da la iveală o vastă colecţie de aperitive. Iată, în sfârşit, toate numele pe care le sorbisem din ochi pe tejghelele atâtor şi-atâtor baruri: Ambassadeur, (Juignolet, Suze, Cinzano, Americano, Byrrh, Amer Picon,

Avèze-Gentiane, Dubonnet, Campari, Banyuls, Pineau, Saint-Raphael, Noilly Prat, Rivesaltes, Bartissol, Madère, Porto Cruze, Beaume-de-Venise...

— *Alors?*

În timp ce încercam să mă hotărăsc, Madame Dumas s-a apucat să golească mai multe pungi de sărăţele pe o tavă uriaşă, rupând colţul fiecărei pungi cu dinţii ei de fabricaţie specială. Meniul zilei includea vestitele crănţănele Monster Munchies, Peppi cu gustul lor sărat original, Crunchips Stackers, Topkapi cu aromă de somon, Feuilltey's cu apostroful lor şic, Shuttles, Crackers Télé, Triangolinis, Big Ban Chipsters, bruscheţe Dixie, Papyrus cu aromă de chorizo, Fritelles, Curlies şi în fine mărunţelele Astro cu aromă de brânză. Indiscutabil, soţii Dumas sunt nişte profesionişti – *des pros de l'apértA.* Preferatul meu? Irezistibilul Cheeto's Phantom – un biscuiţel cu brânză de forma unei stafii şi cu gust de ectoplasmă crocantă.

Afară începuse să plouă, iar Monsieur Dumas a sugerat că, dat fiind că asta era vremea ideală pentru o degustare, să începem din stânga raf tului şi să progresăm de-a lungul lui în ordine alfabetică, începând cu Amer Picon. Am încercat să protestez.

— *Non, vraiment.* Doar un strop... *Une larme.*

Une larme, o lacrimă? Iţi arde de glume. Soţii Dumas erau doi francezi care nu ştiau ce-i lacrima. Corpul meu a suportat repede o serie de modificări fiziologice. Prima senzaţie a fost de plăcere. Gustul

mi-a umplut gura de parcă un polonic plin ochi cu fructe văratice mi-ar fi fost furişat pe gâtul care aştepta doritor. După al treilea aperitiv, gustul s-a transformat în căldură, iar flăcările iadului au început să ardă. Pârjolul lăuntric mi-a colorat mai întâi ceafa, după care, cu iuţimea unui incendiu din pădurile corsicane, a prins să-mi

iii < la <>brajii şi nasul. Acum *rosbifu]* a luat foc. Şi odată aprins, c l<tarte greu de stins. Aie ochii sticloşi, iar pielea i se acoperă dc pete. Uitaţi-vă atent la băutorul englez de aperitive. Dacă odată cu al şaselea aperitiv degetele încep să-i bâjbâie în pahar după un cub de gheaţă, caută de fapt un extinctor pc < are să şi-l strecoare sub cămaşă spre a potoli văpaia.

— *Encore un...*

— *Mai non...*

— *Allez. Quand même...*

( )chii se împăienjenesc. Ochelarii se aburesc – atâta doar t'ft nu porţi ochelari. Te apropii acum de faza finală. între aperitivele opt şi zece, începi să-i pupi pe toţi cei din jur – amfitrion, soţia lui, copiii aflaţi pe-acolo, câinii, hamsterii, tot i <■ se găseşte la îndemână –, exprimându-ţi în tot acest timp Iubirea profundă pentru omenire şi cântând *La Marseillaise.* Bref, eşti inangă.

Mă abţinusem deja prea mult. Pur şi simplu trebuia să Ic spun soţilor Dumas adevărul despre portbagaj. Ajung la wmafor – *aux feux de la Pleflectoure. Non, la proficlure – non...* Atrăgătoarea mamă cu hanoracul ei lucios trece strada şi – *ping!* — mi se ridică portbagajul. Iar acolo, înăuntru... *mon poulpe!* Soţii Dumas se sparg de râs. Nepăsători în faţa periplului, ne ridicăm şi stăm pe patinele de flanelă. Madame I

hunas o joacă pe tânăra mamă frivolă, eu imit calamarul, i.n Monsieur Dumas interpretează uşa portbagajului.

Ping!

(ie seară. Asta numesc eu aperitiv. Nu putem să ne păşirăm echilibrul, dar ne doare-n fund. Ca un trio de acro- baţi ruşi, în ovaţiile publicului, patinăm până-n centrul arenei, efectuăm un arabesc şi apoi ne întoarcem, prinzân- du-ne de pereţi ca să nu ne ducem de-a dura. Pentru marea I mală, Madame Dumas, care vrea să împrospăteze stocul de < il leeto’s, încearcă un triplu axei: se aruncă în aer, se întoarce aidoma unui tirbuşon, eu o prind, i-o arunc lui Monsieur

Dumas, care o-ntoarce ca pe-o clătită şi-o prinde la loc! Ce spectacol! Banyul-ul curge ca apa. Fără să ţinem cont de costuri, aruncăm crănţănelele-n acvariu. *La vie est belle*[**********]

Ding dong.

Soneria de la intrare ne-a readus cu picioarele pe pământ.

Monsieur Dumas şi-a recăpătat aplombul profesional cu o uşurinţă care m-a uluit. în timp ce Madame Dumas aspira firimiturile şi curăţa acvariul cu o plasă foarte fină, Monsieur Dumas s-a dus să deschidă uşa de la intrare. S-a întors într-o clipită şi mi-a făcut semn să-l urmez.

Nou-venitul îşi parcase Citroënul BX în faţa intrării în garaj. Dumas i-a făcut semn să se dea mai în spate. Din portbagaj, prietenul lui a scos un televizor vechi, un computer preistoric şi o maşină de spălat. în mod evident, Dumas era Meşterul Ştie Tot. Probabil că avea o pricepere formidabilă. L-am privit cu respect şi atenţie. A vârât cablurile aparatelor într-o priză multiplă din perete. S-a văzut imediat o flamă, urmată de o explozie. Fumul se prelingea din aparate. întregul garaj fusese inundat de mirosul de ars. Am rămas cu gura căscată. Dumas prăjise circuitele!

— Mais...

Dumas face cu ochiul.

— C'est le 720.

Şapte sute douăzeci de volţi!

Dumas mai face o dată cu ochiul.

********** Viaţa e frumoasă *(n.tr.).*

— *C'est pour l'assurance.* ††††††††††

Săptămâna trecută avusese loc o furtună puternică, *n'est-cepas?* (Clip, clip.) O mare parte din aparatura electrică a comunei fusese lovită de fulgere, *n'est-cepas?* (Clip, clip.) O să trebuiască să fie schimbate toate. *Hein? Socve-*

†††††††††† Am facut-o pentru asigurare *(n.tr.).*

9

laţilc de asigurări o să vrea să vină în inspecţie, *hein? Alors?* Monsieur Dumas nu e doar un mecanic sclipitor, ci şi un aiiist de înaltă tensiune.

Am început să mă simt de parc-aş fi fost şi eu cuplat la 7‡‡‡‡‡‡‡‡‡20 de volţi. După un pahar sau două băute repede cu ti ielenul lui Monsieur Dumas, care adusese un preparat Interesant, făcut din mărăcini, *gnôle*,* zahăr, boia iute şi Srintex, mi-am luat rămas-bun. Ciudat. Pe când plecam, unt observat că prietenul lui Monsieur Dumas arăta exact i a el. Aceleaşi haine, aceeaşi statură, aceeaşi jachetă, acelaşi pa nipon. Sau vedeam dublu?

Am reuşit să urc scările cu chiu cu vai, pentru un somn liine-venit, de patruzeci şi două de ore.

Vive les garages de campagne!§§§§§§§§§§

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Ţuică *(n.tr.).*

§§§§§§§§§§ Trăiască garajele de ţară! *(n.tr.).*

un englez la
(ară

Poştaşul nu este *un facteur- c'est une /actrice!* O cheamă Laetitia. Are pistrui, gropiţe, nasul în vânt şi un zâmbet care îmbujorează cireşele. Când se apropie pe cărare cu claxonul ei obraznic, o iau la fugă spre ea.

Zilele descrisorizate sunt zile delaetitiate. Când văd partea de sus a micii ei furgonete galbene deasupra porumbului care începe să crească pe lotul lui Aimé Matou, îmi doresc cu ardoare să încetinească şi să cotească pe aleea care duce spre cărare. Când furgoneta trece în viteză prin dreptul casei mele, mi se frânge inima. Nu-mi dau seama ce-mi lipseşte mai mult – corespondenţa sau poştăriţa. Dacă vreau să primesc în fiecare zi vizita furgonetei, trebuie să iau măsuri – *h' Chasseur français* iese doar o dată pe lună. Am nevoie de ceva lizibil, cu apariţie zilnică. Ba chiar cu două apariţii pe zi.

Când Laetitia îmi aduce vreo scrisoare, recurg la diverse strategii ca să mă asigur că vizita ei – amânată până la limita maximă de băieţii nepăsători care lucrează *à la Poste-* o să dureze cât mai mult. Puţin îmi pasă dacă Aimé Matou se alege cu şaisprezece secunde în minus. Viaţa e o junglă. Mai întâi, o întâmpin pe Laetitia cu un *Bonjour!!!* rostit din toată inima, urmat de o serie de semne ale exclamării, prin care-mi manifest

9

plăcerea de-a da ochii cu ea.

— *Vous avez quelque chose pour moi ?*

Evident că are ceva pentru mine, altfel n-ar fi aici, dar cuvintele – mai ales cele pronunţate într-o franceză şovăielnică — mă ajută să prelungesc vizita.

un englez la
(ară

— l iens, une lettre[**********]*.*

Dar ce Dumnezeu aşteptam? Un peştişor de aur?

— Ia să vedem, de la cine-o fi?

Această ultimă remarcă frizează cretinismul. E extra- uidinar ce efect pot să aibă gropiţele asupra unei minţi iillininteri sănătoase.

N-am fost niciodată atât de fericit la primirea unor plicuri bune de aruncat. Angajaţii din supermarketul auto Outiror din Saint-Etienne urmau să facă o prezentare în Place du Iile din Ligueil pe data de treisprezece ale lunii. Printre liliac ţiile aflate la ofertă: o veveriţă din teracotă, un pitic i.ue se pârţâie pentru grădină („Surprindc-ţi musafirii!"), un suport de hârtie igienică tranzistorizat (tragi şi se-aude */borul cărăbuşului)* şi un barometru fals, în care-ţi poţi ascunde cheile de la intrare. De pe paisprezece pe optsprezece, Intermarché oferă preţuri avantajoase la carnea de porc. Cotletele îţi zâmbesc de pe pe prima pagină a pliantului la doar opt euro kilogramul. Dacă ţi-ai pierdut cheile, poţi să ascunzi cotletele în barometru. Surâsul pistruiat al I «ictitiei când îmi înmânează grămezi de asemenea prostii transformă maculatura în icre negre.

Tiii-tiii.

Laetitia!

Eram în grădină şi nu văzusem acoperişul

********** Ia te uită, o scrisoare *(n.tr.).*

9

galben al fur- gonetei mişcându-se prin porumb. În fine, poşta! Alerg la capătul cărării, pregătindu-mă să spun o neghiobie fermecătoare.

Tiii-tiii.

Zbor, *factrice* a visurilor mele, zbor.

Tiii-tiii.

Ciudat. Nu recunosc claxonul. De obicei languros, azi <■ insistent. Strălucirea soarelui de dimineaţă se reflectă pe parbriz, ascunzându-mi-o pe Laetitia privirii.

— *Bonjour.*

— *Bonjour.*

îmi retrag imediat semnele exclamării. Cine-i nătărăul ăsta cu şapcă şi uniformă?

— *En vacances?*

Nu. Nu sunt în vacanţă. Ce-ntrebare tâmpită.

— *On s'amuse?*

Nu, nu mă distrez. Mă lupt cu o pârloagă despre care am aflat c-ar fi arabilă şi încerc în acelaşi timp să întreţin o idilă cu o *factrice* pistruiată.

— *On prend du bon temps ?*

Oare o s-o ţină tot aşa, cu variante ale aceleiaşi întrebări afurisite?

— Unde-i Laetitia?

— *Ahahaaa...*

A-ha-ha?

— *Vous aussi ?*

Şi eu la fel, ce?

— *Ils sont tous fada de la Laetitia.*

un englez la
(ară

,,Fada“: *Le Petit Robert,* pagina 125: nebun după cineva, vrăjit, obsedat. Individul continuă, imitându-mă.

— *Elle est où, la Laetitia ?*

Chiar aşa. Unde e?

— *Laetitia était ma remplaçante.*

O, nu. Cât timp zevzecul ăsta necioplit a stat în spital pentru analize, Laetitia i-a ţinut locul. Individul avea o problemă cu tensiunea: avea 20 cu 12.

Insuficient? Dimpotrivă, se pare că era mult prea ridicată. Dar acum, din păcate, i-a scăzut la 12 cu 8.

— Bernard s-a întors!

Merde.

— Există doamne, spune el cu un zâmbet, care sunt încântate să-l vadă pe Bernard.

îmi înmânează scrisorile şi o revistă. Nefericit, mă uit la copertă. Tocmai mi-am făcut un abonament pe şase luni la

un englez la
(ară

lnnips International. Douăzeci şi patru de euro pentru şase luni < u Bernard!

înapoi în bucătărie, iau la şuturi câteva piese de mobilier, ca să mă răcoresc. Un pliant cade pe jos. O fotocopie nuci scrisori scrise de mână pe care mi-a trimis-o *la mairie* primăria.

CONCOURS DES JARDINS

(Competiţia anuală pentru cea mai frumoasă grădină va livra loc la sărbătoarea Toisonului, care în acest an se va (Inc pe data de 3 septembrie. Cei care doresc să participe unul aşteptaţi să se înscrie *à la mairie.* Juriul va anunţa lezultatele întrecerii în Place de l'Eglise, cu prilejul sărbătorii, la ora optsprezece.

Lumea se transformă. Parcă văd ochii afectuoşi ai Lae- litiei privindu-mă cu admiraţie, în timp ce sunt purtat pe braţe, în triumf, spre sat. Bernard e de domeniul trecutului. Inii dau jos cizmele de grădină şi-mi curăţ unghiile, înainte de-a mă duce *à la mairie.* Asta era lucrul de care aveam nevoie. îţi arăt eu ţie, Aimé Matou.

Degete Verzi s-a întors pe felie.

10

Primăria din satul Toison, un bastion *de la République,* aflat chiar vizavi de biserică, seamănă cu o ilustrată din Franţa profundă. Clădirea compactă e construită din calcar alb şi cărămidă roz. Treptele duc la o mică terasă unde se pot ţine discursuri, iar câţiva cârcei de viţă se încolăcesc în jurul inscripţiei *Liberté Egalité Fraternité,* parcă amintindu-ne ceea ce formula revoluţionară a omis să menţioneze – că strugurele este cel care ţine laolaltă lucrurile cele mai importante din viaţă. Jos, lângă trepte, se află un strat de flori în care Pois Chiche, meşterul bun la toate, a plantat – într-un moment de entuziasm patriotic – culorile drapelului francez. Din păcate, Pois Chiche a cumpărat petuniile din supermarketul Castorama, la un preţ de nerefuzat, după o beţivăneală organizată – *la fête des laboureurs*-la care avusese grijă să nu refuze nici el un Vouvray deosebit de convingător. Ca urmare, fusese destul de distrat în alegerea florilor – care abia înmugureau când fuseseră achiziţionate –, iar cele albe se dovediseră de fapt galbene. în concluzie, Toison avea trăsătura cu adevărat distinctivă de-a fi singurul sat din Franţa unde rondul de flori din faţa primăriei închipuia steagul Venezuelei.

Am avut un vis.

O să fiu ales cel dintâi primar englez din

10

Toison. Asta o să-mi confere privilegiul de-a mă însura cu toate fetele drăguţe din sat, de-a le săruta, de-a conduce parada de Ziua Bastiliei, de-a primi cele mai bune locuri la cursa ciclistă anuală şi de-a mi se rezerva un loc şi-o porţie de *andouillette*

/n/rv†††††††††† la sărbătoarea satului. Oamenii o să mă salute pe străzi, *llonjour, Monsieur le Maire,* iar eu o să răspund printr-o în- i linare discretă a capului, nepermiţând statutului să-mi liniile gleznele *(avoir les chevilles enflées,* a mi se sui la cap), il,II o să fiu tentat, la ocazii speciale, să port însemnele primarului – cocarda tricoloră a republicanilor – în pat, peste pijama sau, la ocaziile şi mai speciale, fără pijama.

Punctul culminant al mandatului meu o să fie înfrăţirea li (isonului cu pitorescul sat Abesbury din Cotswold. O să ne instituie o „zi franceză" în Anglia şi o „zi engleză" în Hanţa, care o să se ţină în fiecare an. Maureen de la oficiul poştal din Anglia o să fie întâmpinată cu un *Salut, ça gaze, Henée?ln* contrapartidă, Aimé Matou din Toison, îmbrăcat în salopetă, o să i se adreseze lui Pierrot, aflat în patru labe şi chinuindu-se să extragă o piatră din combina lui galbenă din 1952, cu un jovial *În apickle, Peter?O* să sejoace crichet pc *boulodrome şi pétanque pe* spaţiul verde din satul englez. ( ) să se servească diverse tipuri de ceai la Toison d'Or şi *gnôle* în casa parohială a vicarului.

Am deschis uşa. Primarul s-a întors spre mine, luat prin surprindere.

— *Excusez-moi,* sunt cam neliniştit. Stau ca pe ghimpi.

Monsieur Gossard e un fost militar de carieră, cu păr cărunt, tuns foarte scurt în continuare,

---

†††††††††††† Cârnăciori prăjiţi *(n.tr.).*

conform regulamentelor cazone. E un tip *sans étiquette,* ceea ce înseamnă că n-a fost ales ca reprezentant al unui partid politic – cu alte cuvinte, n-are nici o etichetă, în afara celei care-i iese din spatele puloverului albastru şi care recomandă spălarea la maşină la patruzeci de grade. Acum era pe cale să-şi prepare o băutură densă, albă şi vâscoasă într-un pahar.

— *Pour la digestion,* a explicat el, vrând să se scuze.

Aciditatea gastrică făcea parte din fişa postului. Monsieur (iossard a arătat spre planul unui oraş, prins de perete cu

nişte *punaises* şi acoperit cu bileţele galbene autocolante. Asta, mi-a destăinuit el, e ultima pacoste a edililor. I-am văzut cearcănele negre de sub ochi. Era evident că nu dormea foarte bine. A sughiţat. Totul începuse de la poştaş, mi-a spus el apoi.

— *C'est Clochemerle, Monsieur Sadler.*

Mi-a oferit o tabletă pentru digestie, ca şi cum simpla relatare a episodului ar fi fost suficientă pentru inducerea acidităţii gastrice. Cu câţiva ani în urmă, ca să micşoreze timpul de care avea nevoie poştaşul ca să-şi facă turul de sat şi, în consecinţă, să reducă riscul unei boli de ficat, Poşta Franceză a decis să raţionalizeze livrarea corespondenţei, scop în care a grupat cutiile poştale în centrul satului. Fiecare locuitor avea cutia lui (ei) metalică de culoare gri. La rândul ei, şi această măsură a provocat probleme. Denis, acrobatul care mergea pe funie, avea de parcurs sub cincizeci de metri ca să ajungă la cutie – un lucru bun în sine, fiindcă uneori se întâmpla, chiar şi-n zilele bune, să aibă nevoie de câteva săptămâni –, pe când Madame Roubaud, cu cadrul ei Zimmer, trebuia să se deplaseze cam două sute treizeci de metri. Şi cum inegalitatea respectivă a fost considerată neconstituţională, s-a hotărât ca poştaşul să meargă din nou la toate adresele şi ca străzile să primească nume, pentru accelerarea procesului.

Gossard s-a întors spre planul fixat de perete. Toată povestea asta ar trebui să fie *simple comme*

bonjour, uşoară ca picatul de pe-un buştean. Toison nu era Bombay. În total erau patru străzi, piaţa bisericii şi o potecă transversală, care tăia satul în două şi trecea pe lângă grădina de zarzavaturi a lui Gilbert Chougras. Trebuiau găsite doar şapte nume.

Pas la mer à boire"? Nu era mare lucru? Dimpotrivă.

Gossard a scos un dosar din servieta edilitară. în înţelepciunea ei, primăria decisese să se consulte cu tot satul pe această temă. O eroare fatală. Fiindcă satul a răspuns. Iar

un englez la
(ară

i ci 187 de membri cu drept de vot, adică întreaga populaţie din Toison, veniseră cu 187 x 7, respectiv cu 1309 sugestii. (iun mult pentru şase străzi şi o potecă de pământ.

(iossard mi-a dat câteva exemple: Place Kronenbourg, Avenue Sophie Marceau, Impasse François Mitterrand (un volant conservator), Impasse Jacques Chirac (un votant socialist), Rue de l'Andouillette, Place Leonid Brezhnev, Place Géné- i al de Gaulle, Allée Brigitte Bardot, Avenue Zinédine Zidane.

(le putea să facă?

Ren, am replicat într-o modalitate autentic toisoniană. *Ren.* însă tocmai asta era problema. Locuitorii satului erau la cuţite. Iar această formă de relaţionare era lucrul la care ţăranii se pricepeau cel mai bine. Nemulţumiri şi râci vechi dc c ând lumea ieşiseră repede la suprafaţă, ca nişte balene moarte. Divergenţe ancestrale între Gain şi Abel, între vârstnic i şi tineri, între stânga şi dreapta, între agricultorii ecolo- gişti şi cei neecologişti, între agricultorii înalţi şi agricultorii M nuzi, între Crédit Agricole şi Crédit Lyonnais, între Super U şi Atac, între Snuggies şi Pampers, orice pretext era bun pentru o scindare.

Hăc.

Gossard a fost victima unui nou spasm republican.

Ieşind din *la mairie,* m-am oprit în capul scărilor ca să mă adresez celor trei femei mustăcioase, cu căştile lor portocalii dc protecţie,

un englez la
(ară

care îmi aşteptau răbdătoare hotărârea în faţa < li apelului venezuelean şi care au părut profund dezamăgite c ând le-am anunţat că, după o matură chibzuinţă şi cu proie md regret, decisesem să mă retrag din bătălia electorală.

11

Anunţul meu din Atac a fost încununat de succes.

Sunt invitat la cină în Loches de o familie de dentişti. Madame Tricot a auzit de calităţile mele (să fi fost vorba de-o indiscreţie a caprelor lui Florence?). Soţii Tricot – numele de familie franceze nu au formă de plural – ar fi încântaţi să mă cunoască. Zăi jdii engleză în ziua de azi e voarde emportant, *n'est-ce pas?*

Invitaţia era deopotrivă măgulitoare şi jenantă. M-am uitat atent la propriii molari în lumina crudă a tubului de neon din baie. „Alb-murdar" ar fi descrierea cea mai binevoitoare. Să fi fost din cauza unei supradoze de Vouvray? I-am râcâit cu unghia, dar degeaba. Trebuia să mă duc repede *à la pharmacie* din Ligueil.

— *Bonjour, monsieur,* am izbutit să îngaim cu gura închisă, neplăcându-mi niciodată să-mi recunosc defectele în public.

Dacă solicitam un înălbitor dentar, *le tout* Ligueil deducea imediat că *le rosbif* avea mestecători galbeni. Să mă deghizez ar fi prea de tot. Dac-aş purta o mască de schi, aş fi foarte probabil arestat („ENGLEZUL DIN JAFUL PASTEI

11

DE DINŢI”), zădărnicindu-mi-se prin urmare intenţia de-a rămâne anonim. Aşa stând lucrurile, m-am decis, la fel ca în cazul revistei *Le Chasseurfrançais,* să cumpăr şi ceva la derută – o cremă hidratantă şi un remediu-miracol împotriva constipării.

întors acasă, m-am spălat pe dinţi de trei ori, în succesiune rapidă. Galbenul parcă a devenit niţeluş mai puţin pronunţat ca până atunci. Din păcate, rezultatul efortului dentar a fost că mi-am împrăştiat stropi de pastă pe tricoul llcgru. Iar urmele nu păreau să se poată şterge.

! i ivitaţia era pentru joi seară. M-am dus cu maşina în ora- şul vechi, trecând pe sub ceea ce se numeşte aici *la herse* – grilajul cu ţepi. Echivalentul englezesc *portcullis* vine, mai mult ca sigur, de la *parte coulissante,* uşa culisantă franceză. Şi-at unei de ce să-i spun *une hersé?* îmi notez ideea pe un petic dc hârtie, în eventualitatea c-o să fie nevoie să par inteligent intre feluri. Fac dreapta, urc pe o alee abruptă, tivită de im- presionantele ziduri de piatră ale căsoaielor medievale din oraş, şi ajung pe drumul mărginit de copaci, care duce la pai care şi la închisoarea subterană. Ceilalţi oaspeţi au sosit < leja – o gamă largă de Mercedes-uri, Audi-uri şi Peugeot-uri dc ultimă generaţie scuipă seminţe în capul Mazdei mele. ( )bserv cu încântare încă una ascunsă în spatele unui arbore şi parchez lângă ea.

Oraşul vechi e scăldat în lumina bogată a serii. Domenii burgheze impunătoare se izolează de lume în spatele uriaşelor uşi duble din lemn sculptat. Observ un mâner pentru sonerie ascuns în spatele glicinei. Trag de el ca să-mi anunţ sosirea. Din greşeală, trag de glicină şi mă trezesc

cu ditamai găinaţul care-mi cade-n cap. Mă pieptăn în grabă şi mai fac o încercare.

Uşa e deschisă de Madame Tricot în persoană. Ariane c bronzată, zveltă, cu braţe de jucătoare de tenis, gambe dc alergătoare şi un păr blond, foarte scurt. Mi-o închipui cu centura fixată într-un deltaplan nesigur, atârnând de hăţuri deasupra unui promontoriu stâncos sau făcând sur- ling pe coama unui val uriaş, purtând doar un monokini brazilian. Astăzi e îmbrăcată în haine de la Cacharel şi -

cel puţin aşa trag nădejde – nu-şi dă seama de fanteziile pe care le stârneşte.

Sunt poftit în *le salon* şi prezentat celorlalţi musafiri, care sunt cu toţii – în afara directorului de la filiala Crédit Agricole – dentişti. Dantura lor perfectă îmi face de ruşine armătura englezească – dinţii lor amintesc de tradiţia Ver- sailles-ului, pe când ai mei sugerează varietate şi neglijenţă; ordine şi geometrie *versus* exuberanţă şi belşug. Duc mâna la ochelarii de soare Ray-Ban ca să nu orbesc.

Un specialist cu nişte perciuni impunători şi un whisky mare în mână începe să ne plictisească de moarte cu un discurs prelungit despre Plantageneţi şi despre contribuţia lor la istoria locului. Din fericire, tipul se îneacă la fix cu o alună undeva prin secolul al cincisprezecelea şi trebuie s-o zbughească în bucătărie după un pahar cu apă. Brice, soţul lui Ariane, pare să poarte fustă. îmi dau seama repede că de fapt e un kilt purtat pe dos – Brice e preşedintele asociaţiei locale a scoţienilor, dar am impresia că habar n-are de diferenţa dintre *dirk*‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ şi *sporran*§§§§§§§§§§§§. Dă mai departe o farfurie cu *amuse-gueules* — diverse mizilicuri tentante. Tânjesc să-i spun că nu-mi ajung nici pe-o măsea, dar gluma mea stomatologică n-are succes în franceză.

Omul de la Crédit Agricole e foarte mulţumit de sine. A cumpărat două lăzi de Château d’Yquem

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Pumnal *(n.tr).*
§§§§§§§§§§§§ Pungă pentru bani *(n.tr).*

la aşa-numita *foire aux* vins din hipermarketul Leclerc şi tocmai le-a vândut de două ori mai scump.

— Pivniţa nu-i un cimitir al sticlelor, Gérard, spune Plan- tagenetul. E un loc de beci.

Ce poantă. Să mori de râs şi mai multe nu.

Claudi-Henri, ultimul sosit, e *stomato.* La început mi s-a părut că auzisem *tomata*- de fapt, nu fusesem atent la discuţie

ţi nu ştiam dacă trebuia să roşesc sau să pătlăgesc. Ei bine, nu, *stomato* nu e nici fruct, nici luptător japonez de super- grea. Claude-Henri e stomatolog. Şi el e la fel de mulţumit de sine. Şi-a făcut un mic cadou.

—*Je me suis payé une danseuse.*

O dansatoare?! Sunt uluit să aflu că în cartierul cel mai select din Loches poţi să-ţi arăţi fără jenă chiloţii cumpăraţi în Bangkok. Ne invită afară să aruncăm un ochi. O (lansatoare pe stradă! O să răcească şi-o să moară de frig.

— *Elle est vieille, mais elle est belle.* **********

Simt cum începe să mi se frângă inima pentru dansatoarea în prag de pensie pe care Claude-Henri a lăsat-o afară, în vântul serii, îmbrăcată doar cu un *thong.* Descopăr (ii uşurare, după ce băieţii – *les garçons*-sunt invitaţi afară s-o testeze, că achiziţia se dovedeşte a fi o maşină sport italienească.

— *Une Maserati.*

— *Dis donc, dis donc.*††††††††††

— *Pas mal. Pas mal du tout.*‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡

********** E bătrâioară, dar frumoasă *(n.tr.).*

†††††††††††† Ia te uită *(n.tr.).*

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡I. Oameni Foarte Constipaţi *(n.tr.).* în realitate, e vorba de trei *grandes écoles* de prestigiu: „X“ este distinsa *Ecole Polytechnique,* „Mines” este *Ecole des mines,* o altă înaltă instituţie universitară, iar „HEC” înseamnă *Ecole des hautes études commerciales,* o academie <■< onomică de top

Când am avut timp să caut în dicţionar, am aflat că *une danseuse* este o metaforă pentru un produs de lux foarte costisitor. Dat fiind că venise ultimul, Claude-Henri mai găsise loc de parcare doar lângă propria mea *danseuse.* în timp ce supun Maserati-ul unei cercetări minuţioase, băieţii se folosesc de Mazda ca de o canapea. Se reazemă de ea, se aşază pe ea, îşi pun paharele de whisky pe partea de sus şi folosesc capota pe post de fotoliu. E clar că n-au văzut în viaţa lor o Mazda şi-o confundă cu noul mobilier stradal pe care l-a instalat primăria.

în timp ce se-ntrec în elogii la adresa noii jucării a lui Claude-Henri, sunt frapat de încălţămintea lor. Poartă cu

(n.a.).

toţii pantofi de sport cu ciucuri – *des glands.* îmi notez în minte, să nu uit. Ultima dată când am fost în supermar- ketul Leroy Merlin, am văzut un pachet de ciucuri de perdele. Patru bucăţi aurite, la 1,50 euro. Data viitoare o să cumpăr un pachet şi-o să mi-i lipesc de pantofi.

Un clopoţel se aude de undeva din casă.

— *On va se taper la cloche.*

Iar ne tăvălim de râs, mai ales eu, care nu-nţeleg o iotă. A lovi în clopoţel. A mânca. Clopoţelul fiind capul, iar cuţitul şi furculiţa, instrumentele cu care-l lovim. Pe când ne îngrămădim înăuntru, Claude-Henri aruncă o ultimă privire iubitoare maşinii lui şi, nedându-i prin cap că soţii Tricot l-ar invita la masă pe proprietarul unei Mazde, spune că nu e foarte convins c-ar trebui să-şi lase *la danseuse.* în compania unei gheişe.

Le sunt prezentat copiilor – viitorii mei elevi. Băiatul, care are pantaloni gri şi un pulover albastru – genul de veşminte pe care le-ar purta un preot adept al autocefaliei când se cântă muzică religioasă –, dă impresia c-ar fi trecut de cincizeci de ani. El e în *khâgne,* ea în *hippo.* N-am curajul să-ntrcb ce înseamnă asta, de frică să nu fiu luat de prost – în fond, se presupune că eu îi învăţ pe ei –, dar sunt pierdut. Din câte ştiu, *hippo e* un restaurant cu specialităţi din carne pe Boulevard Montparnasse, iar *khâgne,* cel puţin fonetic, un festival de film de pe Coasta de Azur. însă de fapt habar n-am ce înseamnă. *Comprenne qui pourra).*

Hippo poartă o fustă şcolărească plisată de

culoare albastră, ca să se asorteze cu puloverul fratelui ei. I-ar fi plăcut să-şi împletească părul în cozi, dar maică-sa a oprit-o în ultima clipă, de teamă să nu fie confundată cu Bucle

Aurii în haine de căpătat. El citeşte Homer, ea călăreşte. Mai ştii, poate că de-aici vine „hippo“. Ariane e încântată, dar nedumerită.

— Când ze-ntorc de lajcoală le zpun dragilor, *mes chéris,* 'ai ză vă deztindeţi, ’ai ză vedeţi o prozdioară la televizor, dar nu... Nu vor decât ză lucreze...

(Conversaţia codificată reîncepe. Fiul ezită între X (arunc < 11 >i ivire rapidă spre fermoarul lui şi zău dacă-mi dau seama de unde-atâta potenţă şi potenţial), Mines (la ce bun să studiezi Homer ca să scoţi cărbune din pământ?) şi HEC, care, dacă mă uit la el cum arată, trebuie să însemne *Hommes Extra I '.onstipété.* Cei doi copii vorbesc englezeşte mai bine decât mine. Ce mama naibii să-i mai învăţ? Toţi musafirii simulează extazul când fata în casă aduce felul principal.

— *Miam miam!*

Asta e varianta franceză a lui *mmm, ce bun, ce bun.*

l ata în casă, pe nume Amorosa, e brunetă, portugheză şi foarte populară. Ori de câte ori vreunul dintre ei dă o petrecere şi invită lumea la masă, cea care găteşte şi serveşte <■ Amorosa. Acum ea îmi înmânează o farfurie în formă de scoică, umplută cu un sos maroniu. La un semn din partea gazdei, începem toţi să tatonăm sosul, pe când Brice, echipat în continuare cu fustă, îi toarnă fiecăruia câte-un pahar de (hablis coreean.

un englez la
(ară

Speram să găsesc un delicios cod portughez s.ii at sub cuvertura maronie, însă totul pare înecat în fainã < Ic porumb. Poate că Amorosa găteşte doar mâncare pentru dentişti: ceva păstos şi moale, nici suficient de dur ca să-ţi spargă măselele, dar nici suficient de fluid ca să servească drept plombă.

michael
sadler

Conversaţia pare să aibă aceeaşi textură. începem prin a vorbi despre o serie de artişti de prin partea locului; aţi văzut ultima expoziţie a lui Voloditch?

Două dintre tablourile lui atârnă pe peretele din spatele nostru. O ciocnire între o tartă cu dulceaţă şi zidurile oraşului vechi, plus un bujor ofilit pe o mare agitată. Oare arta abstractă are sens? Nu neapărat, dar preţ – mai mult ca sigur. Ambele opere par să fi fost pictate folosindu-se pasta maronie a Amorosei.

Cinematograful francez livrează următorul subiect de discuţie. Cu toţii sunt and. Filmul francez e subvenţionat, aşa că nu le place şi n-au chef să plătească pentru el. Preferă de departe Broussevilisse. Broussevilisse se dovedeşte-a fi Bruce Willis, foarte îndrăgit de doamne, pe când *les garçons* vibrează la Demi-mure, despre care am crezut că e o jumătate de mură înainte să-mi dau seama că se refereau la fosta doamnă Vilisse. Din motive strategice, deschid gura cât pot de puţin, dar acum chiar fac o încercare să intru în conversaţie, vorbind despre o ciudăţenie de film belgian pe care-l văzusem de curând, despre viaţa sexuală a handicapaţilor. Subiectul nu e privit cu ochi buni de *garçons.* Cine manifestă un interes cât de vag pentru spasticii belgieni trebuie să fie ori ţăcănit, ori marxist. Doamnele îmi sar în apărare.

Când se aduce budinca – o versiune ceva mai solidă a perioadei *splodge* a domnului Voloditch – , domnii încep să depene amintiri de când erau

elevi. Au fost împreună la o şcoală particulară pe nume St Gatien din Tours. Acum ne delectează cu poveşti nemaipomenit de hazlii despre foştii lor profesori. Ducasse, care a călcat în coşul de gunoi. *Quel con!*§§§§§§§§§§§§ Lentier, care nu era încheiat la şliţ niciodată. *Ah, la braguette de Lentier!*********** Şi mai ales Savin, profesorul

§§§§§§§§§§§§§ Ce dobitoc! *(n.tr.).*
********** Ah, şliţul lui Lentier! *(n.tr.).*

de engleză, cu vestitele lui formule pe care trebuiau să le înveţe cu toţii pe dinafară şi pe care, din păcate, nu le uitaseră până azi.

— *Attendez...* „Stanca sta-n castan ca Stan“. *C’est ça, non ?*

Şi-ncă una.

— *Vous vous rappelez* ?†††††††††††† „Şase sute şaizeci şi şase de saşi în şase sute şaizeci şi şase de saci.”

Stomato-ui se ridică şi, cu un pahar de vin roşu peruvian în mână, declamă:

— „Capra neagră-n piatră sare, piatra crapă-n patru, < i apă capul caprei negre precum piatra-n patru.”

Nevrând să se lase mai prejos, Crédit Agricole îl ia de braţ şi i se alătură:

— „Şasiul stă pe saşiu şi şuşoteşte.”

Ca la un semn, toţi dentiştii se întorc spre mine.

— *Professeur, professeur! Trebuie* să corectezi pronundzia. Trebuie! Trebuie!

Şi încep să bată în masă cu dosul lingurilor. Mă conformez fără tragere de inimă.

— Mă rog, corect se spune „saşiul stă pe şasiu”, nu „şasiul stă pe saşiu”.

Ca să pronunţ foarte clar, trebuie să deschid gura. Iar când deschid gura, îmi arăt dinţii. Cod roşu pentru un pericol galben. Spre norocul meu,

---

†††††††††††††† Mai ţineţi minte? *(n.tr).*

un englez la
(ară

Ariane îmi sare în ajutor.

— *Les garçons, s'il vous plaît.* Doar nu Tarn chemat pe bietul Monsieur Sadler aici să lucreze!

Urmează desertul, sub forma unei tarte cleioase. Domnii aleg diverse tipuri de whisky cu malţ, doamnele preferă *une tisane.* Plantagenetul ameninţă să-şi reia prelegerea întreruptă de alună, dar Ariane ne salvează, stingând luminile şi propunându-se câteva imagini amuzante cu vacanţa familiei *en Provence.*

— *Dans le Lubéron,* adaugă *le stomato.*

Ariane îl corectează. Nu e Lubéron, ci Luberon. Fără accent. În mod evident, diferenţa e vitală, şi cum nu vrem să fim consideraţi neciopliţi sau *ploue,* repetăm varianta corectă.

— *Lube... ron... Lube... be...*

Prima imagine prezintă o dimineaţă de sâmbătă într-o piaţă aglomerată din Apt. Ariane are un mic indicator electronic care-i permite să deplaseze o săgeată roşie pe ecran. Săgeata se opreşte pe un umăr drăguţ din apropierea unei tarabe cu *saucissons.*

— Al cui e? Ghiciţi. *Devinez qui.*

Ne dăm bătuţi. *Nous donnons notre langue au chat-* literal, ne dăm limba pisicii.

— Emmanuelle Béart!

— *Non! C'est fou!*

Ce umăr celebru. Suntem emoţionaţi de nu se poate. Următoarea imagine e cu piaţa plină de lume din Le Cous- telet, într-o duminică dimineaţă, în care un pensionar deghizat în vedetă rock se ascunde în spatele unui pepene.

— *Devinez!* Ghiciţi!

Linişte.

—Johnny Hallyday!

— *Non!*

Ce şic. *La classe!*

— Plus asta.

O pubelă verde? Ce rost are să fotografiezi pubele?

— *Alors? C'est à qui la poubelle?*

Ne scărpinăm în cap. A cui ar putea să fie

pubela? Ariane e triumfătoare.

— C'est la poubelle de John Malkovich!

Nu se poate! Pubela lui Malko! Nu ne vine să ne credem ochilor. Ohoho! Ariane ne asigură că nu e nici o greşeală. Urmează o serie de imagini ale amintitei pubele din mai multe unghiuri, inclusiv dintre urzicile care probabil că l-au

i Immit destul de mult pe Brice dacă a purtat kiltul când a lib ul f otografia. Ba chiar există şi două instantanee în care «<• vede conţinutul pubelei. John pare amator de iaurt de i nise şi de *carottes râpées*‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡. Fetele sunt în al nouălea cer, extaziate de această privire aruncată pe furiş în viaţa intimă n vedetei. Umblă vorba, ne mai spune Ariane, că Malko îşi • ivşte singur zarzavaturile.

— *Ce n est pas possible!*

— *Il fait son potager!*

— *C'est tellement sexy!*

N-am ce face şi intru în vorbă.

— *Mois aussi.* Şi eu mi le cresc singur!

— *Non!*

— *Si!*

încântată, Ariane îmi pronunţă pentru prima dată numele în felul acela inimitabil care, de atunci încoace, m-a făcut întotdeauna să simt că mi se înmoaie şi chiar mi se topesc genunchii.

— *Maî-quel! Maî-quel! C'est vrai?*§§§§§§§§§§§§§

Folosind turnurile de frază pe care le repetasem ca să-i impresionez pe Sophie şi Malcolm Hodge, mă lansez într-o i louă versiune a panegiricului legumicol (foarte gustos dacă e servit cu maioneză). După ce izbutesc să creez o legătură între mine şi Malkovich, mă răsfăţ cu întreaga atenţie a doamnelor. Asta are ca efect imediat alienarea confreriei medicale. Cine e intrusul ăsta? Avea dreptate Ioana d'Arc. Faceţi-le

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Morcovi raşi (n.tr).
§§§§§§§§§§§§§ E-adevărat? *(n.tr.).*

vânt în mare nenorociţilor. Plantagenetul începe să se uite urât la mine, încadrat de perciuni.

Şi are toate motivele s-o facă. În lumina discretă şi caldă a paharului cu whisky vechi, mă uit la soţiile lor. Le mănânc din ochi. Ba mai mult: mă holbez. în mod normal nu mă dedau holbatului, dar în seara asta introduc procedeul pe agendă. Blonde, brunete, durdulii, zvelte, cu picioarele ascunse de satin şi de mătase, cu braţele musculoase lucrate în timpul orelor de tenis de înaltă clasă de pe terenuri private, sunt sublime. Balzac, care mi-a împărtăşit pasiunea pentru Touraine, a scris cu jind, în *Femeia de treizeci de ani,* despre femeile trecute de această vârstă. Honoré, *mon ami,* aş accepta oricând şi una peste patruzeci. *Iln'y apaş doute.* ********** Sunt vrăjit şi prins în mrejele lascivelor *lochoises...*

Deodată, lumina se aprinde la loc, iar fanteziile mele sunt întrerupte grosolan. E timpul să plec. Afară, aerul nopţii e înmiresmat şi ne strângem cu toţii să ne luăm rămas-bun. Sunt într-o situaţie delicată. Nu prea pot să spun *ciao* şi să sar în Mazda. Lumea ar crede că şterpelesc mobilierul stradal. Lucrurile se complică şi mai mult când Amorosa, regina făinei de porumb, odată terminate strânsul mesei şi spălatul vaselor, iese, se urcă în Mazda ei şi dusă e.

Brusc, mă cuprinde inspiraţia. în loc să plec, îi anunţ pe musafirii strânşi laolaltă c-o să fac o

---

********** Nu încape îndoială *(n.tr.).*

plimbare în miez de noapte prin oraşul vechi. Asta are un triplu avantaj. întâi, nu trebuie să recunosc că sunt proprietarul gheişei. în al doilea rând, doamnele mă găsesc şi mai romantic. în al treilea, îi scot din pepeni pe dentişti. Pe când mă îndepărtez, îmi joc ultimul atu. Recit câteva versuri ale poetului Alfred de Vigny, care s-a născut în Loches:

Gémir, pleurer, prier, est également lâche,
Fais énergiquement ta longue et lourde tâche
Dans la voie où le Sort a voulu t'appeler.
Puis après, comme moi, souffre et meurs sans plarler. ††††††††††††††

---

†††††††††††††† Gemi, plângi, te rogi, la fel de laş îmi pare, / Fă-ţi treaba grea şi lungă, energic, în mişcare / Pe calea unde Soarta te-a vrut trimis dc scamă, / Şi-apoi, ca mine, suferă sau mori, fii fără teamă *(n.tr.).*

un englez la
fără

Nu ştiu exact care e sensul acestor versuri. Le-am învăţat la şcoală acum o veşnicie. Nu au absolut nici o legătură cu împrejurările actuale – după o cină minunată, nimeni nu pare dornic să moară într-o tăcere stoică, în afară de *1rs garçons* anihilaţi de efectul Malkovich. Nu numai că se pricepe la grădinărit, dar şi recită. Parcă-i aud scrâşnind din dinţi pe întuneric.

Loches e chiar mai frumos noaptea. înconjurate de creneluri şi de tăcere, secolele se topesc unul în altul. Splendoarea locului îţi taie răsuflarea. La fel ca frumuseţea gazdei mele. Cu o mişcare discretă, regizată cu grijă spre sfârşitul serii, întinseserăm amândoi mâna după o carte în acelaşi timp şi mâinile ni se întâlniseră, cu pielea ei moale frecându-se uşor de a mea.

Ping!

Merde.

Capota s-a întors la vechile şiretlicuri.

12

Motor.

Dacă Malkovich cultivă zarzavaturi sexy, eu de ce n-aş putea?

Am deschis uşa de la Toison d'Or aidoma lui Gary Cooper intrând în cârciumă. Nimeni nu şi-a ridicat privirile. De data asta, nu m-am mai simţit insultat. Aşa fac Argonauţii. Dacă preşedintele Chirac ar intra şi-ar comanda un *suze cassis,* nu s-ar uita. Dacă Sophie Marceau ar intra, cu nişte cizme până la coapse, să cumpere un *morphion,* idem. Ridicarea privirilor ar însemna recunoaşterea faptului că viaţa e plicticoasă. Un gând imposibil la Toison d'Or. Viaţa de zi cu zi, cu înşiruirea ei rapidă de pastis-uri, muşte şi cărţi de joc, e arhisuficientă. Un *rosbif* n-are nici cea mai mică şansă de-a le atrage atenţia. Sunt o simplă ectoplasmă. Dac-aş fi fost un hectolitru, aş fi avut şanse mai mari să produc vreo impresie. Am trecut direct la subiect.

— Caut pe cineva care să-mi dea o mână de-ajutor la grădină.

Acum îi ştiam pe toţi pe nume: Penthouse, numit aşa după ce un pictorial – smuls de pe uşa magaziei de scule de un vânt turbat – aterizase pe terenul dejoacă al şcolii; Le Père Tubard, care, cu precizia unui explorator african, e pe punctul să-i arate o nouă venă de varice pe piciorul stâng doamnei numite La Veuve Cognette, proprietara

localului; Nestor, brutarul, cu drojdia ţinută într-o găleată de plastic la picioare, şi Pois Chiche‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡, autorul aranjamentului floral cu steagul Venezuelei.

lată-l intrând şi pe Henri, cu un nas care seamănă tot mai bine, de la o zi la alta, cu o trufă roşu-închis. Pe vremea când I u< ra ca tâmplar de acoperişuri, Henri obişnuia să bea lapte. Acum, susţine satul, bea lapte doar dacă vacile au mâncat şi ruguri. Felul cum merge e un memento al modului cum şi-a câştigat existenţa. Odinioară echilibrul era necesar din < auza pericolului de căzături. Acum e esenţial din pricina spirtoaselor. *Terra firma* a devenit o frânghie interminabilă, întinsă peste o prăpastie.

Trebuie să repeat.

— Am nevoie de cineva care să m-ajute în grădină. Tăcere.

— *Ben, c'est que...*§§§§§§§§§§§§§§§

Se vorbeşte tot fără „i"-uri.

— *Il cherche quelqu 'un.* **********

— *El il n 'est pas le seul.* ††††††††††††††

îmi trebuie câteva clipe ca să-mi dau seama că z/sunt eu. Ciudat. Indivizii vorbesc despre mine la persoana a treia. Poate că aşa le impune eticheta. Mă decid să continui în acelaşi registru.

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Năut *(n.tr.).*
§§§§§§§§§§§§§§§ Bun, chestia e că... *(n.tr.).*
********** Caută pe cineva *(n.tr.).*
†††††††††††††††† Şi nu e singurul *(n.tr.).*

— Caută pe cineva care să-l ajute la grădină.

Le arăt bătăturile.

— S-a rănit.

într-adevăr, bătăturile îl cam dor. Bărbaţii par să manifeste compasiune. Iar i/licitează.

— I-ar plăcea să cunoască pe cineva care să-i vândă două- trei ponturi.

Aici tipii rămân în dubiu, asta ca să nu zic că sunt cinici.

— *Ça.*

— *Ah, ça.*

— *Ça!*

,,Ça“ pare să însemne că vreau prea multe. Să găseşti pe cineva din apropiere, aici, în plină zonă rurală, care să te-ajute la grădina de zarzavaturi? Vezi să nu, Monsieur Sadler. Paradoxul e acut. Bineînţeles că ei, fiindcă au lucrul ăsta în sânge, fiindcă bunicii lor ştiau meşteşugul, iar străbunicii lor îl ştiau chiar mai bine, se pricep să sape, să semene, să planteze şi să strângă recoltele. Dar nu-şi mai practică arta. Ar putea s-o facă. Insă nu mai vor. Pentru ei, viaţa nu mai înseamnă acum decât pernod Ricard şi *farniente.* Fireşte, n-am decât să-ncerc la generaţia mai tânără.

— *Le petit Denoël. Lui, peut-être.* ǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂ

Degeaba. Tipul studiază dreptul la Tours. Şi tocmai asta e problema. Copiii de *paysans* au abandonat cu toţii pământul. Sunt în al

---

ǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂ Micul Denoël. Poate el *(n.tr.).*

şaptesprezecelea an al unei cariere medicale la Angers. Sau au descoperit că pot câştiga mai mult din ajutorul de şomaj. Semănând cu una dintre conopidele organice ale lui Jean-Luc Mabillon, Henri îmi adresează un devastator zâmbet fără dinţi şi spune, într-o traducere mot-â-mot: „De ce să-ţi rupi curul săpând în orezărie când poţi să faci laba dimineaţa-n pat pentru acelaşi emolient?” *(Pourquoi se crever le cul à retourner une rizière quand on peut se branler au plumard pour le même émollient'?)*

Emollient înseamnă cataplasmă. Fără îndoială că Henri a vrut să spună *émolument* – retribuţie, salariu –, asta dacă nu cumva tinerii de la ţară sunt plătiţi în prişniţe. Argonauţii au ajuns la consens. Singura mea şansă – şi aia foarte firavă – e Le Père Jules. Le Père Jules e un as al grădinăritului. Ţine evidenţa a tot ce-a plantat – când şi cum – cu începere din 1932. Dar Le Père Jules e o primadonă.

Auzisem de el. Are o livadă la marginea satului. La început crezusem că era un loc pentru campat. Ori de câte ori treceai pe-acolo, se auzea o hărmălaie cumplită venind dintre copaci, o armată de radiouri cu tranzistori din care se revărsau mai multe feluri de muzică – Barbara, NTM§§§§§§§§§§§§§§§§, Alain Souchon. Mi-am imaginat cum se prezenta

§§§§§§§§§§§§§§§§ Trupă franceză de hip-hop înfiinţată în 1989. Acronimul provine de la *Nique Ta Mère,* Trage-i-o maică-tii *{n.tr.).*

situaţia – neveste tinere, în capoate roz cumpărate de la Damart, se spălau în nişte găleţi de plastic, în timp ce soţii lor, îmbră- caţi doar cu boxeri, se bărbiereau în oglinjoarele sprijinite de trunchiurile merilor.

Insă nici vorbă de aşa ceva. Radiourile cu tranzistori sunt sperietorile lui Le Père Jules. Le pune peste tot. Cioara care se apropie de un vişin încărcat de rod ezită pe bună dreptate < ând i se pare că undeva, cocoţat între ramuri, stă la pândă un cântăreţ de rap cu o bâtă de baseball. Livada lui Le Père Jules e plină de pomi tranzistorizaţi. Abia aşteptam să-l cunosc.

Am avut noroc. Chiar în după-amiaza aceea am auzit zgomotul sacadat şi îndepărtat al motoretei lui gri şi uzate marca Mobylette, apropiindu-se pe drumul care trecea pe lângă ferma lui Aimé Matou.

— Oh, les salauds... les salauds...

Care ticăloşi? Jules nu era în cea mai bună stare de spirit. (iasca lui portocalie de protecţie, pusă pe cap într-un unghi c are să sugereze degajarea, îi alunecase peste un ochi. Celălalt ochi, pe care fără îndoială că Jules îl folosea la (ondus – deşi traiectoria vehiculului pe drum în sus nu confirma sută la sută ipoteza – lucea maliţios.

— Les salauds.

Obiectul furiei? Angajatii de la Consiliul Districtual, care vin din şase în şase luni cu o

basculantă plină de gudron ca să umple găurile făcute de tractoare în asfalt. Dar de fapt nu fac decât să înrăutăţească lucrurile.

— *Des fumiers... des fumiers...* **********

Le Père Jules îşi opreşte motoreta, o parchează, desface cureaua de piele din jurul gentuţei agăţate de şa şi dă la iveală o sticlă verde, fără etichetă.

— *Au moins, celle-là, ils l'auront pas, les salauds.*††††††††††††††

O, Doamne. Tare mi-ar fi plăcut ca oamenii de la Consiliu să fi găbjit sticla. Nu vreau să beau. Nu vreau nici măcar să gust. Ultima dată când am băut *gnôle* n-am mai vorbit trei săptămâni. E un *tord boyaux* – o tărie – care te lasă cu gura căscată. Deşi mai corect ar fi să spun că n-aş mai reuşi să deschid gura.

— *On va boire un petit coup...*‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡

— Nu, pe cuvânt, am...

Mă simt de parc-aş fi *gnôle* puşcă. Apa de foc e preludiul grădinăritului. Jules dă drumul unui tranzistor aflat pe fundul coşului din stânga – o fi crezut că vine vreun şorecar şi-i fură motoreta – , se duce în bucătărie, se aşază la masă şi deschide sticla cu şurubelniţa ataşată cuţitaşului de buzunar. Nu şi-a scos casca de protecţie. Dac-o să beau chestia aia, poate c-o să am şi eu nevoie de-o

---

********** Jigodii *(n.tr).*

†††††††††††††††† Măcar de asta n-o să aibă parte, ticăloşii *(n.tr).*

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ O să bem una mică *(n.tr).*

cască. Jules rânjeşte şi-mi face semn cu ochiul vizibil.

— *Les salauds...*

Şi toarnă mărinimos. Ca să evit contactul cu licoarea, dau din gură mai departe.

— îmi pare foarte bine că vă văd, Père Jules.

În franceză iese ceva de genul *De vous voir ici cet après- midi me procure un vrai bonheur.* Cu cât sintaxa e mai ela- borată, cu atât rămâne mai puţin timp pentru pileală. Şi continui, arătând cât de greu e să găseşti pe cineva la ţară care să-ţi dea o mână de ajutor în grădină. Studiază cu toţii *à la faculté* din Tours, se vede treaba...

Am noroc. Ochiul reîncepe să licărească.

Facultatea din Tours? Se pare că Le Père Jules a con- struit-o de unul singur. Asta a fost pe vremea când lucra pentru *l'entreprise RsMgé...*

— *Les salauds!*

Şi preţ de o oră sau două mă răsfaţă cu o descriere de primă mână a kilometrilor cubi de beton armat pe care-i ridicase pentru constructorul menţionat mai devreme. Din fericire – fiindcă nu am un vocabular tehnic suficient de mare ca să urmăresc deliciile operaţiunii – , Le Père Jules mimează întreaga poveste, dovedindu-se un veritabil Marcel Marceau al plăcilor de beton.

Munca asta grea ne face sete. Din douăzeci în douăzeci de metri cubi, ne oprim pentru o duşcă. Sticla e pe jumătate goală când soseşte al treilea camion cu Readymix.

un englez la
(ară

— *Les salauds!*

La începutul după-amiezii, îmi revine onoarea să fiu prezent la inaugurarea pasarelei pietonale care trece pe deasupra campusului. Din păcate, n-am timp să ascult continuarea fascinantei poveşti din domeniul construcţiilor, fiindcă – aşa cum îi explic lui Le Père Jules în timp ce-l conduc la motoretă — regina Angliei m-a invitat la ceai şi nu pot să refuz Coroana nici măcar pentru Le Père Jules şi *l'entreprise* Baugé. îl ridic şi-l aşez pe motoretă, îl îndrept cu tot cu tranzistor în direcţia bună, iar Le Père Jules pleacă, parcurgând drumul în sens invers, coborând şi purtând o discuţie aprinsă cu vişinii pe care de-abia reuşeşte să-i evite.

— *Les salauds!*

Pe urmă mă duc la culcare, nu înainte de-a înghiţi nouă pilule anti-gnofe. În toiul nopţii, mă trezesc speriat. Ce-i cu zgomotul ăsta? O fi Le Père Jules, care sare ca un *souris*

sinucigaş de pe grinda principală? Mă calmez şi-mi revin, îmi aduc aminte crâmpeie din cele întâmplate după-amia- ză. Parcă mi-a promis nişte brânză de capră cu totul specială. Singura modalitate de-a matura brânzeturile astea cum se cuvine e să le aşezi în cenuşa unui foc stins şi să le scalzi în urină de văduvă. *Les arroser d'un pipi de veuve?* Iau şi-a zecea pilulă.

A doua zi dimineaţă îl sun pe primarul Gossard şi-i explic situaţia grea în care mă aflu. Primarul mă sfătuieşte să iau legătura cu *Le Centre mêdicfrpédagogique* din Ligueil. Echipa soseşte în aceeaşi zi, zâmbitoare, fericită şi entuziastă. Sunt patru oameni: Tronço (fierăstrăul cu lanţ este *une tronçonneuse),* căruia îi plac copacii doar la orizontală, Gérard, cu ochelarii lui groşi, cu rame de baga, şi şapca lui de baseball – un adevărat Michael Schumacher al frezei agricole, Napalm, regele insecticidelor, şi în fine George, omul cu maşina de tuns iarba, cel care poate transforma instantaneu o păşune în terenul principal de la Wimble- don, dar care din când în când trebuie întors din drum, căci altminteri e-n stare să intre în lanul de grâu al vecinului. Toţi îmi spun Roger. După-amiaza trece într-o clipită. Iar după plecarea celor patru, treaba e făcută. Locul e în sfârşit *nickel* – ca-n palmă. Curăţat şi dichisit.

Scot un suspin de uşurare franţuzesc.

Ouf.

13

De când am sosit aici, munca de transformare a şurii s-a desfăşurat în salturi. Pickhammerul se întoarce după un program doar al lui, face vreo câteva găuri în perete şi lasă treaba neterminată. E ca la domino. Tâmplarul nu poate lucra înaintea instalatorului, instalatorul înaintea electricianului, electricianul înaintea zidarului, zidarul înaintea tâmplarului şi te-ntorci de unde-ai plecat – *la boucle est bouclée.* Băieţii vin, încep treaba, pun jos sculele şi pleacă să facă exact acelaşi lucru în altă parte.

E o distribuţie de patru.

Eric este P *(Président)* D *(Directeur)* G *(Générât)* laM (Moineau) E *(Electricité)* G (*Générale)*, unde figurează de asemenea ca unic angajat. Eric e multifuncţional: încălzire centrală, instalaţii, curăţirea coşului şi amenajarea foselor septice. Conduce o furgonetă Renault alb-murdar, pe care a dotat-o în partea din spate cu un sistem complicat de rafturi şi sertare. Teoretic, obiectele mici intră în sertare, iar cele mari sunt dispuse pe rafturi. La ora actuală, totul – robinete, ţevi, piese de boiler, unelte, pompe, piuliţe şi şuruburi — se află pe jos. Pe înăuntrul portierei din stânga spate există un afiş cu o blondă pneumatică, îmbrăcată cu lenjerie de satin şi având pe cap o cască de pompier pe care se face reclamă unui nou lubrifiant pentru silicon.

în prezent, Eric are treisprezece clienţi, dac-

am numărat bine: patru băi, o pompă în interiorul unui puţ, cinci fose septice, două unităţi de încălzire centrală şi o scurgere. înainte să fie propriul lui şef, Eric freca menta ziua şi-şi rezolva cea mai mare parte a muncii pe timp de seară. Acum, că are afacerea lui, trebuie să lucreze ca nebunul ziua ca să-şi împiedice fostul şef să-l concureze.

Pentru specialistul în excavări Serge Leroi ITT (Terrassement Tout-Terrain§§§§§§§§§§§§§§§§) împotmolirea nu-i o metaforă. Serge e unul dintre cei mai mari împotmolitori din lume, un adevărat profesionist. E-n stare să împotmolească un utilaj JCB de opt tone cât ai pocni din degete. Dac-ar fi să-şi folosească talentul la adevărata valoare, mult peste jumătate din oamenii pe care-i are la dispoziţie ar fi imobilizaţi la ora actuală în zonele rurale – mlăştinoase, ce-i drept – din Touraine. Şi fiindcă pentru extragerea unui săpător al doilea săpător trebuie să meargă cu spatele în mare viteză, procesul de extragere al numărului 1 implică adeseori împotmolirea numărului 2. Restul timpului Serge şi-l petrece la volanul jeepului său lucios, deplasându-se în zonă şi ţinându-şi clienţii la curent în legătură cu despotmolirea excavatoarelor.

Antoine Mestre este şeful unui IMM *(PME – Petites et Moyennes Entreprises)* şi foloseşte patru

§§§§§§§§§§§§§§§§§ Terasarea Tuturor Terenurilor *(n.tr).*

meseriaşi specializaţi în tâmplărie şi prelucrarea lemnului. în mod normal, cinci tâmplari înseamnă zece mâini, care înseamnă nouăzeci de degete obişnuite şi zece degete mari. Nu şi în organizaţia lui Mestre. Oboseala, neglijenţa, ghinionul şi ocheadele libidinoase la secretarele cu fuste scurte şi strâmte, care se apleacă şi iau creioane de pe jos, şi-au pus amprenta. Dacă forţa de muncă ar forma o trupă muzicală, ar fi penurie de chitarişti.

Jean-Charles Tignes, expertul în acoperişuri, e cunoscut drept Charly *la Charpente.* Are trei telefoane mobile şi pierde mult timp telefonându-şi sieşi: *Merde! C'est moi.*

Pasiunea lui Charly e ciclismul. Charly are acasă un bufet vechi, ticsit literalmente de cupe. Deschizi bufetul din bucătărie, în căutarea unui pahar pentru pastis, şi trofeele se revarsă pe podea. Charly e neînfricat. În caz că vitejia lui ar mai trebui dovedită, poate fi văzut adeseori străbătând acoperişurile în cârje. Ştie foarte bine ce-i ăla curaj.

Nici n-ar avea încotro. De curând, viaţa acestor meşteri s-a transformat în iad. Dat fiind că executivul a decis scăderea IVA-ului la 5% – şi odată cu adoptarea monedei euro, care i-a încurajat pe *paysans* să-şi cheltuiască toţi francii puşi la saltea ani de zi – , tâmplarii au prea mult de lucru. Toată lumea şi-i doreşte: şcoli, primării, aziluri, eu. Iar ei nu-ndrăznesc să spună „nu“. Dacă spui „nu“, clientul caută alt furnizor. Faptul

că nu există alţi furnizori nu-i împiedică să accepte orice şi pe oricine. Urmarea? Panica oarbă.

Ieri au apărut şi Eric, şi Antoine. Telefoanele nu li s-au oprit din sunat.

— Mâine? *Sûr A neuf heures. Juré.* Promit.

— Poimâine? *Sûr. A neuf heures. Juré.* Promit.

— Ieri? *Sûr. A neuf heures. Juré.* Promit.

Sunt mereu în mişcare, cu telefoanele lipite de urechi, asudând, înjurând şi lăsând în urmă, când trec pe lângă tine, un iz vag de ulei prăjit, urma mesei din seara trecută, luată prea grăbit şi prea târziu pe o masă acoperită de estimări neterminate. în plină lumină a dimineţii, au intrat unul în altul. Aveau două hectare de teren în care să se evite şi totuşi s-au ciocnit.

— *Bordel!*

— *Tu peux pas faire attention!*[**********]

E nevoie de disciplină. Ca să nu-şi încurce sculele când lucrează în acelaşi loc, folosesc însemne colorate. Fierăstrăul cu lanţ al lui Charly are un abţibild verde, cel al lui Serge Impotmolitorul, unul galben. Dar Antoine tocmai şi-a angajat un ucenic cu acromatopsie. Altă porţie de stres.

Le-am cunoscut soţiile. La începutul serii, am parcat lângă *les pavillons* neterminate – ca acela al lui Monsieur Dumas, care e cocoţat adeseori pe un muncel, cu grădina invadată de un trailer stricat,

---

********** Iahnie de fasole cu afumătură *(n.tr).*

pe care promiseseră să-l repare, de o grămadă de lemne aşteptând să fie stivuite la locul lor şi de câteva zeci de cărămizi poroase, din care ar fi trebuit să se facă două-trei coteţuri pentru nişte iepuri care între timp fuseseră omorâţi şi mâncaţi de mult. Sub treptele care duceau spre intrarea principală, garajul. Nu e loc pentru maşină. E plin până-n tavan cu maşini de spălat vechi şi uscătoare mecanice ieşite din uz. Uşa e deschisă de o blondă suplă, agitată şi atrăgătoare, care fumează ţigară de la ţigară, care înţelege valurile de frustrare şi de reclamaţii care i se opresc în prag şi căreia i-ar plăcea să-şi petreacă serile făcând altceva decât să întocmească estimări interminabile la un calculator care pâlpâie, în timp ce bebeluşului îi curg balele pe tastatură. Ceilalţi copii au scăpat de sub control. Fetele de doisprezece ani visează la sex şi la cum să ajungă vedete, băieţii – la fotbal şi la bani. Acestea sunt Penelopele celor care au mici afaceri personale, aşteptând mereu, în lumina albastră şi tremurătoare a programelor nocturne de la televizor, ca instalatorul Ulise să se-ntoarcă acasă pentru un *cassoulet?* reîncălzit.

îmi vine o idee. La capătul aleii o să construiesc o parcare. Meşterilor o să le cer să parcheze acolo şi să-şi lase telefoanele mobile în furgonetă. O să parcurgă restul drumului pe jos. Unde se termină aleea, un afiş mare: SANCTUARUL MEŞTERULUI. Odată eliberaţi de presiunile lumii de afară, oamenii pot să stea la

taclale, să bea un pastis, să joace *pétanque,* să se destindă. Dacă au chef,

vizitatorii pot să-i vadă de departe, cu binoclul. În zilele I nimoase şi senine, s-ar putea să zăreşti un zugrav melancolic, un colecţionar de fiare vechi pradă depresiei, un instalator care-a cedat sub presiune, un tâmplar care n-o mai scoate la capăt sau un electrician în stare de şoc. O să fie strict interzis să-i hrăneşti sau să-i atingi.

Şi în timp ce grupul de meşteri fericiţi o să se relaxeze în curtea mea înverzită, eu o să mă furişez la capătul aleii şi-o să le tai cauciucurile furgonetelor. În felul ăsta, n-o să mai poată pleca fără să termine treaba pe care-au început-o cu patru luni în urmă.

Et merde!

14

Ariane Tricot s-a arătat foarte jenată. Copiii ei erau atât de prinşi zi şi noapte cu învăţatul pentru examene, încât n-aveau deloc timp pentru mine. Prin urmare, Ariane a decis – ar fi fost o mojicie să mă deranjeze pentru nimic – să ia ea însăşi câteva ore de engleză. încântat să răspund recentului ei entuziasm lingvistic, i-am sugerat să aleagă un text literar la care ţinea în mod special şi să pregătească un rezumat în engleză. Am stabilit să ne-ntâlnim la Café des Sports din Reignac, un sătuc aflat la vreo cincisprezece kilometri vest de Toison. Oare nu voia să fim văzuţi împreună în Loches?

Ariane a întârziat. Fusese la Tours pentru o lecţie de escaladă. Părul ei blond era încă ud de la duş şi strălucea în lumina soarelui de după-amiază. Frânghia îi făcuse o băşică pe mâna stângă, iar ea mi-a dat voie s-o ating. S-ar putea ca mângâierea băşicilor să nu fie trecută în *Legăturile periculoase,* dar potenţialul ei erotic nu trebuie subestimat. Am observat că bărbatul din spatele tejghelei ne privea cu o anumită suspiciune. Nu-i plăceau oamenii care-şi mân- gâiau rănile în localul lui? Sau poate că era pacientul lui Brice şi avea de gând ca, la proxima instalare în scaunul dentistului, să răbufnească şi sâ-i dea de veste:

— Nevazdă-da a fozt cu un bărbat care i-a atinz băzica *auuuu.*

La fel de conştientă de pericol, Ariane hotărăşte că trebuie să plecăm. În fond şi la urma urmelor, e doar o lecţie de engleză. Nu o întâlnire între doi amorezi. Capota BMW-ului decapotabil e pliată – Ariane îmi spune că maşina e cel mai scump uscător de păr din lume. Poartă o bluză diafană de mătase şi pantaloni albi şi strâmţi de tip *corsaire.* lini vine greu să-mi păstrez valenţele pedagogice.

Zona rurală aflată la vest de Reignac e plată şi monotonă. (lămpii nesfârşite, cât vezi cu ochii, iar linia subţire a orizontului e întreruptă foarte rar de conturul unei ferme sau de o linie strâmbă de stâlpi de telegraf. în faţa noastră, un siloz imens şi urât. O locomotivă diesel care trage după ea mai multe vagoane de marfă pline cu porumb pleacă din complex. Se aude semnalul sonor care anunţă că trecerea peste calea ferată e pe punctul să se-nchidă. Ariane calcă frâna.

— *Fermez vos yeux.*†††††††††††††††

Nici noi nu ştim cum am oprit. Ariane zâmbeşte.

— E greu să trăieşti periculos în Touraine. Trebuie să profiţi de orice ocazie... *Maî-quel.*

Acest *Maî-quel* urcă la 6 pe scara Richter. Ei bine, am citit Marivaux. îmi dau seama că-n franceză – şi mai ales în limbajul iubirii – ambiguitatea e numele jocului. Ce să-nţeleg din ce-mi spune Ariane? Sunt o ocazie de care trebuie profitat? Trebuie să fiu atent şi să nu găsesc câte-o aluzie în fiecare vorbă, altminteri o să leşin de

---

†††††††††††††††† închide ochii *(n.tr.).*

fiecare dată când Ariane o să spună *oui.*

Eleva mea trage brusc pe stânga şi opreşte BMW-ul într-o ditamai parcarea plină de autocare şi de maşini mai rezonabile decât a ei. în depărtare se aude hărmălaia grupurilor de elevi care se ceartă şi se simte mirosul de ulei prăjit şi de carne la grătar. Un bunic şi o bunică trag după ei un copil sceptic spre cadourile promiţătoare de la casa de bilete. Ar vrea să nu fi venit. *Je les comprends.*‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡

Labirintul clin Reignac nu e locul pe care l-aş fi ales pentru o lecţie individuală de engleză aplicată. De ce m-o fi adus Ariane aici? îmi explică. Brice, soţul ei, a fost iniţiatorul proiectului. Ideea asta isteaţă a fost a lui. Ariane e foarte mândră de el. *Tellement fiere.* Şi pe bună dreptate, să-i dăm lui Brice ce i se cuvine. A reuşit să facă bani din ceea ce e, probabil, unul dintre cele mai nepitoreşti locuri din Franţa. Faptul că oamenii sunt dispuşi să facă sute de kilometri doar ca să se piardă într-un labirint al porumbului§§§§§§§§§§§§§§§§§ mi se pare uimitor. încerc să-i explic jocul de cuvinte lui Ariane, dar mă fâstâcesc.

Ne croim drum prin mulţimea care se înghesuie în faţa satului construit din nişte colibe de pământ primitive şi situat chiar la intrare. Pe un uriaş panou e scrisă tema din anul ăsta: „Cufundă-te în inima pădurii tropicale de pe Amazon. Descoperă-i riturile şi ritualurile.”

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ îi înţeleg *(n.tr).*
§§§§§§§§§§§§§§§§§ În original, *maize maze {n.tr).*

Vremea e perfectă pentru vizita noastră – înăbuşitoare şi umedă. O escadră de ţânţari foarte mari – crescuţi la ferma din apropiere – zboară pe deasupra capetelor noastre, ca o neîndoielnică promisiune cu privire la surprizele de care-o să avem parte de îndată ce-o să ne rătăcim înăuntru. Chiar când intrăm, pe lângă noi iese un grup de oameni care cu siguranţă au stat în labirint de pe la-nceputul lui iunie. Palizi, derutaţi şi scheletici, se târăsc vlăguiţi în direcţia restaurantului – specialitatea zilei e o *andouillete à la brésilienne* (un câmat prins într-un soi de chingă) – , evident încântaţi să inhaleze din nou aerul mirosind a ulei prăjit tipic civilizaţiei.

Ariane mă ia de mână. înaintăm cu temeritate în junglă.

— Ai ales un text, Ariane? o întreb, străduindu-mă să păstrez un calm aparent.

— Sigur că da... Maî-quel. Am ales *FedraX*

— *Fedra?* Credeam c-o să alegi un text englezesc...

Ariane e dezamăgită; se opreşte, se uită la mine şi se-m- bufnează. Se aşteptase la ceva mai multă *finesse,* la niţeluş *esprit* în plus.

— Dar Mai-quel...

Şi-mi pune două întrebări.

— Cum mă cheamă? Şi unde suntem?

Ce prost sunt. Totul îmi revine-n minte din anii de şcoală. Domnul Pope şi clasa a zecea. *Fedra* de Racine, actul doi. Fedra, sora Ariadnei (adică a lui Ariane), crede că soţul ei, Tezeu, a murit. Acum

poate să dea frâu liber iubirii pentru 1 lipolit, ginerele ei. I-o spune verde-n faţă, iar el îşi pierde cumpătul. Ea îşi imaginează că nu Tezeu a coborât în labirint cu ajutorul firului tors de Ariadna, ci Fedra însăşi, care a pătruns acolo ca să răpună fiara însoţită de iubitul ei în după-amiaza asta toridă, umedă, braziliană şi înţânţărată:

Et Phèdre au Labyrinthe avec vous descendue
Se serait avec vous retrouvée, ou perdue.
****

Ariane mă ia de mâna jilavă. Ia uită-te. Un plan. în inima labirintului, o grotă ascunsă. Nimeni n-o găseşte vreodată. Locul perfect pentru verbele neregulate. Pe când înaintăm, cu planul în mână, Ariane îndrumă greşit nişte copii nedumeriţi, care rătăcesc pradă confuziei, strângând în mâini sandviciuri şi ouă fierte cleioase. Trimite doi-trei turişti bătrâiori pe o pistă falsă şi o familie de olandezi în- tr-un *cul-de-sac.* Suntem din ce în ce mai singuri, iar vocile nelămurite ale păcăliţilor se pierd în depărtare.

în cele din urmă, ajungem chiar în centrul labirintului, o insuliţă de calm, departe de lume, inaccesibilă, secretă, paşnică. Dintr-odată, o mişcare în spatele nostru. Mă întorc.
Nu observasem băncuţa ascunsă printre tufe. Aşezat pe ea şi fumând o mahoarcă e un locuitor brazilian al junglei, cu faţa vopsită în culori

---

********** Şi Fedra când în labirint coboară lângă tine / Se regăseşte iute sau poate nu-şi revine *(n.tr).*

ţipătoare. Ariane scoate un mic ţipăt de groază. Sălbaticul se ridică şi stinge repede ţigara. E o junglă unde fumatul e interzis.

— *Excusez-moi.*

E înalt, bine clădit, musculos şi aproape gol. După câteva clipe se ciuceşte, cu ochi strălucitori, de parc-ar avea să ne spună ceva important.

— O să vă spun povestea plantaţiilor de cauciuc.

Ariane face ochii mari.

— Ce-ai zis?

Mă bag în vorbă, arzând de nerăbdare să scap de el.

— Mă tem că plantaţiile de cauciuc nu sunt tocmai ce ne-am dori pentru o după-amiază incitantă, aşa că...

E rândul lui Ariane să mă întrerupă.

— *Mais non, Maî-quel...* E interesant...

Interesant? Nu dau două cepe degerate pe plantaţiile de cauciuc, dar fiecare cu gusturile lui.

— Şi tu cine eşti, nobile sălbatic?

Ariane pare mai interesată de lumea a treia decât credeam.

— Sunt amazonian, locuiesc în junglă şi-o să vă spun povestea...

Partea proastă cu sălbaticii e c-o ţin langa. Ariane îl plesneşte jucăuş peste degete cu harta labirintului.

— Lasă prostiile. Te-am întrebat cine eşti de-adevă- ratelea. Ce caută un tânăr arătos şi bine făcut ca tine în labirintul lui bărbatu-meu?

Arătos? Cu dungile alea ridicole, galbene şi verzi, pe mutră şi cu un snop de pene înfipte-n fund? Mă rog, de acord, are nişte muşchi ciocolatii (cam vulgari, dacă e să vorbim cinstit) în zona plexului solar şi-a şalelor şi, da, pare bine dotat, dacă nu cumva a tras clapa îndesându-şi batiste de hârtie sau cârnaţi Tesco.

—Je m'appelle Pablo.††††††††††††††††

Pablo!

Numele e banal, dar Ariane pare încântată.

— Ia spune-mi, Pablo, de unde eşti?

— Din Bolivia.

— Bolivia! Ce coincidenţă, zice Ariane. Am sărit cu paraşuta în Bolivia.

— Ador săriturile cu paraşuta!

Şi pornesc amândoi pe cărarea sporturilor aventuroase, sfidând tot mai mult pragurile pericolului. Până la urmă, reiese că Pablo îşi dă doctoratul în antropologie la universitatea din Nanterre, aproape de Paris. Scoate un fluierat secret al junglei şi din tufişuri apare un grup de băştinaşi goi, văcsuiţi şi unduioşi cu toţii, mişcându-şi tecile penisurilor cu entuziasm. Ia să vedem, cu cine-avem onoarea? Cu Manuel, în anul cinci la medicină, Antonio, înscris la un doctorat în lingvistică şi Roberto, care e în al douăzeci şi cincilea an de ginecologie la Acapulco – sau poate că n-am fost eu atent. Sunt isteţi, amuzanţi şi fermecători.

Les salauds.

---

†††††††††††††††††† Mă cheamă Pablo *{n.tr).*

O escadră de ţânţari graşi efectuează un zbor de recunoaştere pe deasupra noastră. Cu o telecomandă imaginară, încerc să-i conving să declanşeze un atac de tip Stuka asupra pânzei din jurul şalelor, dar degeaba. Gramatica engleză aplicată se duce naibii. Mă simt aruncat la gunoi şi furios. După-amiaza se încheie cu sărbătorirea camaraderiei franco-boliviene. Ar trebui să-i invit pe toţi să bea ceva în jurul drapelului venezuelean.

Journée foutue.‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ O zi bulită *{n.tr).*

15

Ti-tiii.

Furgonetă Renault de culoare galbenă care-aduce poşta se apropie pe alee. Cu un surâs ipocrit pe figură, ies din casă. Mă chinui zadarnic să-mi camuflez dezamăgirea crâncenă. Laetitia, pistruiata şi irezistibila Laetitia, cu gropiţele ei cu tot, a fost doar un vis din trecut. încă o dată, rahatul ăla gras şi rânjit pe nume Bernard o să-mi spună cum stă cu sănătatea, în timp ce-o să-mi dea revista cu timbre vechi pe copertă.

Totuşi, astăzi lucrurile au stat altfel.

— Veşti bune.

— Zău? am spus, neinteresat de ceea ce avea de zis.

A scos la iveală un plic lipit pe care mi l-a fluturat îmbietor prin faţa ochilor. Nu cred că unui poştaş englez i-ar da prin cap să fluture un plic.

— *Une bonne nouvelle!*

De unde naiba ştia? Se pusese pe treabă în bucătăria lui unsuroasă, cu un ibric cu apă fiartă şi un cuţitaş pentru hârtii, ca să-mi deschidă corespondenţa?

— Duminică e comuniunea lui Cathy Coindre. Eşti invitat la prânz.

— Dar... de unde...?

Bernard m-a privit cu un dispreţ profund. *Ces rosbifs... Quand, même!*§§§§§§§§§§§§§§§§§§ în Franţa, toată lumea ştie că poştaşii ştiu tot înainte să deschizi

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Englezoii ăştia... zău aşa! *(n.tr.).*

plicul.

— Mi-a spus Roland, Monsieur Stadler.

O face intenţionat. Niciodată nu-mi nimereşte numele. Agilitatea lui lexicală a fost alimentată în anii în care a tot bâjbâit după litere pe fundul săculeţului de Scrabble. Stadler, Satler, Sopler, Stopler. Bernard punctează de fiecare dată.

întors în bucătărie, am deschis plicul, măgulit de invitaţie, dar supărat pe Bernard fiindcă-mi dăduse vestea înainte să încerc singur emoţia descoperirii. în mod normal, la un prânz care urmează comuniunii inviţi doar familia şi prietenii apropiaţi. Făcusem cunoştinţă cu familia Coindre când Monsieur Coindre – sau Roland, cum îi spun de-atunci – venise să mă vadă în legătură cu englezoaica tânără care coresponda cu fiica lui. Fata nu mâncase timp de zece zile şi părea adâncită într-o depresie terminală. Se închidea în dormitor şi se juca deznădăjduită cu telefonul mobil, care, dat fiind că ne aflam la Toison, rămânea enervant de mut.

Soţii Coindre erau stupefiaţi. încercaseră de toate: *blanquette, ragoût, daube,* porc, vită, miel, cal, păsărele, ugere, nasuri. .. iar ea nici măcar nu saliva şi nu făcea nici o mişcare. Ce se-ntâmpla? Era vegetariană? Musulmană? Alergică? Anorexică? Macrobiotică? (Tocmai fusese o emisiune la televizor.) Nebună?

— Nu, Roland, îl asigurasem. Explicaţia e mult mai simplă. E englezoaică.

O chema Diana, după prenumele prinţesei,

avea treisprezece ani şi jumătate şi era dolofană, plină de coşuri şi palidă. Garderoba ei ar fi garantat anonimatul până şi într-un salon de masaj din Bangkok. Arăta ca un *boudin blanc*********** costumat pentru carnavalul de la Rio. Dat fiind că turismul sexual nu ajunsese încă la fermele din *le sud Lochois,* singurele care-şi manifestau entuziasmul erau raţele, care-o urmăreau pas cu pas pe dolofana *rosbifette,* mişcându-şi dosurile penate ca un cârd de curteni în călduri.

Când i-am vorbit în engleză, a roşit de plăcere — palidul *boudin* împrumutând nuanţele ceva mai liniştitoare ale unei *chipolata*- şi a izbucnit în lacrimi. îi era dor de casă. Aveam remediul. M-am întors repede la mine-acasă şi am luat din stocul personal câteva medicamente de natură s-o lecuiască de boala asta ciudată: o conservă de fasole, un borcan de pastă Marmite şi nişte ciocolată cu lapte, despre care francezii cred că nici n-ar trebui să i se spună ciocolată, fiindcă e preparată din muci de focă, secreţii de balenă, plus aditivii artificiali E121 şi E122. Diana a înfulecat tot. întreaga fermă a aplaudat. în Franţa, raţele ştiu cum e să fii umplut.

Tânăra domnişoară s-a liniştit aflând că, dac-ar mai fi avut vreodată nevoie de reparaţii, exista un furnizor de servicii în apropiere. S-a întors acasă fericită. Onoarea familiei Coindre era salvată.

Prânzul de după comuniune era programat să

********** Cârnat alb, făcut din carne de porc fără sânge (n.tr.).

începă la 12.45, după ce toată lumea se va fi întors de la slujbă. îi vedeam pe musafiri sosind din Ligueil – un lung şir de maşini tremurând deasupra grâului înălbăstrit de aerul torid. Când am ajuns eu, toată lumea parcase deja în deplină ordine, cu maşinile într-un unghi de patruzeci şi cinci de grade faţă de şură. Aşa se face la ţară. Dacă se declară un război nuclear tocmai când lumea a ajuns la *tête de veau*†††††††††††††††††, măcar Citroënul BX e gata să demareze în trombă.

Erau cu toţii îmbrăcaţi solemn: bărbaţii în costumele negre pe care le purtau la toate ocaziile – potrivite în ziua nunţii, prea mici între două vârste şi din nou potrivite la înmormântare. Doamnele purtau rochii confecţionate dintr-un material albastru-negru strălucitor, cu modele florale, care se lipea de lenjeria îmbrăcată împotriva oricărui risc de transparenţă care ar fi putut fi cauzată de lumina puternică a soarelui. în total, erau cam şaizeci de oaspeţi. Ain strâns treizeci de mâini, cu degetele obosite de parcă ar fi muls un uger rezistent la presiuni, şi am sărutat şaizeci de obraji de câte patru ori, gâdilat câteodată de mustăcioarele şic ale doamnelor. Toison (,,lână“) îşi merita numele.

Toată lumea se afla în curte, cu excepţia celor două soacre, care nu se suportau. Una era foarte îngrijită, cealaltă, nu cine ştie. Cele două matroane stăteau în tăcere sub tenda cortului arab procurat

---

††††††††††††††††††† Cap de viţel *(n.tr.).*

special pentru această ocazie de la Jardilandul din zonă (primeai unul gratis, în cazul în care cumpărai opt saci a câte o sută de kilograme de îngrăşământ). Cu vântul zbârlindu-le mustăţile, semănau cu două morse care-şi aşteptau ginul.

Mama doamnei Coindre, care venise cu maşina de la Dunkerque cu o zi înainte, la volanul unui Fiat Uno, m-a tras spre ea pe când mă aplecam pentru pupicul de bun venit. Mi-a făcut cu ochiul şi m-a ciupit prietenește de lobul urechii stângi.

— în timpul războiului (clip, clip), cu atâţia piloţi din RAF aterizând din cer (clip), am dat o mână de-ajutor... (ciup) Dar n-aş spune c-a fost vorba de-o prea mare rezistenţă (clip)...

O, Doamne. Vrea cumva să mă ducă în spatele şurii şi să-mi îngroape paraşuta?

Aperitivele au fost servite în curte, sub un soare orbitor. Am avut de ales între Pernod, Suze şi whisky – una dintre mărcile franceze speciale, gen Clan McScotchy. Am intrat într-o discuţie interesantă cu singurul crescător de vite prezent la masă, André (Dédé) Lecoët. Dédé m-a dus la gardul de la celălalt capăt al curţii ca să cercetăm din priviri păşunile şi să admirăm de departe, profilându-se la orizont, testiculele impresionante ale taurului său. A gesticulat simulând că le cântăreşte în fiecare mână, de-ai fi zis că era un jucător de *pétanque* care-şi alegea o *boule.* Intr-o tăcere admirativă, am meditat asupra volumului mare de plăceri pe care Frivole – ciudat nume pentru un animal de prăsilă – putea să le ofere

unui număr infinit de vaci nebănuitoare.

Aperitivele au alunecat pe gât pe nesimţite. La un moment dat, am decis că era destul şi m-am dus să-mi pun paharul pe masă, când – surpriză, surpriză – am văzut că nu puteam. Paharul avea picior, dar nu şi bază.

— *A vot'santé, Monsieur Sadler.*‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡

Şi m-am trezit cu el umplut la loc. Trebuia să bei întruna, dacă voiai să pui paharul jos.

— *Et encore un petit coup.*§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

Am zbughit-o în casă, căutând în secret un pahar cu apă. Roland, care e un tip foarte îndemânatic, a renovat ferma cu mâinile lui. A făcut o pasiune pentru ceea ce se cheamă *le parquet caravane* – plăci de lemn îmbinate şi în nuanţe diferite de maro, care ascund frumoasa piatră albă de dedesubt. Locul seamănă cu o saună de familie dintr-un catalog Ikea.

încălziţi pe dinafară de soare şi pe dinăuntru de aperitive, ne-am aşezat la masă în cortul de la Jardiland, roşii la faţă ca nişte cireşe. Eu stăteam alături de Madame Mortin, al cărei corp voluminos era restrâns într-un corset înflorat, şi de Madame Matou, care era la fel de subţire şi de sârmoasă ca gardul electric pe care-l ridica Aimé în jurul grajdului unde stau vacile. Semănau cu Stan şi Bran deghizaţi.

E clar că ne-aşteaptă o după-amiază olimpică.

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ În sănătatea dumneavoastră, domnule Sadler *(n.tr).*

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Şi-ncă una mică *(n.tr).*

Pateul în formă de raţă stă cu fundul înfipt într-o bucată groasă de *foie gras* românesc. Urmează la rând nişte *champignons* după o reţetă grecească, homar cubanez în sos marinăresc cu smântână, miel la frigare cu *haricots blancs* şi *verts,* brânză, *kt pièce montée* (piesa asamblată?) şi o serie de *alcools* pe care nu pot să le pronunţ, dar pot să le beau. E mai puţin un meniu şi mai mult un maraton.

Oaspetele englez e privit cu circumspecţie – sunt testat şi stârnit de banderilele miturilor şi relelor de demult: vălătucii de ceaţă, monstrul din Loch Ness – *Et le Nessie, hein, leNessie?-* şi, bineînţeles, Ioana d'Arc, care e, se pare, singurul fel de mâncare continental pe care englezii au reuşit să-l gătească bine.

Au toate motivele să fie în gardă: boala vacii nebune şi febra aftoasă şi-au pus amprenta. Cu *Ies Brilish* trebuie să fii atent. Au crescut cu carne fiartă şi marmeladă. Oare sunt genul de oameni cu care poţi să te-aşezi la masă şi să iei prânzul? Sunt în probe. Reprezint naţiunea. Bine măcar că răspunderea asta mă ajută să mă trezesc.

— Încă o felie de pate, Monsieur Sadler?

Cea mai mică ezitare ar fi o boacănă diplomatică. Onoarea mă obligă să accept.

— Cu plăcere.

— *Et une autre. Avec un cornichon********************

********************* Şi-ncă una. Cu un castravecior *(n.tr.).*

— Un castravecior. Minunat.

Raţele mă privesc cu compasiune. Ştiu şi ele cum e. Iar lucrurile continuă în aceeaşi notă. înc-un linguroi de ciuperci în sosul lor roşu şi lipicios, înc-o bucată de baghetă, înc-un pahar de Sauvignon ca s-alunece mâncarea mai uşor.

— Haideţi, Monsieur Sadler. *Allez!* Doar n-o să lăsaţi în farfurie, nu? *Vous n'allez pas nous laisser ça?*

N-am cum s-adun câteva ciuperci cu pâine şi să mi le strecor în buzunar. Fiecare gest e observat îndeaproape. Pe măsură ce prânzul înaintează, tot mai multe momente de răgaz sunt oferite de musafirii care se ridică şi, pe rând, oferă mici prilejuri de distracţie. Povestirile lor sunt, fără îndoială, extrem de grosolane — un lucru clar, judecând după gesturi şi după strigătele de încântare oripilată, dar neclar sub aspectul vocabularului, pe care la început nu-l înţeleg. îmi notez majoritatea cuvintelor misterioase pe un petic de hârtie, oprindu-mă din când în când doar ca să obţin lămuriri din partea vecinelor.

— *Zigounette* e cu doi „t", Madame Grellet?

Mai târziu, îmi recupereze lista boţită de cuvinte din buzunarul costumului bine întreţinut din pânză de în. Ştiu acum o serie rezonabilă de sinonime ale organului sexual bărbătesc: *quéquette, queue, zob, zizi, zigounette, pipeau, flûte, bite etc.* Foarte oportun.

E rândul meu. Se pare că toţi musafirii au o sumedenie de poveşti de spus. Din nefericire, eu n-

am. Nu ţin minte niciodată bancurile. Mai bine zis, îmi amintesc doar crâmpeie de bancuri – reţeta obişnuită, de obicei cu călugăriţe sau cu irlandezi, englezi şi scoţieni care merg la cârciumă – şi din când în când câte-o poantă, cum ar fi „Confunzi laptele cu lapţii, doamnă Anderson!" Dar cele două nu se-ntâlnesc niciodată; capul nu se potriveşte cu trupul.

Deodată, mă luminez. Citisem recent în *The Guardian* ceea ce se presupunea c-ar fi fost cel mai bun banc din lume. Holmes şi Watson pleacă în vacanţă cu cortul. într-o seară se duc la culcare şi îşi ridică ochii spre stele. Holmes observă universul şi-l întreabă pe Watson ce deduce din acest spectacol. Watson mormăie ceva despre măreţia firmamentului şi micimea infinitezimală a omului, după care întreabă la rândul lui: „Dar tu, Holmes? Tu ce deduci?" „Elementar, dragul meu Watson, răspunde maestrul. Deduc că ne-a furat cineva cortul."

Spun gluma într-o translateză şovăielnică, dar când ajung la poantă – *On nous a volé la tente*- nimeni nu pare să se fi prins. Roland îmi vine-n ajutor.

— *Ah, ces Anglais. Toujours des histoires de tantes...*

Toată lumea se amuză copios. Cât despre mine, sunt încântat, dar totodată nedumerit. *Tente'? Tante?* Nu vorbeam de mătuşici. Aflu abia mai târziu. *Tante* înseamnă şi „poponar". Holmes însuşi ar fi fost perplex. Masa îşi continuă cursul.

Camille Baillou îmi povesteşte despre primul tractor pe care l-a cumpărat în 1939, Elie Tinant despre cum pescuise cândva un cerb din lac, iar Théophile Poupeau despre cum se taie surcelele. *Le gigot* e în sânge şi-mi vine destul de greu să tai carnea negătită cu un pahar cu vin în mâna stângă. Madame Mortin a descoperit secretul. Ca să scoată o aşchie a unui cartilagiu de homar care i-a rămas între cei doi dinţi din faţă, întoarce paharul cu fundul în sus, chiar dacă e încă plin.

Un strigăt de groază.

— Les péteux!

Băşini? Nu cumva se gândesc la maşini?

— On a oublié les péteux!

Am uitat băşinile? Mai multe farfurii în care se află kilograme de fasole aburindă apar din adâncul bucătăriei. Dédé îmi dă un ghiont.

— Diseară n-o să avem nevoie de benzină ca s-ajungem acasă!

Spre sfârşitul mâncării cu carne, cam pe la ora ceaiului, se aud voci furioase. În împrejurări normale, Roland e o persoană foarte tăcută şi rezervată, dar, din când în când, dacă intră o piatră în sita combinei, dacă se blochează dispozitivul de împrăştiere a îngrăşământului sau dacă se scufundă tractorul în noroi, îl văd undeva departe, în mijlocul unui lan, gesticulând şi dând frâu liber unei mânii profunde, atavice. în după-masa asta, cu un os de miel în mâna stângă, îi face viaţa grea cumnatului său, care e reprezentantul unei firme de fotocopiatoare japoneze. Cei doi

dispar în bucătărie şi revin după vreo zece minute, braţ la braţ. E limpede că moştenirea a fost stabilită. Bunicile, cu firişoare de *rillette* atâmându-le de mustăţi ca nişte flamuri medievale, continuă lupta dintre clanuri.

— Bineînţeles, Eugénie, înţeleg perfect, la vârsta ta probabil că e foarte greu...

Copiii, cu părul lucind de briantină, cu papioane, rochii elegante şi panglici, au fost până acum extraordinar de civilizaţi. Insă la aducerea desertului, se dezlănţuie iadul pe pământ. Vânează raţe, se urcă-n copaci şi joacă fotbal cu o minge de bălegar uscat. Băieţii se zgâiesc din înaltul tractoarelor la verişoarele lor cu părul prins în coadă de cal, care se uită siderale la frumuseţea fântânii şi la misterul izvorului ei.

Muzica urlă din CD-playerul aflat în uriaşul Massey Ferguson al Iui Roland. Dansez cu Mathilde, bunica din Lille, care mă strânge-n braţe şi-mi spune că deşi conduce un Fiat Uno, a visat dintotdeauna la un motor mult mai puternic. Dédé Lecoët sare pe masă şi începe un dans sugestiv cu un uriaş *zizi* luminos – un balon în formă de cârnat, cu un girofar pe dinăuntru – , pe care şi l-a prins de partea din faţă a pantalonilor. Şi-l înfăşoară în jurul taliei, îl foloseşte pe post de odgon, i-l dă fetelor să se joace cu el. Ritmul e din ce în ce mai nebunesc.

Calmul revine odată cu aducerea aşa-numitei *pièce montée,* care se dovedeşte-a fi o prăjitură enormă, în forma unei piramide din *choux à la*

crème acoperită de o glazură groasă de caramel. Calmul are mai puţin de-a face cu maiestuozitatea construcţiei şi mai mult cu greutăţile pe care le comportă consumarea ei. Totul devine o problemă legată de Ministerul Sănătăţii şi de latura stomatologică. Ţăranii primesc foarte puţini bani prin *sécurité sociale* pentru îngrijirea danturii. Prin urmare, *la pièce montée* reprezintă în egală măsură o tentaţie şi un pericol. Caramelul poate disloca plombele puse cu grijă cândva prin anii cincizeci. Tăcerea din jurul mesei e un semn de concentrare. Mingea
de cocă acoperită de caramel îşi va arăta centrul umplut cu cremă abia după topirea exteriorului crocant. Nu se pune problema să muşti. în jurul meu, tăcând mâlc la masă, se află şaizeci de *paysans* care şi-au aşezat cu toţii câte-o bucată de *choux à la crème* pe limbă şi pe care acum o înmoaie în salivă, de parc-ar fi nişte spălătorii auto umane.

— *C'est bon. Que c'est bon!*†††††††††††††††††

Mă ridic de la masă şi mă uit la ceas. Şase douăzeci! Gata, ajunge. Am mâncat ca spartul. Am băut tot ce-am prins. Am farfuria curată şi paharul gol. Mi-am făcut o mulţime de prieteni noi. Am avut o după-amiază minunată, de neuitat. Acum e momentul să mă vâr în pat pentru câteva zile. Prin- zându-mă de marginea mesei cum se prinde alpinistul de frânghie, mă împleticesc spre

---

†††††††††††††††††††† E bun. Vai, ce bun e! *(n.tr).*

Madame Coindre, ca să-i mulţumesc şi să-i spun la revedere. Claudette se ridică şi-o sărut cu entuziasm de douăsprezece ori, atât fiindcă emoţia e mare, cât şi din cauză că asta îmi oferă pretextul de-a sta agăţat de ea, evitând prăbuşirea. Un licăr de îndoială îi apare în priviri. Ce s-a-ntâmplat? Credeam că se terminase şi că trecusem testul cu brio. Nu era aşa?

— *Mais non,* Monsieur Sadler.

Non 1 Cum adică, *non?*

Claudette pune mâna pe meniul de pe masă şi mi-l înmânează.

— întoarce-1.

Să-ntorc meniul? Nici o problemă. Pot s-o fac. Poftim. Floare la ureche. Am întors meniul.

— *Lisez.*

Citeşte. Pot să fac şi asta. Uite-aici. Citesc meniul. Mă uit la el şi văd scris: *Dîner.*

Eram pe punctul să pun meniul la loc pe masă, când mi-am dat seama de sensul real a ceea ce citisem. Cină?!

îţi arde de glume! Nu după toate astea! De-abia am terminat prânzul. Sunt abţiguit, îndopat şi sătul. Cum adică, „cină”?

— *Lisez.*

în meniu scrie aşa: „Sărbătorirea primei comuniuni a lui Cathy Coindre. Cină: aperitive, supă de ceapă, pate de fazan cu salată dreasă cu ulei de nuci, friptură de vită în sos Madeira, *gratin dauphinois,* brânză, desert.” Adică o s-o ia de la capăt? La o oră după ce-au terminat prânzul? Abia

am ajuns la jumate! Cum Dumnezeu reuşesc? Probabil că se antrenează de ani de zile. Toţi ochii sunt fixaţi asupra mea. *Alors, le rosbif?* Ce-ai de gând? Ha? *Hein ?* O s-arunci şervetul, nu?

Ridic capul. Acolo, profilându-se limpede printre norii albi şi pufoşi ai începutului de seară, văd capul reginei. Se uită la mine cu o uşoară încruntătură pe frunte.

— Michael...

— Da, Maiestatea Voastră.

— Doar nu te gândeşti să renunţi, nu?

— Bineînţeles că nu, Maiestatea Voastră!

Mă întorc spre Madame Coindre, care aşteaptă un răspuns. Să mă încumet la o masă compusă din şase feluri la trei sferturi de oră după ce-am dat pe gât pate de raţă, ciuperci *à la grecque,* miel crud, o farfurie cu băşini şi douăşpe sticle de Chinon? Joacă de copii.

— Sigur că rămân. De fapt, chiar mă roade-un pic la burtă.

Asistenţa se destinde. *Ouf!*

Trebuie să acţionez. Corpul meu e literalmente plin. Brânza mi s-a compactat în degetele de la picioare, feliile de miel sunt strânse în vraf ca nişte mochete în stomac, iar răţuştele din pate stau cu feţele lipite de pereţii burţii, ca nişte suporteri de fotbal care se-mping în grilajul de la intrare. Primul lucru de făcut e să-mi slăbesc cureaua a cărei piele e întinsă până aproape de rupere şi împiedică libera circulaţie a mărfurilor. încă o gaură sau două sunt absolut decisive, altfel

o să fiu tăiat în două.

Am nevoie de-un banc de lucru. Nu mă-ntrebaţi de ce. Nu uitaţi că facultăţile mele au fost periclitate întru câtva de prânz. Nevoia e imperativă. Ca să fac o gaură în curea, îmi trebuie un banc de lucru. *Très bien.* Unde să găsesc un banc de lucru într-o fermă? Răspuns: în şură. *C'est évident.*

Spre fundul şurii, care se află alături de silozul din fier forjat pentru cereale, dau peste mult doritul banc de lucru, făcut din lemn, agreabil de vechi şi purtând, la fel ca stomacul meu, cicatricile a secole întregi de lovituri şi ciocănituri. Pun mâna pe un ciocan şi mă opresc. Acolo, la una dintre marginile bancului, părăsită între diverse piese de maşini şi utilaje agricole, se află o lampă de sudură. În ce mă priveşte, n-am sudat niciodată. Dar sudatul, o activitate situată la jumătatea distanţei dintre munca de instalator şi sculptură, mi s-a părut dintotdeauna o ocupaţie îmbietor de virilă. O să folosesc lampa ca să fac o gaură în cureaua mea de la Marks & Spencers. Excelent. îmi pun masca de protecţie care se foloseşte pentm apărarea ochilor când sudezi – oi fi eu beat, dar nu mi-am pierdut minţile. Pe urmă îmi desfac cureaua şi-o scot din găicile care-o ţin lipită de pantaloni. Sub presiunea prânzului, talia pantalonilor îmi alunecase sub conturul proeminent al burţii, aşa că pantalonii îmi cad uşor în jurul gleznelor. Prin urmare, iată-mă în faţa bancului de lucru în semiîntuneric, cu un ciocan şi-

o lampă de sudură în mână, cu o cască de protecţie pe cap şi cu pantalonii adunaţi pe glezne exact când gazdele mele, evident îngrijorate de absenţa destul de lungă a distinsului lor musafir britanic, intră în şură şi mă găsesc.

Tăcere.

Un licăr sinistru de înţelegere le aprinde ochii.

— C'est ça, les Anglais!

Sunt încântaţi. Toate prejudecăţile le sunt confirmate. M-au prins făcând chestia aia. Ce anume e chestia respectivă habar n-au, dar îşi închipuie. Englezii sunt renumiţi pentru „chestia aia". Deci asta obişnuiesc să facă la sfârşitul meselor lungi. Se furişează-n şură, îşi dau pantalonii jos şi, cu o mască de sudură pe cap, în locul tradiţionalului ciorap-plasă – care nu prea se găseşte în ferme – , îşi atacă organele genitale cu o lampă de sudură. Invidios pe succesul lui Dédé, eram oare pe cale să-mi fabric şi eu un *zizi* luminiscent?

Noua gaură din curea îmi oferă, ce-i drept, o anume uşurare. Acum trebuie să-mi rearanjez conţinutul stomacului. Mă întind pe jos în şură şi, sprijinindu-mă în braţul stâng, permit gravitaţiei să facă mâncarea aflată încă în tranzit să alunece mai jos. Pe urmă fac acelaşi lucru pe partea cealaltă. Dacă mănânc întins pe jos şi mă rostogolesc din trei în trei minute, am şanse să creez puţin spaţiu suplimentar.

întorşi în curte, ceilalţi musafiri sunt din nou la aparate, mâncând alune şi bând pastis de parc-ar

fi venit adineauri. Sunt foarte impresionat. Sistemul digestiv galic funcţionează douăzeci şi patru de ore pe zi. Probabil că băieţii îşi parchează mâncarea la fel ca maşinile. Ne aşezăm la masă. Există, totuşi, o uşoară schimbare de atmosferă. Pe măsură pe farfuriile trec dintr-o mână-n alta, se realizează contactul vizual. Se fac provocări. Uite câte-am luat. Poţi să iei şi tu la fel? Rezistenţa ia locul plăcerii. Tăiem în bucăţi foarte mici, mestecăm, mâncăm încet. Concentrarea e esenţială. La un moment dat, Dédé încearcă să iniţieze o conversaţie.

— Et le Toniblere? Hein?

Dar cum să vorbeşti despre prim-ministru cu duh, inteligenţă şi acuitate politică în momentul când ai o bilă din carne de vită înfiptă în obrazul stâng şi-o baltă de *sauce madère pe* care de-abia o ţii în frâu sub limbă? Sacourile sunt deschise la nasturi, iar apoi date jos; cravatele sunt desfăcute, iar apoi scoase de la gât.

Şi treptat, unul câte unul, musafirii abandonează competiţia. Nu mai pot ţine pasul. îşi fac un nod la şervetul de pânză şi, extrăgându-şi corpurile de sub masă, se retrag în- frânţi, vlăguiţi, umflaţi.

Am rămas doar doisprezece în cursă. Din adâncurile bucătăriei unde învinşii joacă rummy în dorul lelii, priviri invidioase şi admirative ţâşnesc spre curte, în direcţia bravilor maratonişti care continuă. Ne uităm unul la altul cu coada ochiului. Nu se pune problema să tragi clapa. N-ai cum să-ţi strecori o felie de carne de vită în buzunarul din spate sau să-ţi ascunzi *le gratin dauphinois* în pantofi. Trebuie să mesteci, să înghiţi, să digeri şi să treci la următoarea îmbucătură. Sună telefonul. E medicul satului. E de gardă. Cum se descurcă băieţii?

— *El l'Anglais?*

L'Anglais? încă e-n cursă.

— *Quel courage!*

Iar pe urmă soseşte brânza. Şi, odată cu ea, dezastrul. Brânza de capră Sainte-Maure a lui Florence Mabillon, la fel ca frumoasa femeie care-o face, e moale, cremoasă, suplă şi ţi se topeşte-n gură. Brânza Sainte-Maure pe care-o primim acum, după nouă ore de mâncat non-stop, ultimul gard dinaintea liniei de sosire, n-are nimic mabillonian. Expirase de câteva luni bune şi fusese uitată în fundul unei vitrine frigorifice la Super U. E amară, fărâmicioasă şi are textura şi gustul ghipsului. Nu se maturase, ci se uscase. Poţi s-o

foloseşti la astuparea fisurilor din baraje sau la repararea fuzelajelor deteriorate ale avioanelor transatlantice.

Efectul e devastator. Cei doisprezece concurenţi iau o gură şi se opresc dintr-odată, cu maxilarele încleştate. Paralizia le dă târcoale. Alarmaţi, spectatorii ies din bucătărie şi se uită îngroziţi la grupul total imobil de meseni care-au fost transformaţi brusc în stane de piatră. Ce facem, chemăm pompierii? Claudette Coindre intră în acţiune. Aleargă în pivniţă şi revine cu o sticlă verde, plină dc praf şi fără etichetă, pe care-o deschide şi ne-o pune-n faţă. N-avem timp pentru pahare. Suntem la uşa morţii, stacojii la faţă şi cu ochii ieşindu-ne din orbite. Inşfac sticla şi trag o duşcă. Uşurarea e instantanee. Brânza se dizolvă, iar odată cu ea dinţii, gingiile şi amigdalele. Ce-o fi dizolvantul ăsta minunat şi atotputernic? Sodă caustică? Nu. E ceva mult mai tare: o sticlă de *gnôle.* Specialitatea lui Roland, acea *eau-de-vie* folosită în mod normal doar pentru pornirea tractoarelor în dimineţile geroase.

Partea proastă la *gnôle* e că deşi curăţă sistemul cu mare eficienţă, are şi un efect secundar: suntem mangă în doi timpi şi trei mişcări. Cui, criţă, *beurrés comme des petits Lu.* Sfârşitul cinei e dizgraţios. Cădem cu nasu-n tartă, ne vârâm gogoşele de *choux à la crème* în nas, nu nimerim gura, băgăm o lingură de frişcă în urechea vecinului. Dédé se suie anevoie pe masă şi încearcă să repete dansul lasciv de mai devreme,

înlocuind *zizhul* cu un *éclair au chocolat* înainte să leşine şi să aterizeze în merenghi.

Mă copleşeşte dorinţa de-a fi grav. Izbesc cu lingura-n masă, făcând ca zmeura să ţâşnească şi să împroaşte violent în dreapta şi-n stânga.

— Discurs. *Un discours!*

Am de gând să construiesc o simetrie literară. Astăzi au avut loc două comuniuni. în dreapta mea, comuniunea dintre Cathy Coindre şi Biserica Catolică. în stânga mea, cea dintre Sadler şi Franţa. Dar cuvintele, care stau la coadă în imaginaţia mea, par incapabile să iasă în ordinea sau în forma corectă. Mi se rostogolesc din gură ca nişte paraşutişti dementi la o săritură în grup. Nimeni nu pricepe o boabă, nici măcar eu. Ei, şi? Gândul contează. Doamnele mă sărută, câinii mă pupă, iar noii mei prieteni, fraţii de *bouffe*‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡,

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Haleală *(n.tr).*

un englez la
(ară

acoperiţi de tartă şi de *crème chantilly,* mă ţin strâns în braţe. Englezii îi iubesc pe francezi, francezii îi iubesc pe englezi. În sfârşit, Războiul de o Sută de Ani e gata.

Vive la gnôle!

Din sat pânăjos în vale, dincolo de coama dealului, clopotul din turla bisericii bate de unu. Cumnatul lui Dédé e jandarm. Poate trece multe cu vederea. Dar n-am de gând să merg cu maşina un kilometru pân-acasă. N-am probleme. Stomacul îmi începe chiar de sub bărbie, mi se termină la picioare, sunt o minge perfectă şi nu trebuie decât să mă rostogolesc la vale.

16

M-am dat jos din pat devreme. Tivul roşu al soarelui care se iţea de după linia albăstruie a orizontului învăpăiase firele de iarbă înrourate, făcându-le să se semene cu nişte mici săbii arthuriene gata de luptă. În aerul răcoros al zorilor, satul Toison era o apariţie înceţoşată, ascunsă în gropiţa îndepărtată a văii. Mai lipsea un iepure cu perciuni care să ciugulească dintr-un morcov în grădina de zarzavaturi şi puteam să primim pe loc Premiul Walt Disney pentru siropoşenie.

Ce-i prea mult strică. *Trop, c'est trop.*

Franţa e prea frumoasă. Am fost sedus de farmecele ei maiestuoase. Oriunde te uiţi dai peste castele, creneluri, foişoare şi turle care se ivesc dintre coroanele copacilor seculari. Loches e un exemplu foarte bun. Frumuseţe la dreapta, la stânga şi la mijloc. N-ai cum să scapi. Arhitectura, curbura blândă a străzilor, zidurile vechi, mamele tinere în hanoracuri lucioase. *Assez!*§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§*E* prea mult, un regim compus doar din trufe. începe să-mi fie dor de un sat urât, înconjurat de câmpii chele, pline de vaci vlăguite, care dau un lapte de mâna a treia, din care se face o brânză proastă.

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Destul! *(n.tr.).*

16

M-am dus la Le Syndicat de l’initiative. Tânăra vivace în costum albastru şi cu părul prins la spate, fără îndoială

proaspăt absolventă a Şcolii de Turism de la Fécamp, m-a întâmpinat cu un zâmbet.

— *Monsieur.*

— *Mademoiselle.* Se-ntâmplă cumva să-mi puteţi recomanda ceva urât?

Hait.

— *Excusez-moi, monsieur?*

Tânăra se joacă neliniştită cu pixul Bic pe care e scris „frumosul Loches“. îi explic că m-am săturat de Franţa pitorească şi c-am început să caut *La France moche*- Franţa şleam- pătă, Franţa neîngrijită, genul de loc unde nu vrea să se ducă nimeni. Şcoala de la Fécamp n-o pregătise pe absolventă pentru ţicniţi ca mine. Mi-a zâmbit din nou şi a apăsat pe butonul secret, ca să alerteze *la gendarmerie.*

Iar pe urmă, după numai câteva zile, soarta mi-a făcut un hatâr. întorcându-mă cu maşina din zona cea mai sudică din Touraine, unde vizitasem o serie de oraşe care-ţi luau piuitul, o lungă înşiruire de săli medievale, biserici romantice şi pâraie susurând pe sub zidurile albe din piatră, am făcut o pană la Donges. Ei bine, mi-a plăcut numele. Donges sur Beuvron avea o sonoritate promiţător de absconsă. Am schimbat cauciucul fără mari probleme – era ziua mea norocoasă – şi am intrat în sat, căutând un robinet sau o cişmea unde să mă spăl pe mâini.

Donges e situat pe o *route nationale,* adică e tăiat în două de o arteră zgomotoasă şi murdară.

Trotuarele sunt înalte şi înguste. Strada mare e cenuşie ca betonul vechi. Când te plimbi pe ea, umerii ţi se freacă de faţadele caselor cu etaj – două camere sus, alte două jos – care au fost înnegrite ani în şir de emisiile ţevilor de eşapament. Tencuiala are un aspect spongios şi a fost făcută aşa cu bună-ştiinţă, pentru ca praful şi funinginea să se strângă în micile orificii. Ferestrele încadrate de o nuanţă ceva mai deschisă de gri-beton şi obloanele metalice şi cenuşii, acoperite de-un soi de pudră de talc neagră, sunt mereu închise, într-un mod cu totul misterios. Uşile de la intrare, vopsite într-o combinaţie de portocaliu şi maro deschis de vopsea Ronseal împotriva carilor, au un vizor protejat de două zăbrele din fier forjat negru şi o marchiză de sticlă crăpată în formă de evantai. Garajul are nişte uşi culisante din plăci lemnoase din care s-au decupat patru cercuri mici, pentru ca Lada să nu se veştejească din cauza lipsei de lumină.

Punctul de atracţie? Stâlpii EDF-ului (Eléctricité de France). Practic, fiecare casă are câte unul: un pilon grosolan de beton, prevăzut – ca să nu cadă – cu zece inele metalice plasate la aceeaşi distanţă unul de altul. Norocoşii s-au pricopsit şi cu câte-un transformator voluminos. Stâlpii erau ciobiţi de ghetele atâtor şi-atâtor depanatori care tot urcaseră şi coborâseră. La baza fiecăruia se vedea decolorarea demascatoare

produsă de generaţii întregi de câini incontinenţi, care-şi ridicaseră una dintre labele din spate şi-şi făcuseră nevoile.

Când îţi ridici privirea, albastrul cerului e acoperit de o reţea de cabluri, de parcă o bunică nebună ar fi decis să folosească acoperişurile şi stâlpii de electricitate pentru a desfăşura toată lâna cauciucată de pe o jumbiţă. Singura pată de culoare o reprezintă frontoanele unei case pe care desluşeşti, cu o oarecare greutate, o reclamă din anii cincizeci, cu litere mari, la Du-Dubon-Dubonnet. În fereastra murdară a unei *charcuterie* închise cu ani în urmă, o mâţă grasă picoteşte sub un afiş care face reclamă la *Boudin chaud* – sângerete cald.

Ce se-ntâmplă oare în Donges? Până şi-n cel mai îndepărtat sătuc din Anglia simţi activitatea latentă. în Abesbury, locuitorii – bărbaţi în cardiganuri şi femei cu păr albastru – sunt cu toţii membri ai corului şi oferă câte-o versiune a *Ciclului NiebelungilorX'à* St Thomas în fiecare joi la şapte fix. Dau peste câţiva *Dongeois* care arborează tradiţionalul *bleu de travail*********** şi casca portocalie de protecţie. Nu-i poţi bănui că se duc să dea probe pentru corul din *Lakmé.*

Locul are un farmec imens. Exact asta căutam. Donges, o oază de *mochemtr-v* mare de frumuseţe. Trebuie inventată o nouă întrecere, o distincţie naţională. Premiul pentru cel mai neîngrijit, pentru

---

********** Salopetă *(n.tr).*

cel mai *moche* sat din Franţa. Asta o să fie capcana de tip nou în care-o să cadă turiştii. O să se stabilească nişte criterii pentru toţi primarii care vor să-şi înscrie satele în competiţie. Ca să fie admis, satul trebuie să aibă cel puţin un *château d'eau*††††††††††††††††††††, situat cât mai vizibil cu putinţă, o *zone artisanale* compusă din cinci cocioabe răsfirate, cu garduri din fier foijat, care să aparţină unor meşteşugari de prin partea locului şi dintre care minimum două să fie dărăpănate, închise şi de preferinţă aşezate în- tr-un deşert industrial neprotejat de garduri vii, plus – *le top du top* – o fermă industrială de creştere a porcilor, constând în câteva hambare cu pereţii din azbest mohorât. Dacă firele de telefon şi cablurile pentru curentul electric au fost ascunse sub pământ, guvernul va subvenţiona un program de dezgropare şi de reaşezare a lor pe stâlpi.

Sunetul unui camion uriaş se face auzit în spatele meu. Monsieur Poulet, omul cu grătarul de pui din piaţa din Loches, s-a întors de la muncă. Domnul Pui se ocupă doar de păsăret garantat non-organic şi sută la sută industrial, pe care-l serveşte însoţit de cartofi precongelaţi, măsuraţi cu şublerul şi reconstituiţi, după ce au fost vârâţi încet în uleiul prăjit supurând, galben şi impregnat de dioxină care se scurge de pe grătar. Tipul parchează pe deşertul de asfalt, aproape de biserica prost întreţinută, cu dalele ei ciobite. E

†††††††††††††††††††† Turn de apă *(n.tr).*

ciudat să-l vezi tăcând. Miercurea flecăreala lui – *son baratin* – umple de obicei întreaga piaţă: *Allons ma petite, venez tâter mes cuisses* – hai, păpuşă, ia vino şi pipăie pulpele astea.

Poate că iese din priză după ce stinge focul de sub grătar.

Două minute mai târziu, soţia lui iese din nou din casă şi se întoarce la camion. Zveltă, purtând jeanşi şi pantofi sport fără şosete, cu o claie de păr castaniu prins la spate cu o panglică de satin, pare stingheră pe strada principală plină de jeg. Reapare din camion cărând două pungi mari din folie de aluminiu. La cină o să mănânce unul dintre puii lui Monsieur Poulet. În ultimii cincisprezece ani, de când acesta şi-a deschis standul din piaţă, cei doi mănâncă doar ce-a rămas, pui nevândut după pui nevândut. Dacă te uiţi în ochii doamnei, ghiceşti acolo tristeţea provocată de acest regim compus din *poulet à la dongeoise.* De la distanţă, pare o femeie care are o nevoie disperată de un curs intensiv de engleză aplicată. După neveste nătăfleţe, neveste văică- reţe‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ – apaticele consoarte ale vânzătorilor de pui de fermă.

Ţinând în mână un pahar murdar în care se află un Pernod călâu, mă aşez pe terasa goală de la l'Hôtel de l'Espérance, cu mesele şi scaunele ei de plastic verde, cumpărate de la un Centre

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ în original, *battery wives,* aluzie la poezia *The Going of the Battery, Wives Lament* de Thomas Hardy *{n.trf.*

Leclerc din apropiere, cu barul în stil western, cu mobilier din lemn, o capcană cu neon albastru pentru muşte şi un automat „Alien 2“ pentru jocuri mecanice. Vizavi, chiar lângă biserică şi împărţind cu ea un stâlp de curent electric, se află casa oblonită a bătrânului care face saltele şi pe a cărui firmă abia dacă se mai vede scrisul: E. Marceau – *Bourrelier*§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§. Nimeni n-a mai umplut o saltea în Donges de-o groază de ani. Aş putea să mă mut aici, să zugrăvesc totul în alb, să-mi aşez AppleMac-ul pe masă şi să visez la Madame Poulet. în dreptul ferestrei de la etajul unu aş avea un loc pe balcon unde
să stea *les pompiers* de Ziua Armistiţiului, de Mardi Gras şi de 14 Iulie. Dar, peste toate, aş avea propriul meu stâlp de curent electric, cel mai înalt, cel mai murdar şi cu cele mai multe cabluri, care m-ar lega direct de *ma pouletti'ere,* coniţa din Donges.

Ideea unei asemenea fericiri dă năvală peste mine. *Quel trou sublime.* Ce scorbură minunată.

Je suis cuit. Am pus-o.

*Vive la France moche***********************

---

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Şelar *(n.tr.).*

*********************** Trăiască Franţa nasoală *(n.tr).*

17

La fête des jardins†††††††††††††††††††† e mai aproape cu fiecare zi. Tensiunea creşte.

Un exemplu. Caut de multă vreme o bancă. Să stai în curte după prânz, uitându-te cum trec norii pe deasupra ta, e o activitate foarte plăcută. Norii de tip cumulus sunt cei mai inventivi. De când am ajuns aici — şi cu sprijinul câte unui pahar de Chinon din când în când – , am desluşit câţiva porci, o stacană, o vrăjitoare, regina, trei Pinocchio şi un şobolan mustăcios, care seamănă foarte bine cu Malcolm Hodge.

Magazinele vând doar reproduceri rustice şi împodobite, din plastic armat, ale băncilor. Cum însă căutam ceva autentic, m-am hotărât să încerc la groapa de gunoi a localităţii.

La déchetterie din Toison e ascunsă în spatele depozitului de cereale, cu gard din fier forjat, care aparţine cooperativei ţăranilor din localitate. Am ales o zi răcoroasă pentru cercetări, dat fiind că deşeurile încinse sunt relativ respingătoare. Când am ajuns la marginea zonei de depozitare, am văzut desfăşurându-se dedesubt un peisaj lunar: munţi negri din cauciucuri uzate, o grădină barocă

---

†††††††††††††††††††† Sărbătoarea grădinilor *(n.tr.).*

de fierătanii ruginite, care semăna cu un cimitir de submarine din fostul bloc sovietic, şi văi adânci de reziduuri menajere, de parcă Alpii ar fi fost recondiţionaţi tehnicolor şi-ar fi început să pută.

17

În străfundurile canionului am depistat un capăt al unei bănci vechi, ivindu-se dintr-un morman de cutii metalice presate. Am slalomat pe pantă, având grijă să nu pornesc o avalanşă de *maquereaux au vin blanc*‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ şi *sardines à l'huilë*§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§. Acest nou sport extrem – schiul pe mizerii – cerea precizie şi autocontrol. Ar fi fost interesant s-o invit pe Ariane Tricot într-o după-amiază la zona de depozitare. Odată ajuns pe fundul albiei, am descoperit, spre surprinderea şi încântarea mea, că erau de fapt două bănci – două aripioare de lemn ridicându-se în aerul sulfuros. Am tras de prima şi am căzut în spate, pe resturile câtorva cutii goale de halate şi capoturi. Ia stai puţin. Am tras şi de-a doua bancă, dar de data asta mai circumspect. Am avut dreptate. Nu erau două bănci, ci una singură, înjumătăţită cu precizie. Ciudat. De ce-ar fi vrut cineva să molesteze obiectul pe care se aşezau cei care se uitau la nori?

Folosind cele două jumătăţi ale băncii pe post de beţe de schi, am urcat la loc panta prin aripa vestică – traseul *cassoulel-u|ui* – şi am ajuns în vârf la 15.35. Intorcându-mă la tabăra de bază din sat, am dat peste Pois Chiche, care medita la absenţa frunzelor căzătoare, şi i-am arătat banca. Pois Chiche m-a privit intrigat.

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Macrouri cuvin alb *(n.tr).*
§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Sardine în ulei *(n.tr).*

*— C’est pas vot’ banc.**********************

Nu era a mea? Dar eu o găsisem la gunoi! Pois Chiche a făcut un semn din cap în direcţia satului. Banca le aparţinea fraţilor Chougras. O moşteniseră de la mătuşa lor. Jumătate unul, jumătate celălalt.

— Cette moitié est à Arsène et l’autre à Gilbert.††††††††††††††††††††

De la o zi la alta, moravurile rurale devin din ce în ce mai limpezi. Tăiatul unei bănci de lemn în două şi aruncarea ei

---

************************ Nu-i banca ta *(n.tr).*

†††††††††††††††††††††††† Jumătatea asta e a lui Arsene, iar cealaltă a lui Gilbert (*n. Ir.).*

la groapa de gunoi nu înseamnă că poate s-o ia oricine de-acolo.

Hotărât să pun mâna pe băncuţă cu orice preţ, l-am abordat mai întâi pe Arsène. Căsuţa lui din sat e foarte cochetă, cu o grădină de dalii roşii care-i proclamă atât opţiunile horticole, cât şi pe cele politice. în papuci de pânză cadrilată şi cu o ţigară Gauloise lipită de buza de jos, Arsène mi-a deschis uşa. I-am arătat ce găsisem.

— Arsène, ţin neapărat să cumpăr jumătatea ta de bancă.

Arsène s-a uitat la mine, pe urmă la bancă şi după aceea a clătinat din cap.

— *Impossible.*

I-am spus că ştiam de la Pois Chiche că era dispus să vândă.

— *Cette moitié est à mon frère.* ####################

M-am dus şi am adus cealaltă jumătate, pe care o lăsasem la poartă. Arsène era perplex. De ce ţinea neapărat un străin să cumpere o jumătate de bancă? Era vreun Stradivarius?

— *Et mon frère?*§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

I-am spus că abordam chestiunea în ordine alfabetică. Gilbert era următorul. Arsène şi-a explicat condiţiile.

— *S'il vend, je ne vends pas.************************

Toc, toc.

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Asta-i jumătatea lui frate-meu *(n.tr).*

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Şi frate-meu? *(n.tr).*

************************ Dacă el vinde, eu nu vând *(n.tr).*

Am bătut la uşa lui Gilbert. Grădina lui era plină de flori albastre. Garoafele lui Gilbert exprimau public dezaprobarea faţă de stângismul fratelui său. I-am arătat propria jumătate de bancă şi l-am anunţat că Arsène nu era dispus să vândă dacă el era.

— *Moi, cest pareil*†††††††††††††††††††† a spus Gilbert, mulţumit că refuza să participe la o înţelegere în care era implicat fratele lui.

A închis uşa. *Clac.* Să recapitulăm. Primul voia dacă al doilea nu voia, al doilea nu voia dacă primul voia. Era clar ca pâcla. Pentru achiziţionarea unei bănci aveai nevoie de-o minte limpede.

Toc, toc.

Arsène a deschis uşa, dar ceva mai puţin larg ca prima dată. I-am explicat situaţia cum m-am priceput mai bine, în ochii lui Arsène a lucit ceva. Măcar el părea să înţeleagă. Avea ocazia să-i tragă clapa lui frate-său.

— *Je vends.* ‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡

Iată cum am devenit mândrul proprietar al unei jumătăţi de bancă. Acum un teanc de cărămizi înlocuieşte piciorul lipsă. Aş fi putut să-l rog pe Le Père Jules să construiască un picior nou din beton, dar organismul meu n-ar mai fi rezistat la atâta *gnôle.*

Câteva zile mai târziu, am dat nas în nas cu primarul Gossard, care-şi sugea una dintre

---

†††††††††††††††††††††††† Şi la mine e la fel *(n.tr).*
‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Vând *(n.tr).*

veşnicele pastile împotriva indigestiei. I-am spus povestea băncii. Gossard a clătinat din cap şi s-a făcut alb la faţă. Se părea că fraţii Chougras nu dăduseră nici o atenţie acestor fleacuri până când sătenilor le venise ideea extrem de periculoasă de-a organiza concursul de grădinărit. Anul trecut a câştigat Arsène. Din clipa aceea, Gilbert a început să fiarbă. Prin urmare, când mătuşa lor a murit, testamentul ei a devenit un câmp de luptă. Totul a fost împărţit la doi, scrupulos şi matematic. Porţelanurile, scaunele, mesele. Gilbert s-a ales cu bicicleta, Arsène cu şaua. Gilbert a primit cuţitele, Arsène furculiţele. Gilbert a luat linguriţele, Arsène zahărul. Când le-a fost imposibil să împartă ceva, au pus mâna pe fierăstrău. Un pat, o saltea şi banca au fost tăiate în două. Satul a fost îngrijorat de ceea ce i s-ar fi putut întâmpla câinelui Nestor, dar acesta, isteţ, a şters-o când trebuia.

Povestea nu s-a încheiat aici. Gossard mi-a făcut semn să-l urmez. Gilbert se răzbunase cumplit pe fratele lui victorios.

Am intrat pe stradela care străbate centrul satului şi ne-am oprit în faţa unei grădini frumoase, împrejmuită cu un zid şi plină de dovleci portocalii respectabili. în penumbra asfinţitului, aceştia străluceau de parcă ar fi fost luminaţi dinăuntru. M-am apropiat ca să admir aceste cucurbitacee frumoase şi dolofane şi am tresărit contrariat.

— Nom d'une pipe.

într-o noapte, cu câteva luni în urmă, pe când aceşti bostani uriaşi aveau doar dimensiunile unor mingi de tenis, Gilbert Chougras se furişase în grădina fratelui său, înarmat cu un cuţit de curăţat zarzavaturi. Pe latura cea mai mare a fiecărui dovleac el gravase cu atenţie o literă. Cu timpul, bostanii s-au făcut de zece ori mai mari, ca de altfel şi literele. Aproape invizibile în martie, ele măsoară acum între şaizeci şi şaptezeci de centimetri. O literă pentru fiecare dovleac, un cuvânt la opt dovleci. Rezultatul – uimitor – este că trecătorul nevinovat înlemneşte când citeşte, gravat în carnea moale a dovlecilor lui Arsène Chougras, cuvântul... T-R-O-U-D-'-U-C.

G-Ă-O-Z-A-R-U-L.

încântător.

Gossard se gândeşte la o înfiăţire între Toison şi Corleone.

18

Astăzi e 14 Iulie. Am cumpărat un drapel francez din carton de la Maison de la Presse din Ligueil şi l-am lipit pe uşa de la intrare. Folosind, cu oarecare greutate, mecanismul de decalare al aparatului meu Konica trecut prin multe, am făcut o poză cu locuinţa, cu drapelul şi cu mine ţinând un pahar cu vin roşu într-o mână şi toastând în cinstea Republicii. Vacile lui Aimé Matou m-au fixat cu ochi sardonici. Li s-a părut că întrecusem măsura.

Festivităţile cu prilejul Zilei Bastiliei, desfăşurate pe 14 Iulie pe Champs-Elysées, sunt transmise în direct la televizor. Din păcate, probabil că liliacul care stă cu capul în jos în pivniţă a absorbit o parte din aburii de alcool emanaţi de Chinonul meu. Mai mult ca sigur că s-a afumat şi el, fiindcă i s-a defectat radarul şi a intrat în antena TV în timpul unuia dintre raidurile lui nocturne. Ca urmare, imaginea e neclară.

Nerăbdător să văd festivităţile şi fiindu-mi dor de cere- monialuri, încerc o frustrare. Ciudate forme sépulcrale intră şi ies din ceaţa care învăluie Arcul de Triumf. Iau liliacul de coarne. Mă duc în mijlocul curţii şi, ca un aruncător la baseball, ţintesc antena cu o minge de tenis. Misi-

18

unea e grea: dau greş de câteva ori, dar, ca un Robert the Bruce al tubului catodic, dau fuga la celălalt capăt al curţii, ca să recuperez mingea, şi încerc din nou. Şi din nou. Şi din nou. în cele din urmă, nimeresc drept în centru, iar mingea se înfige cu o oarecare violenţă între tijă şi buclă,

provocându-le separarea. Imaginea rezultată de aici e mai clară, dar în acelaşi timp alungită, ca şi cum preşedintele republicii ar sta în faţa unei oglinzi deformatoare pe cheiul din Brighton. Molfăind un pachet de drajeuri vechi, găsite într-un sertar din bucătărie, tocmai urmăresc defilarea câtorva brigăzi de soldaţi alungiţi, când acordurile unei fanfare care intonează *Yellow Submarine* survolează câmpiile dinspre Toison. Grozav. Avem o ceremonie în curs de desfăşurare. Nevoia mea de manifestări solemne urmează să fie astâmpărată.

Deasupra memorialului de război din sat, parada avioanelor a fost înlocuită de o escadră de ţânţari din labirint. Procesul de *désertification* prin care a trecut ţara a dus la fenomenul de *regroupement,* un preot la şase parohii, o şcoală primară Ia şapte şi o fanfară pentru întregul *canton.* Fanfarele, m-am edificat, îşi recrutează oamenii doar din rândul celor cu un fizic neobişnuit. Ansamblul muzical din Saint Enoch e compus din patru coloşi apoplectici (percuţie şi alămuri), trei gnomi palizi (clarinet şi saxofon) şi un găligan (piculină).

Primarul, cu vântul dimineţii răvăşindu-i frizura ca pe un lan de grâu cărunt, depune o coroană de flori la cenotaf, cei trei *pompiers* coboară drapelul şi se păsU ează un moment de reculegere. După aceea, *Yellow Submarine* ne readuce pe terenul de sport al şcolii primare, unde

ne aşteaptă un *kir* cald, un aranjament numit *Oasis fruits exotiques* şi câţiva biscuiţi dispuşi ca nişte petale pe un platou de carton. Când înmoi biscuitul în *kir,* se fărâmiţează şi trebuie să-l scot la suprafaţă cu degetele.

Pe terenul de fotbal de la marginea satului, Le Club de l'Amitié§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ a instalat o marchiză construită din schele şi din plasticul albastru folosit la protejarea acoperişurilor în timpul lucrărilor de refacere. Prânzul urmează să fie luat în cortul înăbuşitor – nu există umbră – , pe mai multe mese şi banchete în formă de capră. Ringul de dans cu podea din lemn e în plin proces de amenajare lângă cele două boxe uriaşe. Un câine rătăcit străbate pajiştea, se pişă pe instalaţia electrică şi pe urmă se apucă să supravegheze cei patru miei care se rumenesc la proţap deasupra unui şanţ săpat special pentru această ocazie de Pois Chiche, care a muncit la el trei săptămâni.

Oricât de tentant ar fi *le méchoui*********** republican, trebuie să rezist. În seara asta Ariane m-a invitat la o petrecere. Am învăţat-o cuvântul *binge*†††††††††††††††††††††††-.

— *Un* binge, *Maî-quel, ça va être un sacré* binge/‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡

---

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Clubul Prieteniei *(n.tr.).*

********** Mâncare arabă la proţap *(n.tr).*

†††††††††††††††††††††††††† Bairam, chiolhan *(n.tr).*

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Bairam, Michael, o să

Petrecerea a fost dată de câţiva prieteni care sunt proprietarii lui Château de la Planche, la periferia Loches-ului. Bruno Petit deţine micul atelier Toyota, iar Béatrice Petit are un magazin cu articole de lenjerie. Ariane mă asigură că amândoi o să fie încântaţi să mă cunoască. Avem foarte multe lucruri în comun – primul dintre acestea fiind, din păcate, o maşină japoneză (îmi spun să nu uit s-o parchez pe-a mea cât se poate de departe). Al doilea lucru pe care-l avem în comun e magazinul cu articole de lenjerie. Ochii mei, osteniţi de frumuseţea vulnerabilă a pietrelor vechi, caută adeseori alinare în vitrinele doldora de satin ale prăvăliei lui Madame Petit. Nimic nu se compară cu nişte bikini tanga ca să-ţi remontezi imaginaţia deprimată de rigorile temniţei subterane.

Ariane mi-a dat instrucţiuni precise. Trebuie să intru pe breteaua care înconjoară Loches şi să ies la al treilea giratoriu, imediat după supennarketul de încălţăminte God'as. Pe urmă fac prima la dreapta, când ajung la Minou Soldes, angrosistul de mâncare pentru animalele de companie. Castelul e exact în spatele depozitului frigorific al companiei transportatoare de came Frigo-bidoche. Castelul cu parcul său împrejmuit de ziduri, care până nu demult fusese un sanatoriu pentru profesorii deprimaţi din sistemul naţional de

---

fie-un bairam cum nu s-a mai văzut! *(n.tr).*

învăţământ, e în pericol să fie înghiţit de zona industrială.

Am neapărată nevoie de-un cadou. În Anglia, o sticlă de poşircă împachetată în hârtie maro m-ar scoate din impas. În Franţa, nu. Aici concurenţa e acerbă. Un buchet de garoafe poate părea nevolnic dacă-l pui în faţa unei explozii florale japoneze realizate de *la fleuriste* din colţ. în seara asta mi-a venit o idee isteaţă. în şură am găsit o ladă de lemn în care se aflase nişte vin vechi de Bordeaux. Am umplut-o cu pământ, după care am aşezat înăuntru un şir de mini- lăptuci, praz, morcovi şi busuioc. *Et voilà!* Tocmai inventasem *le potager* portabil!

Cu Mazda camuflată atent printre rododendroni, mă extrag din maşină şi scot lada din portbagaj. Ceilalţi musafiri au sosit deja – aperitivul se serveşte pe gazonul din faţa castelului. Dintr-odată, un zgomot teribil, ca acela al unor furii năpustindu-se asupra unui muritor care nu bănuieşte nimic. Uşa din spate a castelului se deschide şi o hoardă supărată de ciobăneşti irlandezi năvăleşte din bucătărie şi se îndreaptă spre şasiul meu cu viteza şi precizia unui proiectil.

Ce pot să fac? Izolat pe alee şi atârnat de propriul *potager,* nu-mi vine deloc uşor să-mi protejez amintitul şasiu. încerc să-i alung pe dulăi izbindu-i cu lada, însă sunt în inferioritate numerică. Mai multe limbi aspre şi rozalii încep să mă devore ca pe un con de îngheţată. Auzisem

expresia „viaţă de câine”, dar asta-i cuhnea.

— Băieţi!

Din fericire atât pentru mine, cât şi pentru trenul meu de aterizare, Béatrice Petit, purtând nişte chestioare pe care probabil că le-a luat din magazin, apare pe după colţul dinspre terasă. Zăvoii homalăi se retrag, cu treaba neterminată. Se uită la mine cu o dorinţă neostoită. *Le rosbif, c’est bon!*

Ariane se zgâieşte în direcţia lăzii.

— Mais Maï-quel! C’est divin!

N-o mai văzusem pe Ariane de la rateul pricinuit de bolivianul ăla din labirint. Observ oare o notă de gelozie în vocea ei? Celelalte musafire, care-şi exprimă încântate entuziasmul, sunt cucerite de zarzavaturile mele miniaturale. Mă găsesc la fel de savuros ca dulăii. Data viitoare când o să-l văd pe Malkovich, o să-i spun.

în seara asta e rost de grătar. în epoca de piatră, carnea friptă era o treabă serioasă. leşeai din peşteră, făceai focul, aruncai hălcile pe el şi masa era servită. Astăzi nu mai e aşa. Catalogul Castorama oferă o gamă largă de opţiuni. Există, mai întâi, uriaşul totem aztec ignifug din cărămidă uşoară, care pare mai potrivit pentru sacrificiile umane decât pentru cârnaţii de porc. Există, de asemenea, grătarul italian pe rotile – *le barbecue de la flexibilité,* conform celor scrise în prospectul însoţitor. Poţi să-ţi pui cina la fript şi-n acelaşi timp s-o scoţi la plimbare. în cazul în care

codetelor nu le place peisajul, le duci în altă parte. Iar dacă plouă, poţi chiar să bagi grătarul în şură, spre deliciul detaşamentului comunal de pompieri, care altfel ar sta acasă şi s-ar plictisi uitându-se toată seara la televizor.

Grătarul soţilor Petit e un grătar american – o structură albastră de metal deasupra căreia se află o vastă boltă cro- mată, împodobită cu steagul SUA. Brice e un grataragiu de înaltă clasă. A renunţat la kilt pentru o pereche de Levi’s şi mai are pe el o cămaşă cadrilată de pădurar şi o eşarfă roşie legată în jurul gâtului, după moda cowboy-ilor. Printre musafiri recunosc o ceată de dentişti şi pe Plantagenetul care are un licăr în priviri, semn că n-a uitat că la ultima noastră întâlnire s-a înecat c-o alună şi m-a lăsat cu ochii-n soare undeva prin Evul Mediu timpuriu.

îi sunt prezentat lui Bernard Bouille, care, dincolo de numele nepronunţabil pe care-l are, este sculptor. Bernard e buflei şi zâmbăreţ, cu o claie de păr negru şi creţ care-I face să semene de la distanţă cu un mops gras. Se pare că e o celebritate prin partea locului. în spaţiile tehnice de pe autostradă pot fi văzute două dintre lucrările lui cele mai noi: *Dumbrava,* o evocare a pădurii de pe Valea Loarei, care constă într-o serie de structuri ţepoase din aluminiu, dintre care trei au fost furate nu demult şi m-au făcut să redenumesc opera *Hoţii şi dumbrava,* fără să fi înţeles cineva poanta, şi *Gastronomie* (spaţiul tehnic numărul 23:

o cameră a copiilor şi loc pentru *pique-nique mire* Château Renault şi Tours), o creaţie care, judecând după fotografii, seamănă cu o furculiţă uriaşă pe care a înfipt-o cineva într-o *andouillette* de bronz.

Bernard e în plin proces de consolare a lui Gérard, melancolicul proprietar al unei firme de închirieri auto din Romorantin, în Sologne. Nu cu mult în urmă, un client a închiriat-o pe soţia lui Gérard şi n-a mai adus-o înapoi. Iată o afacere cu adevărat periculoasă.

La sosirea mea, Brice pregăteşte focul. Prima întrebare: o să ardem lemne din pădure sau cărbuni pentru grătar de la supermarket? Puriştii sunt gata să se piardă printre tufe şi s-adune vreascuri, dar Brice îi calmează pe toţi. Soluţia se găseşte în portbagajul Volvo-ului său: cărbuni organici. Facem roată cu toţii şi admirăm punga. Bruno Petit scoate un teanc de exemplare vechi din ziarul local *La Nouvelle République,* din care facem nişte ghemotoace compacte. E extraordinar felul în care un ziar devine fascinant din secunda în care începi să-l transformi în ghemotoace.

„Un *charcutier din* Le Louroux a încercat să-şi sugrume soţia cu o sfoară de *boudin*!“

„Un medic veterinar din Preuilly a plecat în concediu cu un arici!”

Brice îşi cam iese din pepeni. Ne interesează mai mult ziarul decât cotletele lui. într-un târziu,

focul prinde viaţă, însă direcţia vântului se schimbă imediat, iar Brice se înnegreşte la faţă. Calm ca un chirurg, el solicită scoaterea cârnaţilor proaspeţi.

— *Les chipos!*

Amorosa se iveşte din bucătărie cu un platou alb imens, iar noi ne strângem în jurul ei ca să-i admirăm cârnaţii. Vântul se mai schimbă o dată, iar acum suntem cu toţii negri la faţă. Dintr-o încăpere a castelului, le auzim pe doamne cum scandează:

— *Les saucisses! Les saucisses! Les saucisses!*

Par bete cui şi e abia nouă jumate.

Viaţa e crudă. Fie spaţiile dintre zăbrelele grătarului sunt prea mari, fie *Ies chipos* sunt prea subţiri. Cei ai Amorosei fac parte din familia gheizerelor. îi pui pe grătar, cad printre zăbrele, explodează şi scuipă un jet de grăsime, ca un caşalot surescitat. Flăcările rezultate sunt atât de intense, încât trebuie să ne retragem cu toţii şi să bem al nouălea pahar de Chinon, aşteptând obştescul sfârşit al cârnaţilor.

Gérard, care simte că existenţa e categoric pe punctul de a-i veni de hac, a descoperit un joc distractiv. îşi aşază cârnaţii proaspeţi perpendicular pe zăbrelele grătarului şi pe urmă încearcă să-i taie în două, ca să vadă dacă s-au făcut. Urmarea? Ambele jumătăţi ale câmatului alunecă inexorabil peste tăciuni. O mai face de

două-trei ori, simţind o încântare perversă faţă de propria tâmpenie. Brice ne serveşte cârnaţii care-au supravieţuit. Arşi pe o parte, cruzi pe cealaltă.

— Et voilà! Des chipos à l'unilatéral.

— Miam!

Sunt cârnaţii ideali pentru o petrecere. Dacă nu poţi să-i mănânci, te poţi folosi oricând de capătul ars ca să-ţi desenezi o mustaţă – Zorro, Hitler, Charlie Chaplin. încerc un Dalf arcuit, dar ajung să semăn cu o Carmen cârlionţată.

— Et les merguez ?

Hotărât să fiu gazda perfectă, o iau la picior spre bucătărie. Proastă idee. Uitasem cu totul de hoarda păroasă. De îndată ce deschid uşa, câinii lansează un al doilea atac asupra şliţului meu, gata să termine ceea ce începuseră. Din fericire, frigiderul e la un pas. înşfac o mână de *merguez* şi-i arunc în capătul celălalt al bucătăriei, sperând că aceşti cântaţi picanţi nord-africani vor fi pista falsă pe care mizam. Câinii sunt buimaci şi se opresc în loc. Pun mâna pe ce-a rămas din *merguez,* îi vâr în buzunare – muniţia necesară unui eventual nou atac – şi-o zbughesc spre uşă, lăsându-i pe dulăii lihniţi să devoreze accesoriile de cuscus în loc să se înfrupte din mine. *Ouf.*

Doamnele continuă să-şi aştepte *Ies chipos* în salonul enorm, cu tapetul scorojit şi cu un candelabru ale cărui becuri clincăne. Aşteaptă deja de două ore, dacă nu mai bine, şi sunt bete criţă.

michael
sadler

Tous les garçons et les filles de mon âge
Se promènent dans la rue deux par deux.
§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

Ariane cântă vechiul şlagăr al lui Françoise Hardy, spri- jinindu-se de tonomat, pe când celelalte joacă biliard şi se folosesc de tacuri ca să rămână-n picioare. Câteva sticle de şampanie rosé tronează goale pe masă. Femeile sunt încântate să mă vadă.

— *Enfin!*

— *Un homme!*

Şi încep să latre, într-o nouă imitaţie a haitei de ciobăneşti irlandezi. Mâna mi se încleştează automat pe *merguez.* Fetele sunt în toiul unei conversaţii metafizice şi ţin morţiş să-mi afle punctul de vedere. Care e de fapt diferenţa dintre *une pelle* şi *un patin!* Chestiunea mi se pare relativ stranie. *La pelle* e cazmaua care se foloseşte în grădină, iar *le patin* e accesoriul de echipament sportiv întrebuinţat la străbaterea suprafeţelor alunecoase. Fetele cad pe spate de râs. De unde naiba să ştiu că ambele cuvinte descriu versiuni diferite ale sărutului franţuzesc?

— *Il est charmant, ton Anglais, Ariane!************************

Ton! Sunt sedus de folosirea posesivului. Brice

---

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Toţi băieţii, toate fetele de vârsta mea / Se preumblă pe străzi în perechi *(n.tr.).*

*************************** E fermecător englezul tău, Ariane! *(n.tr).*

îşi face apariţia din grădină. Fetele ţipă oripilate. Brice e acoperit de funingine până-n albul ochilor şi seamănă cu un luptător din SAS pe punctul de-a da atacul asupra unei ambasade.

— Eliberează-ne, Brice! *Délivre-nous!*

Şi îşi agită tacurile de biliard prin aer. Brice e destul de rezervat.

— *La viande, vous l'aimez comment?*††††††††††††††††††††††††

Se pare că lumea se împarte în trei categorii ale mâncătorilor de carne. *Bleu* – carnea care e practic crudă – e şic. Mi se pare ciudat că mâncatul cărnii reci şi crude a devenit semn de rafinament. Băieţii sunt pentru *bleu. Saignant* – în sânge – nu e chiar atât de sofisticat, dar merge. *A point-* bine făcut – e naşpa. Doamnele şi cu mine suntem pentru *à point.* Ceea ce confirmă prejudecata băieţilor. *Les rosbifs* sunt nişte fătălăi.

Un miros cumplit năvăleşte peste pajişte. Lanterna folosită la iluminarea grătarului a căzut în foc, iar teaca de plastic şi bateriile care ţin o viaţă se topesc în grăsimea de porc. Dar foamea noastră e aceeaşi. Carnea la grătar e însoţită de cartofi la cuptor în folie de aluminiu. Aşezi cartofii pe tăciuni şi uiţi de ei. Totuşi, nu chiar trei ore, adică timpul de care-a avut nevoie Brice Meclăneagră ca să-şi aducă aminte de ei. Cartofii seamănă cu nişte nuci de cocos negre şi golite, dar

---

†††††††††††††††††††††††††† Cum vă place carnea? *(n.tr).*

sunt delicioşi cu un strop de unt, dacă-ţi plac cărbunii.

Punctul culminant al oricărei sărbători de 14 Iulie e focul de artificii. Soţii Petit au pregătit un spectacol splendid. Totul e roşu, alb şi albastru. Preţ de o clipă, cerul e luminat de jerbe, fântâni, umbrele, flori şi dervişi. Suspinăm în toate felurile şi aplaudăm fiecare pocnet. O rachetă aterizează foarte aproape de rododendroni şi pentru o secundă mă tem ca nu cumva camuflajul Mazdei mele să dispară într-un nor de fum.

Ingineria pirotehnică a fost aranjată de copiii lui Bruno şi Béatrice. Dat fiind că sunt amatori, e destul de mult de aşteptat între numere, iar exploziile colorate fac ca bezna intermitentă să fie şi mai intensă. După un snop de artificii absolut spectaculoase, un gheizer uriaş de scântei multicolore, care seamănă destul de bine cu unul dintre cârnaţii proaspeţi şi în curs de ejaculare ai lui Brice, simt prezenţa lui Ariane lângă mine şi parfumul ei anulând mirosul de fum şi de praf de puşcă. Mă întorc să zâmbesc în direcţia ei, când o mână, mâna ei, mă prinde blând, dar autoritar de ceafă şi-mi trage capul spre ea. Iar acolo, în întunericul de smoală al grădinii, îmi dăruieşte ceea ce presupun că e fie *une pelle,* fie *un patin.* Limba ei îmi explorează cavitatea bucală cu priceperea unui dentist destoinic. între timp, cealaltă mână a ei mă mângâie fugar pe spate şi, ca să mă atragă mai aproape, mi se furişează în

buzunarul sacoului. Din- tr-odată, Ariane înţepeneşte.

— *Beurk!*

— *Excusez-moi, Ariane, je...*

— *C'est quoi?*

Merde. Uitasem cu desăvârşire de *merguez. Quel con.* ‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Vraja se destramă. Momentele fermecate sunt fragile. Nimic nu domoleşte mai repede vâlvătaia pasiunii decât un câmat rece. Colac peste pupăză, Ariane o să creadă că voiam să şterpelesc mâncarea.

WWW»-'

Cerul e luminat din nou de mii de culori care dispar la fel de repede cum s-au ivit.

— Ariane?

Mă întorc spre locul unde presupun c-ar trebui să fie, sperând să-i explic, dar orbecăi degeaba prin beznă. A plecat Sunt deopotrivă trist şi tulburat. Ce punea la cale? Era o provocare? Efectua o cercetare de piaţă? Câte dintre celelalte doamne pândesc chiar acum în întuneric, distribuind cazmale şi patine? Dintr-odată, o serie de explozii cutremurătoare anunţă tabloul final.

Un moment dramatic. O rachetă răzleaţă aterizează în parcarea Centrului Leclerc din apropiere, unde baloţii de fân au fost depozitaţi spre a servi drept mantinelă la întrecerile de motocros de duminică. Pompierii ajung imediat şi sting pălălaia în aplauzele musafirilor strânşi la

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Ce dobitoc *(n.tr.).*

locul faptei. După ce rezolvă problema, vin la castel pentru un cârnat calcinat şi-un pahar cu vin. Atmosfera e festivă, dar nu pot s-o găsesc pe Ariane pentru nimic în lume. Gérard, tipul căruia i s-a închiriat nevasta, mă priveşte bănuitor. Ne-o fi surprins oare, pe mine şi pe Ariane, încleştaţi într-o îmbrăţişare pătimaşă? Brice i se alătură. Dau impresia că urzesc ceva. Poate că specialiştii bolivieni în cauciuc din labirint i-au vândut vreun pont sau, după cum spun francezii, i-au strecurat un purice-n ureche, mai ştii?

Pe când scot Mazda cu spatele dintre rododendroni în- tr-un moment de acalmie, dau cu ochii de Amorosa, singură în salonul din faţă, mâncând o farfurie de cârnaţi pe care şi-i prăjise în bucătărie, bând o sticlă de şampanie şi urmărind *Star Academy* la televizor. Măcar personalul ştie să se distreze. *Vive la révolution!*

Terenul de fotbal din Toison e luminat acum de două lămpi cu halogen foarte puternice. Balul organizat de Clubul Prieteniei e-n plină desfăşurare. Ringul de dans e ticsit de perechi care se învârt în mijlocul unui câmp uriaş, în acordurile lui *Sous les ponts de Pans*§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Sunt tentat să las maşina şi să mă alătur lor, pentru un vals şi-o supă de ceapă. Dar focurile de artificii mi-au tulburat tihna, aşa că rămân la volan dus pe gânduri şi mă uit la

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Sub podurile din Paris *(n.tr).*

amorezii bătrâiori care dansează ca nişte fluturi în luminile vii ale balului.

19

Azi-noapte a fost o furtună puternică, aşa că în dimineaţa asta vremea e ceţoasă şi umedă – exact cum trebuie pentru răsadurile mele. Pătruns de ploaia caldă şi revigorantă, pământul moale şi bogat o să ajute micile plante să crească după câteva săptămâni de aşteptare generală. Alerg spre capătul grădinii, cu speranţa în suflet.

Zadarnic. Am sub ochi o scenă de pustiire totală. Straturile sunt chele, de parc-ar fi fost lovite de o alopecie fulgerătoare. Doar una sau două lăptuci zdrenţuite au supravieţuit ca să spună cumplita poveste. Numele apocalipsei? Limacşii, melcii fără casă. O hoardă de prădători portocalii de latex, atraşi de umezeala nopţii, au năvălit asupra zarzavaturilor mele abia înfiripate, trecând fără inimă peste ele, mâncându-le, smulgându-le din pământ, nivelându-le ca o armată de compresoare cauciucate. Ce-ar mai fi de făcut?

Soluţia numărul unu. Decid să fiu ecologic şi să scap de dăunători manual – sau, ca să fiu mai precis şi fiindcă n-am chef să-i culeg pe rând, cu ajutorul unei furci. Tehnica e simplă. Strecori dinţii furcii sub abdomenul lor moale, îi ridici şi-i arunci peste zid, pe terenul lui Aimé Matou. Melcii care nu se văd se uită. *Ni vu, ni connu.* Totuşi, după o vreme, această debarasare de limacşi ajunge să mi se pară futilă. Micii prădători o să se

alinieze pur şi simplu la loc şi o să continue să facă ravagii de îndată ce-o să mă-ntorc cu spatele.

Soluţia numărul doi. Linia Maginot. Iei o găleată de funingine din grătar şi presari în jurul terenului afectat o centură neagră, un zid al Berlinului din pulbere, cea mai nouă armă de combatare a melcilor fără casă. îl văzusem pe Le Père Jules făcând figura asta la el în grădină. O încerc şi eu. Plasez un limax lângă zid şi-i arunc provocarea:

— Hai, tipule, să te văd. Bagă. *Vas-y, coco.*

Limaxul avansează lent, se opreşte, se încruntă şi apoi renunţă perplex. Nimic nu bucură mai mult inima grădinarului pasionat de zarzavaturi decât imaginea unui limax perplex. Incitat, îmi văd mai departe de ale mele. Ce prost sunt. Am uitat să iau în calcul trecerea nocturnă a brigăzii de corcituri Matou, care se pregăteşte să facă prăpăd în mormanul de bălegar. Inevitabilul se produce. Câinii toacă fortificaţiile sub labe. Regimentul de latex se reaşază în dispozitiv. O manevră clasică.

Se impun măsuri drastice. După cea mecanică şi cea tradiţională, e rândul celei industriale. Doar napalmul poate rezolva problema. Ruşinat, merg treizeci de kilometri cu maşina până la Chatillon-sur-Indre, unde nu mă recunoaşte nimeni, şi cumpăr cinci kilograme de moartea-limacşilor. Textul de pe pachet e incitam şi totodată stârneşte repulsie. Un limax gras, care salivează, stă la masă cu un şerveţel la gât, cuţit şi furculiţă. Dedesubt scrie: *Son dernier régal.* Ultima crăpelniţă.

michael
sadler

Colegul meu, romancierul şi vecinul Honoré de Balzac, care-a locuit ceva mai încolo în Sache, a scris în prefaţa la impresionanta lui *Comedie umană că,* în general – *grosso modo* – , fiecare lucru face parte din ceva: cel mai mic din cel mai mare, microcosmosul din macrocosmos etc. Prin urmare, dacă ucizi un limax, ameninţi echilibrul natural. Dar forţa cu care detest huliganismul lor fără minte e mai mare decât mustrările de conştiinţă.

întors la locul crimei, deschid pachetul letal tăind în dreptul liniei punctate şi apoi trăgând, conform indicaţiilor.
Sunt pe punctul să semăn moartea instantanee, imitând gestul copleşitor al Doamnei cu Coasa, când aud o maşină care se apropie pe alee – o fi oare forţa de intervenţie rapidă din organizaţia locală a SICIL (Societatea pentru împiedicarea Cruzimii împotriva Limacşilor)?

Musafirii sunt trei la număr: ea, drăguţă şi îmbrăcată cu o rochie de vară cu modele florale; el, serios, ducând o servietă neagră şi ţinându-şi de mână fetiţa cu codiţe căreia îi curge nasul. Schimbăm două vorbe. *Bonjour. Il fait beau.* ********** Oare ce-or vinde?

Sunt într-o situaţie delicată. în mâna dreaptă încleştată am destule boabe antilimacşi ca să-mi depun dosarul de angajare pentru un post de

---

********** Bună ziua. Ce zi frumoasă *(n.tr.).*

călău. Dacă e nevoie să dau mâna, trebuie să-mi trec pe furiş boabele din dreapta în stânga, având grijă să-mi şterg de pantaloni labele pătate şi mirosind a *anis*†††††††††††††††††††††††††††. Nu vreau să le servesc oaspeţilor mei ultima crăpelniţă. Pe fetiţă o pup pe obraji, evitând în felul ăsta s-o otrăvesc la un loc cu limacşii. într-un târziu, taică-său se decide să-şi joace prima carte.

— *La Jin du monde est proche.* Sfârşitul lumii e aproape!

Merde! Fac parte din Martorii lui lehova.

Unde mi-e pachetul? A, nu, să ne înţelegem, nu vreau să-i pun pe fugă, ci doar să ascund otrava. Iată-1: în mijlocul unui strat distrus, cu culorile lui stridente, ţipând să fie observai. Reuşesc să ascund literele sub una dintre cizmele de grădină. Făcând asta, îmi pierd echilibrul şi scap şapte- opt boabe din mână. Aproape în aceeaşi clipă, un borfet de limax dolofan, stârnit de miros şi cu nările dilatate, începe să-şi croiască drum anevoie spre propria moarte instantanee.

— Luaţi aminte la vorbele profeţilor: fiţi pregătiţi!

Oare limacşii aud?

— Cine are urechi de auzit să audă.

Exact asta încercam şi eu să spun.

— I-ar plăcea lui Dumnezeu dacă ar vedea cum ne purtăm?

Fără îndoială că nu, profetule, mai ales în

---

†††††††††††††††††††††††††††† Anason *(n.tr.).*

condiţiile avansării uimitor de rapide a limaxului. Mai are doar câţiva centimetri. îşi deschide gura mare şi flască, gata să leorpăie ca un porc.

— Ziua Judecăţii se apropie.

Asta e şi problema mea. închid ochii. Prea târziu. Pe urmă, dintr-odată, aud:

— *Papa!*

Deschid ochii. S-a produs o minune. Mucoasa mică a cules melcul de jos şi acum i-l arată lui taică-său.

— Pune limaxul lui nenea la loc unde l-ai găsit!

Mă grăbesc să intervin.

— Nu, nu, îi spun mărinimos. *S'il vous plaît.* Păstrează-1. *Gardez la limace. J'en ai d'autres.* Am destui.

Cu milioanele, lua-i-ar naiba.

— *Dis merci, Charlotte.*

— *Merci, monsieur.*

Nici o problemă, Charlotte. Oricând.

Vizita se încheie cu o rugăciune pentru suferinţele oprimatei comunităţi a gastropodelor şi cu tradiţionala împărţire de reviste bune mai târziu la aprins focul de sub grătar. După ce micul Peugeot dispare pe alee, răsuflu uşurat. Am primit o lecţie.

O să trebuiască s-o iau de la capăt cu semănatul.

À *nos graines, citoyens!*####################

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ La grâne, cetăţeni! Parodiere a versului *Aux armes, citoyens din* imnul naţional al Franţei *(n.tr.).*

20

Să cumperi vin în Anglia e un lucru obişnuit. Te duci la Tesco’s, faci o mică cercetare de piaţă, alegi un Chardonnay bulgăresc la preţ de chilipir şi gata.

în f ranţa nu-i aşa. Prezenţa cultivatorului şi proximitatea aşa-numitului *terroir*§§§

şi sticla – o sticlă fără ambalaj de protecţie şi etichetă, o sticlă răcită direct în beciul podgoreanului – mi se păreau *nec plus ultra* în materie de rafinament.

Fireşte, aş fi putut să cumpăr în continuare vin de Ia Super U şi să-mi petrec serile lungi răzuind etichetele cu o pilă de unghii – dar ar fi fost o sustragere laşă. Mi-am luat inima-n dinţi şi am decis să merg direct la sursa acestei încântări: *le vigneronîn* persoană. Numele lui? Monsieur Gaston Bourru – sau Le Père Bourru –, al cărui Chinon ajungea pe masa neamului Tricot de generaţii întregi.

Am dat telefon. O doamnă în vârstă mi-a spus să revin. Am revenit. Doamna în vârstă mi-a spus că domnul tocmai plecase. Am mai sunat o dată. Doamna în vârstă mi-a spus că domnul o să poată fi găsit a doua zi. Am telefonat clin nou. Doamna în vârstă mi-a spus că domnul nu era şi că dacă sunam pentru vin, se terminase. Am sunat încă o dată. Domnul tocmai se dusese la doctor. Oare aveam să-l găsesc vreodată? Insistenţa mea a dat roade şi după alte zece apeluri l-am prins. Am folosit ceea ce speram că era parola magică.

— *Je suis un ami des Tricots.* **********

Le Père Bourru nici măcar n-a mormăit, dar mi-a fixat o întâlnire. M-am simţit onorat. Jocul de-a şoarecele şi pisica face parte din proces. Dacă vrei

---

********** Sunt un prieten al soţilor Tricot *(n.tr.).*

un lucru, trebuie să munceşti pentru el. în starea de spirit pe care-o aveam atunci, aş fi fost în stare să parcurg distanţa dintre Toison şi Chinon în genunchi fie şi pentru un stropşor din băutura respectivă.

Fiindcă mă folosisem de numele soţilor Tricot ca să intru în graţiile lui Père Bourru, era important să nu-i fac de râs. Se impunea o muncă de documentare. Am cumpărat din La Maison de la Presse din Loches un manual al viticultorului autodidact, de fapt, un glosar viticol, şi m-am pus pe treabă: *chaptalisation* – adăugarea de zahăr pentru creşterea conţinutului de alcool, numită aşa după Chaptal, un acolit al lui Napoleon; *vendange verte*- tăierea strugurilor verzi vara, pentru o mai bună concentraţie a ciorchinilor rămaşi; *fermentation malolactique* – preschimbarea de tip Cenuşăreasa a acidului malic în acid lactic; *chapeau* — pojghiţa care se formează la suprafaţa vinului în timpul fermentării; *pigeage*-distrugerea acestei pojghiţe cu mâna sau cu piciorul; *débourbage* – separarea aşa-numitelor *bourbes* (depuneri) de mustul propriu-zis; *cépage* – soiul de struguri; *assemblage*-amestecarea vinului din aceleaşi origini; *éraflage* – separarea boabelor de strugure de tulpiniţe; *pourriture noble*-putregaiul nobil, o mană cafenie a strugurilor, provocată de *botrytis cinera;* şi în fine, preferata mea, *ouillage* – compensarea evaporării sau a contractării natu-

rale prin umplerea unei butelcuţe sau a unei sticle cu vin dintr-o alta. Există şi cuvântul englezesc *ullage,* dar n-am reuşit niciodată să-l introduc dezinvolt în conversaţie.

— Bună, Barbara, cum stai cu *ullage-uV*

A sosit şi Ziua Z. Cum să mă îmbrac? M-am oprit la un *bleu de travail* prost călcat, plus cămaşă şi cravată – ţinuta şic a *paysan-vXuî.* Am sosit la ora fixată la intrarea în *les caves* din curtea unei *maison troglodyte,* săpată şi construită într-o uriaşă rocă de calcar. înjur se vedea haloimăsul atrăgător de care era nevoie în munca unui *vigneron* — butoaie în plin proces de curăţire, coşuri de răchită folosite la vremea culesului, furtunuri groase de plastic, lăzi goale, un tractor străvechi, cu o remorcă al cărei interior era mâncat de rugină. Exact asta sperasem să găsesc. Faţă de tapajul din Bordeaux, era o distanţă ca de la cer la pământ. Nu tu muzee, nu tu relaţii publice, nu tu ilustrate pitoreşti. Asta era marfa autentică. Château Grot. Singurul lucru care conta era pileala.

O mişcare în spatele meu.

— Bonjour, Monsieur.

Era cazul să pun un genunchi în pământ?

— Vous êtes bien Le Père Bourru ?

— Ça se peut.

La fel ca Aimé Matou, măreţul om cultiva dubiul ontologie cu privire la identitatea lui reală. Eram impresionat de prezenţa, dar şi de statura

lui. Nu mai stătusem niciodată atât de aproape de un *vigneron.* Acesta era robust şi pătrăţos. Purta şi el un *bleu de travail,* cu o pereche de foarfeci de grădină într-un buzunar, şi părea să aibă degetele reparate cu un scotch negru şi gros. Avea o faţă boţită ca un aşternut după o noapte de desfrâu. Am trecut în gând prin vocabularul recent asimilat, vrând să fac impresie, dar mi s-a părut complicat să aduc vorba pe nesimţite de fermentaţia malolactică. Am optat pentru ceva destul de anemic:

— *Est-ce que vous avez du vin ?*

Dar ce credeam c-ar fi putut să aibă? Gogoşi?

Le Père Bourru n-a catadicsit să răspundă. S-a răsucit pe călcâie şi a intrat *dans la cave.* Nu mi-a spus să-l urmez, dar, disperat să pun mâna pe ambrozia lui, a trebuit să mă agăţ de cel mai mic pai. Mirosul care se simţea în cavernă era incredibil de incitant. După ce ochii mi s-au acomodat cu întunericul, am desluşit o imagine de-o mare frumuseţe – un lung şir de butoaie rezemate de peretele arcuit al tunelului care dispărea în inima dealului semănând cu o armată de soldaţi corpolenţi. Erau de toate formele şi mărimile – *des fûts, des tonneaux, des foudres, des barriques.* învăţasem cuvintele, dar nu puteam să le folosesc fiindcă Bourru era deja la vreo cincizeci de metri în faţă. Marele preot se oprise lângă un butoi uriaş, însemnat cu nişte hieroglife ilizibile,

scrise cu cretă. A scos dopul mare — *la bonde* – cu o lovitură a cotului.

— *Ah, la bonde,* am spus.

S-a uitat la mine ca la un nebun.

— *Oui, la bonde. Et alors ?*

Nu aveam mare lucru de adăugat, căci scopul meu fusese să-l impresionez fiindcă ştiam cuvântul, iar tentativa eşuase.

— *Ah, la belle bonde.*

Domnii preferă *bondele,* aş fi putut să adaug, dar Bourru nu vorbea engleză. Şi oricum, n-avea chef de tachinări. Şi-a cufundat pipeta în străfundurile butoiului, a extras-o cu gestul unui d'Artagnan care-şi scoate spada din teacă şi i-a scurs conţinutul într-un *taste-vin* de argint pe care mi l-a întins.

— *Goûtez.*

O, Doamne. Un adevărat examen. M-am uitat la Bourru şi-am văzut că mă privea – ochii lui de şopârlă păndeau atent şi bănuitor de sub stufărişul sprâncenelor. Papilele mi-au intrat în panică. Am sorbit o înghiţitură. Ce gust avea? Avea gust de vin. Dar nu puteam să spun *Il a un goût de vin.*

— *Alors?*

Trebuia să spun ceva.

— *Il est jeune.*

— *Il est vieux!*

Dar-ar dracii!

Am îngăimat o chestie cum că era foarte tânăr pentru un vin care era în mod evident atât de

matur, dar pipeta ieşea deja din alt butoi. Le Père Bourru se distra de minune. *Il est con, ce rosbif*††††††††††††††††††††††††††

— *Et celui-ci?*‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡

Le-am telefonat papilelor. Se ascunseseră sub pat.

— Fructat?

Greşit. Taninos. Următorul.

— Lung şi rotund?

Nu. Subţire şi scurt.

— *Très différent du ’97.* §§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

— *C’est du ’97.*

Disperat, cu spatele la zid, mi-am jucat ultima carte. — *Vous l’avez ouille?*

— *Ouille?*

S-a uitat la mine de parcă mi-aş fi pierdut minţile. Am intrat în panică şi am pierdut controlul. I-am spus că/«gradul lui fusese un mare succes. Că-mi fusese afectat vălul palatin şi că fără îndoială aveam să mă simt mai bine după un *débourbage.* Le Père Bourru n-a zâmbit. S-a întors pe călcâie şi s-a îndreptat spre ieşirea din *cave.* Credea, evident, că *la pourriture noble* îmi atacase creierul. Dădusem greş. Zero puncte din zece posibile. De ce naiba ar fi trebuit Bourru să-şi vândă vinul cuiva care-şi petrecuse viaţa bând o

---

†††††††††††††††††††††††††††† Da’ prost mai e englezoiu’ ăsta *(n.tr).*

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Dar ăsta? (n.tr.).

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Foarte diferit de cel din ’97 (n.te).

fiertură făcută din frunze uscate, punea dulceaţă pe came şi-l acuzase că se ocupa se *ullaging?*

M-a cuprins o deprimare adâncă. Toată munca aia, de pomană. M-am resemnat cu gândul serilor în care aveam să năzuiesc etichete. Dintr-odată, un episod dramatic. O voce aflată la intrarea în beci a strigat.

— *Vite! Gaston! Viens vite. Elle s'est sauvée, la salope!***************************

O luase Madame Bourru la picior? Le Père Bourru, evident alarmat, a zbughit-o din *cave* şi-a fugit pe cărarea abruptă care ducea la viile de sus. M-am ţinut după el, ieşind din întuneric în lumina orbitoare a zilei. Şi m-am oprit brusc. Acolo, în mijlocul curţii, la doi paşi de casa troglo- dită şi povârnită a unui podgorean, la câţiva kilometri est de Chinon, m-am trezit faţă-n faţă cu un struţ.

Ca să mă fac de râs la examenul de admitere dat de Bourru, luasem doar două sau trei înghiţituri din *taste-vin.* Prin urmare, nu puteam fi beat. Ce mama dracului căuta un struţ în Chinon?

— *Arrêtez-la, petit con!*††††††††††††††††††††††††††

Din via de deasupra beciului, un Père Bourru furios răcnea nişte ordine.

— *Hé. L'Angliche.*

Probabil că ăsta eram eu.

****

— Si tu veux du pinard, lAngliche, va falloir que tu aprennes à attraper les bêtes.
####################

Am presupus că tutuiala era o marcă a dispreţului. Deci ăsta era al doilea test. După degustare, proba de safari. N-aveam loc de-ntors. Ori treceam testul, ori adio pileală. Dându-le încolo de drepturi ale animalelor şi de prudenţă, m-am aruncat asupra struţului buimac, i-am distrus pojghiţa cu mâna şi l-am desprins de pe ciorchine. Pe urmă, cu o mişcare rapidă, i-am făcut o malolactică pe la spate şi i-am ars un şut în *bourbes.*

Le Père Bourru a sosit, a petrecut o funie pe după gâtul struţului şi La dus cu blândeţe înapoi la fermă, compli- mentându-mă în trecere.

— T’es moins con que t’en as l'air.

Dat fiind că eram mai puţin prost decât păream, mi s-a dat voie să cumpăr două lăzi, vândute cu instrucţiuni stricte ca nu cumva să m-ating de ele zece ani. Am aşteptat două săptămâni şi pc urmă am deschis o sticlă. Absolut delicios. Combinaţia perfectă de zmeură şi revent.

Era clar că-l subestimasem pe Le Père Bourru. Ajutorul lui mi-a spus ce şi cum. O fi arătând ferma ca vai de capul ei, or fi instalaţiile antice şi de demult, dar şeful făcuse un munte de bani cu băutura asta. Ajunseseră s-o servească şi-n

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Dacă vrei molan, englezule, tre’ să-nveţi cum se prind animalele *(n.tr.).*

Concorduri.

Struţul scăpase din grădina zoologică personală a lui Bourru. Omul o începuse cu vreo două lame jigărite. Trebuia să sosească şi-un furnicar, imediat ce-i ieşea viza. Mi-a

dat instrucţiuni, în caz că voiam să fac o vizită: ia-o la dreapta când ajungi la hambarul unde se află orga cu abur din secolul al optsprezecelea. Exact înainte de colecţia de maşini vechi.

O terminasem şi cu Château Grot.

21

Nu ştiu ce să fac.

Pliantul supermarketului Atac vorbea despre o ofertă specială: ton în ulei pur de măsline, trei cutii la preţ de două; 33 la sută gratis. Chilipir. Am golit portbagajul Mazdei şi am plecat spre Ligueil dimineaţa devreme, ca să evit năvala inevitabilă a dependenţilor de ton, care urma să aibă loc între zece şi unsprezece. Rafturile erau pline ochi. Aveam noroc. Cu toate acestea, când am început să-mi umplu coşul, mi-a dat prin cap un lucru cumplit.

Dacă, de pildă, deschid trei cutii pe săptămână pentru masa de prânz – cu o foaie de lăptucă proaspătă, usturoi, roşii şi câte-un pahar de vin rosé din când în când –, atunci n-am nevoie de un coş plin. Pot să-mi măsor viaţa în conserve de ton. Calculul îmi induce o depresie instantanee. Intru în criză de timp. Când o să trag de inelul conservei ăsteia (şi-o scot din coş, ca să mă las pătruns mai bine de importanţa gândului), o să fiu la sfârşitul şederii mele aici, la capătul celor şase luni. Ce înseamnă şase luni? înainte de trecerea lor, o veşnicie. După aceea, nimic. O picătură într-un ocean. Timpul de care are nevoie un fir de grâu să crească şaizeci de centimetri. *Ren.*

La ţară, fiecare zi seamănă cu următoarea. Te trezeşti, pui de cafea, storci o portocală, prăjeşti pâinea. Mai citeşti o dată ziarul de ieri, îşi petreci ziua cu firele de praz — Bună dimineaţa, Michael, *ça vă? Ça baume. –,* pliveşti, sapi, îl eviţi pe

Bernard, poştaşul, pregăteşti prânzul, asculţi ştirile la France Inter, îţi faci frumuşel siesta, încerci să descifrezi *La Renaissance lochoise*cu dicţionarul alături, mai salvezi câte-un limax de la o moarte instantanee, faci niscai cumpărături, stai puţin pe gânduri – cotlet sau antricot? Cod sau cambulă? –, deschizi o sticlă de Chinon, visezi. Timpul pare să se oprească-n loc. Dar în timp ce stau în Atac cu coşul plin de conserve de peşte, trebuie să-nfrunt adevărul. Nisipul se scurge în clepsidră.

Mai am doar cinci săptămâni. Cuvintele răsună ca un blestem în turla minţii mele.

Chiar trebuie să mă-ntorc?

Ieri am dat peste Monsieur Dumas şi un grup de prieteni în Bar des Sports din Ligueil. E nemaipomenit. Toţi arată la fel. Geci de piele cu fermoar, pantofi cafenii din piele întoarsă, pantaloni bej şi şepci cadrilate cu un pompon într-o parte, puse pe masă, lângă Pernod, sau aruncate pe tejgheaua barului. Oare sunt clone?

Când am intrat, tocmai îşi povesteau unii altora ceva ce părea o poveste de un haz nebun. Participau cu toţii, adăugând detalii şi ţinându-se cu mâinile de burtă de râs. N-am înţeles o iotă. Monsieur Dumas mi-a făcut cu ochiul şi m-a condus în colţul ceva mai liniştit pe nume PMU (Paris Mutuel Urban) – locul unde se făceau pariuri la cursele de cai. Monsieur Dumas m-a pus în temă. Amicii plănuiau o chestie diabolică. *Une sacrée connerie.* Aproape că nu mai putea să vorbească. Se întrerupea întruna, ştergându-şi

lacrimile de râs. Ceilalţi i s-au alăturat ca să-i dea o mână de ajutor.

— *Cette année pour les Comices...*

Corul a hohotit plenar. *Les comices agricoles* reprezintă târgul agricol care se ţine în zonă în luna septembrie a fiecărui an. Ce Dumnezeu puneau la cale?

— *On va construire un char... et on va être dessus habillés en...*

Aveau să construiască un car alegoric şi aveau să stea deasupra îmbrăcaţi în...

— *Les Pom Pom Boys!*

A fost prea mult pentm jumătate dintre clone, care s-au împleticit până la *toilettes,* pişându-se pe ele de râs. Aveau dreptate. Ideea de a-i pune pe Monsieur Dumas şi pe clone să se îmbrace în minijupe galbene şi să-şi agite pampoanele avea să fie *une sacré connerie.* Dar asta nu era tot.

— *Pour le calendrier...*

Pentru calendarul de Anul Nou...

— *Les artisans locaux...*

Meşteşugarii din zonă...

— *Une photo de groupe...* §§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

— *Tout le monde...* **********

— À *poil!*††††††††††††††††††††††††††††

---

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ O fotografie de grup *(n.tr.).*

********** Toată lumea *(n.tr.).*

†††††††††††††††††††††††††††††† în pielea goală! *(n.tr.).*

Şi uite-i cum se ţin unii de alţii, ca să nu cadă grămadă. N-am vrut să le sugerez că ideea lor, oricât de îndrăzneaţă, nu era deloc nouă. De fapt, e greu să găseşti o societate — de la Institutul Femeilor la francmasoni — care să nu vrea să se dezbrace pentru calendarul de Anul Nou. E-adevărat, armata condusă de Dumas, adică douăzeci şi trei de gnomi rotofei în pielea goală, mascându-şi bărbăţia cu nişte şepci cadrilate, ar fi un adaos bine-venit pe peretele oricărei bucătării mohorâte.

Clonele rămase s-au ridicat şi-au zbughit-o şi ele în pi- soarul public unde acum nu mai aveai loc să arunci un ac. Rămas singur la bar şi aşteptând să se întoarcă, am căzut pe gânduri. Şi mi-am dat seama că aveau dreptate.

Am nevoie la rândul meu de-o *connerie*| Cine ştie, poate că e singura modalitate prin care pot să mai rămân. O idee. O să scriu o carte. Titlul? *Le Bar des Sports. O* să străbat Franţa pe jos, de la un capăt la celălalt în linie dreaptă, călătorind de la un Bar des Sports la altul. De ce? Fiindcă acolo e adevărata Franţă. Ala e locul unde francezii vorbesc despre

sex, politică, praz şi limacşi. Itinerarul? Lille-Douai-Cambrai- St Quentin-Coucy-Soissons-Montmirail-Courgivaux-Provins- Bray-Pont sur Yonne-Sensjoigny-Auxerre- Clamecy-Brinon-St Saulge-La Machine-Decize-Moulins-Varennes sur Allier-Vichy- Thiers-Ambert-La Chaise-Dieu-Bellevue la Montagne-Le Puy- Langogne-Villefort-Alès- Sommières-Montpellier.

Seara, ostenit după o zi întreagă de mers prin acele *causses* aride, o s-o iau şonticăind la vale şi-o să mă opresc la han pentru supă, o mâncare de miel, un *gratinşi* o sticlă de vin roşu, după care-o să spun bancuri cu bucătarul şi-o să flirtez cu *la pharmacienne* cea sexy, care-o să-mi vândă pansamente cu leucoplast şi pastile pentru digestie. în dimineaţa următoare, după o cafea şi nişte pâine caldă, o s-o iau înapoi la picior spre dealuri, pentru o nouă zi de mers de la *saucisson* la *riUettes,* de la *boudinXa. andouille,* dintr-un local în altul, străbătând încet şi afectuos *la France profonde pe* care-o iubesc atât de mult.

Am comandat o sticlă de Chinon ca să beau în cinstea lansării. Cartea era deja pe primul loc în clasamentele de vânzări din Lituania.

Parquienne.

Bravo, *Maî-quel*| Hai noroc.

Merci, Maî-quel. 'Te-n mă-ta.

22

Ziua Z se apropie. Sărbătoarea satului şi întrecerea pentru cea mai frumoasă grădină au loc duminică. Mă trezesc devreme şi mă duc la *potager* cu trusa de grădinărit, gata pentru ultimele retuşuri. Ia stai puţin – firele de praz au păţit ceva bizar. Mă aşez în patru labe, pentru o cercetare mai amănunţită. *Ciel!* Prazul are împunsături minuscule, prin care se scurge fie rouă, fie seva lui vitală. în cariera unui fir de praz pot să se întâmple multe lucruri. Poate să se ofilească, să se înălbească, să sece, să-l bată mana, să crească mai puţin decât trebuie sau s-o ia razna. Dar un praz cu scurgeri?‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Mai mult ca sigur că e din cauza temuţilor viermi. Dacă n-o să iau măsuri urgente, o să fiu nevoit să-mi înscriu legumele la concursul de dantelării.

Iau două-trei exemplare din patul de boală şi le duc în sat, unde aştept să se întoarcă Le Père Jules, care fără îndoială că betonează o curte în cine ştie ce colţ îndepărtat al universului. „A aştepta” se spune *poireauterm* argoul francez. Foarte potrivit.§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Le Père Jules apare pe la începutul serii, cu ochii răutăcioşi lucindu-i sub casca portocalie de protecţie, aşezată într-o parte din cauza a două-trei lovituri încasate

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ în original, A *leek that leeks! (n.tr.).*

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

de la o sticlă de *gnôle.* Profesorul îl examinează pe pacient. Diagnosticul lui e imediat:

— *Les salauds!*

Există un singur leac. Il urmez pe Jules în sufrageria căsuţei unde locuieşte în sat, situată oportun, chiar vizavi de Toison d'Or. Pe bufetul din lemn închis la culoare se află un dihor împăiat şi două căşti de protecţie de rezervă – una pentru cumpărăturile de vineri seară, cealaltă pentru mersul la biserică duminica. Fără să şi-o dea jos pe cea pe care-o purta, Le Père Jules deschide uşa bufetului şi trânteşte o sticlă pe masă.

— *L'eau de javel.*

Dezinfectantul?!

Umple două pahare şi-mi înmânează unul.

— *Mais Père Jules...*

Dorinţa de-a bea un aperitiv îl stimulează.

— *Les salauds!*

Şi goleşte paharul. O avea şi el dăunători care-i atacă prazul? Duc paharul la nas. Dumnezeule mare, e *gnôle.* Aş fi preferat dezinfectantul. îmi croiesc drum spre chiuvetă şi, prefăcându-mă că strănut, reuşesc să vărs porţia de *gnôle.* Contactul lichidului cu suprafaţa rece produce o reacţie chimică, iar din chiuvetă încep să se ridice aburi. Din fericire, Le Père Jules n-a observat nimic. S-a dus deja în bucătărie, ca să întindă un strat sau două de beton, iar eu ies pe vârfuri, lă- sându-l într-o conversaţie animată cu sine însuşi.

întors acasă, îi testez remediul miraculos. Cufund cele două fire bolnave de praz într-un pahar cu *eau de javel,* aprind hârtia cu albastru de

Chile şi mă retrag. A doua zi dimineaţă, miracolul s-a produs. Dăunătorii prazului au dispărut. Din păcate, a dispărut şi prazul. Probabil că amestecul a fost prea puternic. Tot ce-a rămas seamănă cu un creion albinos. Perseverând şi continuând să experimentez, ajung la dozajul corect. Efectul e instantaneu, iar firele mele de praz (din care totuşi e greu să încropeşti un praznic) îşi recapătă măreţia de altădată. *Ouf!*

Emoţiile sunt din ce în ce mai mari în sat. în ultimele săptămâni, entuziasmul a fost stârnit – prin procesul pe care francezii îl numesc *le. leasing* — cu ajutorul micilor afişe fluorescente, de culoare portocalie, prinse în piuneze pe nişte bucăţi de scândură tăiate aproximativ şi înfipte la marginea drumurilor şerpuitoare care duc spre sat: un târg de vechituri *{vide-grenier),* un spectacol *{animation),* băutură toată ziua *{bar champêtre)* şi – punctul culminant al calendarului evenimentelor din Toison – *le concours de jardins.*

Pe furiş şi sub pavăza nopţii, mă ocup de studierea concurenţei. Varietatea e impresionantă: există grădini pline de zarzavaturi crescute cu steroizi, care se mândresc cu nişte sfecle şi nişte morcovi care par scoşi dintr-un film porno; grădini cazone, cu regimente de legume bine instruite, aliniate în poziţie de drepţi; grădini hirsute, grădini chele, grădini epilate, grădini hippy, grădini ecologice, pline de reprezentante sănătoase, dar minuscule ale familiei brassiceelor, şi un mini-Versailles cu alei acoperite cu pietriş, cu o fântână în formă de delfin, un panou solar şi

pitici în locul statuilor ecvestre. Un grădinar se situează binişor deasupra celorlalţi – soţii Hodge avuseseră dreptate. Aimé Matou ştie meserie, nu glumă. Cum naiba pot să produc ceva mai bun decât are el? Grădina lui e bine împărţită, curăţată de buruieni, sănătoasă şi admirabilă. *Le salaud.*

în Anglia, când are loc Sărbătoarea Grădinilor, e normal ca lumea să recurgă la tot felul de procedee lăturişe. Politicoasele doamne cu aptitudini horticole, cu şorţurile lor luate de la Garden Centre şi coafura lor impecabilă, care ţine departe păduchii, aceste doamne care şi-au petrecut tot anul complimentându-şi vecinele în legătură cu frumuseţea tufelor pe care le au în grădină, se preschimbă peste noapte în terorişti botanici, care folosesc erbicid Round Up când vântul suflă dintr-o direcţie convenabilă, dând drumul unor larve sau viermi crescuţi special în cutiuţe ţinute în garaj şi aruncând dimetil diclorid peste zidul grădinii, în timp ce soţii Parson sunt la biserică.

Am cochetat la rându-mi eu ideea de mituire şi corupţie. Juriul era compus din cinci experţi: primarul Gossard, care putea fi mişcat de o cutie frumos ambalată cu tablete contra indigestiei, Madame Roubaud, care, potrivit unui anunţ public făcut pe lungimea de undă de la Radio Subsuoara marţi, 21, şi redifuzat în seara de 22, era foarte sensibilă la dalii, Dédé Lecoët, a cărui singură febleţe o reprezentau, din câte ştiam, testiculele de taurine, Tubard, ale cărui gusturi rămâneau un

mister, şi Le Père Jules, căruia poate c-aş fi reuşit să-i influenţez judecata cu o sticlă sau două de gnôfe

Dar pe urmă, cu două zile înainte să înceapă concursul, în creierii nopţii, mi-a venit o idee mai bună. Ba nu, nu o idee, o revelaţie. O iluminare. O străfulgerare, o sclipire de geniu. Cu lanterna şi cu furculiţa-n mână, m-am dus la capătul grădinii, unde firele de praz dormeau duse.

— *Mais...*

Am constatat cu încântare că, şi atunci când era trezit din somn cu brutalitate, prazul meu era bilingv.

— *Que diable!*

Aimé Matou se vârâse în culcuş. Trebuia să lucrez rapid, cât timp aveam cale liberă. Era esenţial să nu mă vadă nimeni. Am luat furculiţa şi am început să ridic firele de praz. Liniştea nopţii a fost destrămată de strigătele lor îngrozite.

— *Michael! Qu'est-ce qui vous prend?*[**********]

Pur şi simplu făceam ce trebuia făcut.

— *Vous êtes complètement piqué!*[††††††††††††††††††††††††††††††]

Nu, nicidecum ţăcănit, doar hotărât. Ba chiar inspirat. Ar fi trebuit să mă gândesc mai din timp. Dar mai bine mai târziu decât niciodată. Intr-un sfert de oră, treaba a fost făcută. La fel ca Pilat din

---

********** Michael! Ce te-a apucat? *(n.tr).*

†††††††††††††††††††††††††††††† Te-ai ţăcănit de tot! *(n.tr).*

Pont, m-am spălat pe mâini după toată afacerea şi m-am dus înapoi în pat, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic. Ciocul mic. *Motus et bouche cousue.* Pliscul.

Duminica a răsărit însorită şi proaspătă. Lumina filtrată prin obloanele în formă de inimă se juca pe gresia de un roşu-stins. Am făcut duş, mi-am pus costumul elegant din pânză de în alb-murdar, mi-am aşezat pe cap pălăria de Panama uşor boţită şi m-am dus în sat. Regulamentul de concurs era foarte clar: juriul trebuia să examineze grădina în absenţa concurentului.

La mai bine de un kilometru de intrarea în sat, maşinile parcate atent pe marginea drumului anunţau că sărbătoarea începuse de ceva vreme. Un miros îndepărtat de cârnaţi puşi la fript umplea aerul, amestecându-se cu izul ca de varză al tulpinelor de rapiţă decapitate din lanurile aflate în apropiere. Satul, care de obicei era gol, se umpluse de oameni, de standuri şi de mese vechi, pline de totul felul de vechituri – păpuşi Barbie stricate, halbe de bere Kronenbourg ciobite, reviste de grădinărit din anii cincizeci, veioze cu abajururi din plastic roz.

În umbra bisericii — erau deja cam douăzeci şi cinci de grade la umbră – , Florence Mabillon şi trei ţapi abia ieşiţi din Academia de Studii Economice vindeau brânză şi bonsai. Un al patrulea ţap, evident plictisit de toată afacerea, mânca */>> Monde şi* se scobea în nas. Florence citea o carte. Era pierdută în lumea ei şi nu catadicsea să-şi ridice privirile spre clienţii potenţiali care treceau pe lângă ea.

— Bonjour, Florence.

N-am îndrăznit să vorbesc în engleză, de teamă să nu provoc un val de disperare. Coama de păr roşu îi cădea în cascade pe pielea delicată şi deschisă la culoare a umerilor. S-a ridicat să servească un turist în şosete şi cu un portofel de chelner prins la centură. Am tras cu ochiul la tidul cărţii: *Doamna Bovary.* Pagina 308. Emma pleacă să-şi petreacă un sfârşit de săptămână în adulter cu acel pierde-vară pe nume Léon. Se duc la Hôtel de Bourgogne şi rămân trei zile într-o cameră cu uşile închise şi obloanele trase. Seara merg cu barca să ia masa pe o insulă. încerca Florence să-mi transmită ceva?

Un miros de pui la frigare şi-a croit drum între fantezie şi realitate. Bărbatul care se ocupa de pui, roşu la faţă şi cu o expresie de bonomie rabelaisiană, îşi lăuda marfa, stri- gându-le din piaţa mare doamnelor să vină şi să-i admire ciocănelele. Soţia lui, palidă, fragilă, chinuită şi frumoasă, stătea lângă el, arătând cu totul nepotrivit în acea cameră a ororilor. Ochii ni s-au întâlnit.

— *Monsieur!*

Vocea ei era blândă, dar obosită.

— *Vous désirez ?*

Pe tine te doresc, Marie-Laure; vreau să te smulg de-aco- lo, să te scap de existenţa aceea avicolă, să te dezleg de frigare. Dar era greu să faci o asemenea declaraţie în toiul după-amiezii, când în mod normal trebuia să cumperi pui.

— *Une aile, s'il vous plaît.*

Nu se vând aripi.

— *Une cuisse, peut-être.*

Une cuisse! Une cuisse! Regatul meu pentru un copan. Ochii ni se întâlnesc din nou. între noi are loc un scurt moment de înţelegere. O şi văd pe Marie-Laure în apartamentul meu cu pereţi albi din Donges, mâncând pogăcele şi recitând verbe neregulate.

Ti-tiii.

E Laetitia, cu gropiţele ei! Tânjesc să-i spun de abonamentele mele, să-i mulţumesc pentru felul cum am ajuns să mă pricep la timbrele nefrancate de tip Penny Black. Dar fata e cu un tânăr care pare obtuz şi care poartă nişte pantofi coloraţi ţipător şi o pereche de pantaloni bufanţi. O mângâie pe ceafă, în timp ce ea vorbeşte cu mine. Gestul e respingător; nu te porţi aşa cu o înlocuitoare de poştaş. O a doua maşină îşi face loc prin mulţime. Oamenii se zgâiesc înăuntru. Ariane Tricot stă în spate, reducându-l pe Brice, soţul cu funcţie de ataşat cultural, la rolul de simplu şofer. Când se dă jos din maşină în fusta ei strâmtă şi despicată, satul îşi ţine respiraţia. Florence, înconjurată de caprele duşmănoase, o ţintuieşte cu privirea pe Ariane. Fac prezentările.

— *Madame...*

— *Madame...*

Un moment de politeţe glacială. Femeile îşi examinează instinctiv pielea una alteia,

cercetându-i întreaga suprafaţă în căutarea unei cât de mici imperfecţiuni. Bănuielile lor reciproce sunt deosebit de măgulitoare. Anunţ că-mi sunt amândouă eleve.

— înc-o zdudentă? *Maî-quel!* Nu jdiam!

Corectez pronunţia. Dar femeile continuă să-şi caute hibe.

— Nigi eu.

Ţapul care citeşte *Le Monde se* uită pe deasupra paginii. Sexul e mai interesant decât politica. Sunt târât într-un vârtej emoţional. Toate femeile din viaţa mea s-au adunat în piaţa mare din Toison. Emoţia e însoţită de un încântător sentiment al trădării. Da, bineînţeles, englezoaicele au şi ele nişte puncte forte. Indicele meu sentimental e plin de pantaloni de călărie, de fete de pastori cu limbi iscoditoare în spatele uşilor de stejar ale casei parohiale, de cârlionţi, de plete strânse în coadă de cal sau adunate la spate. Dar se pare c-am întors foaia. N-aş spune că rozei englezeşti i s-au tocit ghimpii. Nu. E mai degrabă o chestiune de vocabular. N-o să mai am nevoie de *darling, sweetiepiesau honey bunch.* Vreau *mon chéri,* vreau *mon amour,* sunt gata să accept inclusiv *mon cornichon doré.* Castraveciorul de aur şi-a ales tabăra.

Boxele uriaşe de pe scena şubredă, aşezate destul de nesigur pe nişte suporturi metalice, încep să difuzeze o muzică populară ritmată. Maestrul de ceremonii – un tânăr rumen la faţă, cu

păr gras şi o haină roşie strălucitoare – anunţă sosirea vedetelor: *Les Berrichons,* un ansamblu de dansuri din Berry.

Berry – un *département* aflat la sud de Touraine – e vestit pentru actele lui de vrăjitorie. Vrăjitorii mişună în fiecare dumbravă şi-n fiecare sat, aşa umblă vorba. Din păcate, se pare că nimeni nu i-a vrăjit pe *Berrichons,* un grup care constă într-o mână de bunici artritici în saboţi şi nişte Lolite dolofane cu basmale, care încep să facă temenele, să se aplece şi să se învârtă ca o ceată de dervişi ieşiţi la pensie. Unul dintre ţapii lui Florence, un exemplar destul de necioplit, cu ochi bulbucaţi, e încântat de toată povestea. *Tant mieux.*

Brice, însoţit de Gossard, face un tur al ţarcurilor unde stau vitele, sporovăind cu ciobanii şi bătând animalele pe spate. Ariane reuşeşte să se furişeze. Mă trezesc că mă ia de braţ.

— *Maî-quel!* O ză bem un ceai în brazerie.

N-o mai văzusem pe Ariane de la focul de artificii. în minte mi se învârtea un stol de întrebări care cerşeau răspunsuri. Dar Toison d'Or era un loc prea public ca să întreb de ce mă răsfăţase cu minunata cazma care-mi luminase atât de intens cerul nopţii. Şi nici nu puteam să mă apuc să-i explic treaba cu *merguez-ul* din buzunar sub privirile batjocoritoare ale Argonauţilor.

— *Un thé, s 'il vous plaît. Un thé parfumé, şi possible.*

Ceai? Ceai aromat?

Nimeni nu mai ceruse vreodată ceai la Toison d'Or. Un freamăt de emoţie trece de-a lungul tejghelei unde drqj- dierii strânşi laolaltă se opresc, savurând cuvântul. Ceai. Hm, ce gust o avea chestia asta căreia i se spune ceai? Văduva Cognette e încântată. în sfârşit, a cerut cineva o băutură aleasă. În ultimii cincizeci de ani a servit opt sute de mii de galoane de Pernod, dar acum se simte răzbunată. A meritat aşteptarea. O să schimbe afişul de afară. *Adieu café, bonjour* ceainărie. Ba chiar reuşeşte să facă rost de un ibric.

Argonauţii sunt fascinaţi de obiect şi fac primii paşi şovăielnici în engleză.

— Tipote.

— Ze tipote.‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡

Miros un pliculeţ de ceai şi şi-l trec unul altuia, plimbându-şi-l pe sub nasurile borcănate.

— Tibague.

— Ze tibague.§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

Oare când ejaculează, scot din ei Chinon?

Lui Ariane i se pare că sunt încordat. Pe bună dreptate. Trecând peste episodul cu artificiile, chiar în clipa asta grădina mea e inspectată de juriu. Ariane e cum nu se poate mai destinsă. îi place să fie o persoană publică – zâmbitoare,

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡

graţioasă, atentă, dornică să li se facă simpatică tuturor. Dar o prefer pe Ariane aşa cum o cunosc în particular. Sunt pe punctul să i-o spun, când se aude un zgomot ca de tunet îndepărtat. Vremea nu s-a schimbat. Sunt pur şi simplu moşucii în saboţi din *Berrichons,* care au venit să ia ceva la bord şi să se ducă la closet. Brice se întoarce să-şi ia soţia. Are un aer glacial – mă bănuieşte oare de niscai pirotehnie clandestină?

Instalaţia electrică revine la viaţă şi ne invită să ne strângem în jurul drapelului venezuelean din faţa Primăriei. Membrii juriului s-au întors şi au luat o decizie. Am ajuns la clipa judecăţii. Suspansul e aproape insuportabil. E nevoie de-o veşnicie pentru ca Madame Roubaud şi cadrul ei Zimmer să fie suite pe scenă. Brice Tricot aşteaptă la microfon. Gossard îi înmânează cupa: o ditamai urna de plastic care imită aurul şi marmura şi care are aproape un metru înălţime. Primarul trebuie să-şi dea mai încolo cocarda oficială cu roşu, alb şi albastru ca să scoată un plic împăturit cu grijă din buzunarul interior. l-l întinde lui Brice, care-l deschide.

— Câştigătorul din acest an al concursului anual de grădinărit este...

Sunt pe punctul să leşin, iar inima îmi bate repede şi tare. Brice, un maestru al dramei, îi pasează la rândul lui hârtia frumoasei lui soţii. Ariane o ia, citeşte, surâde, îşi alungă o buclă rătăcită din ochi şi, cu senzualitatea lui Marilyn Monroe când îi spunea la mulţi ani preşedintelui

ei, pune mâna pe microfon.

— în acest an, cupa îi este acordată lui...

în afara inimii mele care bubuie, se aude musca. Scindat deja de războiul numelor de străzi, aţâţat deja să distrugă bănci şi dovleci, satul se pregăteşte pentru o nouă nedreptate, pentru încă un motiv de luptă şi tensiune. Gossard e alb. Suntem în situaţie de cod roşu şi e nevoie de-o tabletă de Gaviscon.

— Lui... Monsieur Sadler! *Maî-quel.*

Mie? Am câştigat. Am reuşit. Visul mi s-a-mplinit. E incredibil. Dar, în mod curios, anunţul succesului meu nu-mi produce frisoane orgasmice. Dimpotrivă. Aproape c-aş fi fost mai emoţionat dac-aş fi pierdut.

Aplauze politicoase.

Urc anevoie pe scenă. în faţa mea, o mare de chipuri felicitative, dar destul de mirate. Ariane îmi înmânează cupa, cu degetele de sub baza de plastic mângâindu-le pe ale mele în timp ce-mi decernează trofeul, după care mă sărută virginal pe fiecare obraz. Ce n-aş da să fie întuneric, ca să pot să-i întorc complimentul primit cu ocazia focului de artificii – dar nu e nici locul, nici momentul pentru un *patin.* Membrii juriului îmi strâng mâna şi mă bat pe spate. La rândul meu, scot un petic împăturit de hârtie din buzunarul cu *merguez-ul* şi, apropiindu-mă cât mai mult de subsuoara dreaptă a lui Madame Roubaud, mă pregătesc să fac un anunţ public. Se lasă liniştea.

— *Monsieur l'attaché culturel; Madame,*

un englez la
(ară

Monsieur le Maire, mesdames, mesdemoiselles, messieurs...

Scrisesem totul, pentru orice eventualitate.

— Această distincţie mă onorează şi mă încântă în egală măsură. Ea vine, bineînţeles, ca urmare a unui volum considerabil de muncă grea... *La terre este basse...*

Iar cei de faţă repetă după mine, ca la biserică:

— *La terre est basse.*

— Dar aş vrea să profit de ocazie acum, când satul Toison, oferind cea mai înaltă distincţie unui *rosbif,* unui reprezentant al eternului său duşman, dovedeşte că este cu adevărat european şi să spun că, în numele naţiunii mele, îmi pare teribil de rău că i-am făcut ce i-am făcut Ioanei d'Arc.

Am crezut c-o să mă găsească amuzant. Nimic de genul ăsta. Aplauze politicoase îmi întâmpină sfârşitul discursului. Satul pare mai interesat de felul cum o să reacţioneze învinşii. Ariane îmi mai dă un pupic cast în văzul lumii. Mi-ar plăcea să cred că mi-a strâns mâna, dar nu sunt deloc sigur c-a făcut-o.

Maşina oficială opreşte lângă scenă, iar Brice şi Ariane sunt transportaţi la un alt eveniment, făcând cu mâna mulţimii în timp ce pleacă. Fac şi eu cu mâna, urmărind cu tristeţe maşina care dispare dincolo de coama dealului aflat în spatele cimitirului. O s-o mai văd vreodată pe Ariane? Oare ne-am luat *adieur*

Odată depăşit punctul culminant, sărbătoarea ia sfârşit. Copiii plângăreţi sunt duşi înapoi la Peugeot-uri, standurile se pliază, resturile sunt

depozitate afectuos în cutii şi-n lăzi de lemn. Trei ţapi sardonici îmi fac cu copita din spatele camionului.

— *Salut, Maî-quel!*

— *Au revoir, Maî-quel!*

— *Et encore bravo, Maî-quel!*

O dată-n viaţă, Nea Puiu, adică individul cu puii la frigare, a vândut tot. N-a mai rămas nimic. Năvala de ultimă oră asupra copanelor înseamnă că diseară poate să mănânce
peşte cu nevastă-sa. Uşurarea e vizibilă pe obrajii cândva palizi ai lui Marie-Laure, care acum sunt trandafirii de plăcere la gândul somonului. Ambalaje murdare zboară peste acoperişul bisericii în clipa când se stârneşte vântul.

Mă întorc singur la Mazda mea. E greu să mergi degajat când duci un trofeu voluminos. Ar trebui să-l ridic deasupra capului, să beau şampanie din el, să-l sărut în genunchi. Dar nimeni nu pare să aibă ochi pentru mine. Ţin trofeul sub braţ şi-l fixez cu atenţie, ca pe un calamar, în portbagajul maşinii, asigurându-mă apoi că portbagajul se închide bine, în mod sigur, orice formă de exhibiţionism ar fi tratată cu dezaprobare.

Ei bine, nu. Mă înşel. Cineva se uită totuşi la mine. Aimé Matou s-a ţinut după mine până la maşină. Chiar şi de la douăzeci de metri distanţă, starea lui de spirit e palpabilă. Nu pricepe ce s-a întâmplat. Vrea să stea de vorbă cu mine. Cum am

făcut? De ce-am câştigat? De ce n-a fost el? Cum e posibil ca *msbiful ăsta* parvenit să intre pe felie şi să cucerească mult-dorita cupă de plastic? Toată lumea ştie că grădina lui e cea mai frumoasă. Toată lumea ştie că el e cel mai bun grădinar. îmi dau seama ce gândeşte. O fi oare fiindcă sunt prieten cu soţii Tricot? Fiindcă îmi plantez prazul cu ciocanul pneumatic? Am fost cumva declarat învingător în urma unui compromis, pentru ca dezbinarea din sat să nu se adâncească?

Se uită la portbagajul ferm închis în care se află premiul care, la drept vorbind, i s-ar fi cuvenit. îmi petrec un braţ pe după umerii lui. Gestul e riscant. *Aimé le paysan* m-ar putea crede condescendent, homosexual sau ambele. Dar nu. Pare să-mi înţeleagă compasiunea. îi propun să ne-ntoarcem acasă.

— *Aimé. Venez à la maison.*

Sunt gata să-i explic secretul.

Aimé mă urmează în Renaultul lui 12 portocaliu. Ajungem acasă şi ne ducem imediat în fundul grădinii. Omul

trebuie să ştie cu orice preţ. Mă întorc, oarecum ruşinat, şi-i arăt peticul de grădină unde se află prazul, cheia succesului meu. Aimé se uită la firele de praz în tăcere. Se face alb la faţă. înţelege. Şi-a găsit naşul. Nu în materie de talent horticol, nici în ceea ce priveşte îndemânarea grădinărească. Nu. Până şi el, ţăranul francez prin excelenţă, şi-a găsit naşul în materie de şiretenie.

Duminică dimineaţă, chiar înainte de sărbătoare, mă trezisem foarte devreme. Impulsionat de dorinţa de victorie, luasem o decizie temerară. Mă dusesem în fundul grădinii, în penumbra caldă a răsăritului, scosesem din pământ firele de praz oripilate şi le plantasem la loc, astfel încât să formeze cuvintele *V-I-V-E L-A F-R-A-N-C-E*

Aimé cade pe gânduri şi-şi înclină capul.

Ces Angliches. Nu se dau în lături de la nimic.

Ne aşezăm pe zid în adierea vântului de seară, cu câte-un pahar de *gnôle m* mână, cu trofeul de plastic lângă noi, şi ciocnim.

— *Tchin.*

— *Tchin, Aimé.*

Şi ne facem praf amândoi, ca să recimentăm *l'entente cordiale.*

23

Intr-o zi e vară; în următoarea, toamnă.

Odată cu schimbarea anotimpului se schimbă şi lumina. Culorile profunde ale cerului devin mai puţin intense, ca şi cum cineva ar fi lăsat să cadă o picătură de lapte într-o ceaşcă de ceai albastru. Contururile sunt mai clare şi mai precise. Copacii şi tufele nu mai vibrează în aerul alb şi fierbinte al după-amiezii. Locul e încremenit, de parc-ar fi îngheţat în aerul pur. Umbrele sunt mai lungi, aburul dimineţii se dizolvă mai încet. Dacă mergi desculţ prin iarbă, roua e suficient de rece să-ţi dea dureri de cap. Gardul viu de carpeni trece de la verdele de august la maroniul de septembrie. Floarea-soarelui, care şi-a trăit tinereţea, pare o armată de tulpini cafenii şi subţiri cu pălării pleoştite. Coloana sonoră se modifică odată cu paleta culorilor. Pe panta îndepărtată a câmpului, cu potecile sale trasate pedant, un tractor înaintează aproape imperceptibil. În pădure se aude ecoul unui fierăstrău electric, de parcă un dentist nebun ar opera un copac. Un trailer se hurducă pe drum, cărând metri cubi de lemn pentru iarnă. Păsările gureşe încep să se-adune pe firele de telefon. Ce naiba o să facă rândunicile când telefoanele mobile o să conducă lumea? Seara prăjesc câteva castane la foc deschis, într-o tigaie specială, cu găuri din loc în loc. O castană şi un pahar de *bemache,* băutura (semifermentată) de după prima tescuire a strugurilor. Alunecă pe gât ca sucul proaspăt de fructe. Abia după ce

termini sticla îţi dai seama că nu era suc.

Din catalogul de la Atac, după o adunare atentă a punctelor, îmi aleg în fine cadoul. Mă decid să renunţ la setul de *fondue* decorat cu un peisaj din munţii Elveţiei, fiindcă asta m-ar încuraja să consum cantităţi enorme de brânză topită, şi aleg în schimb o cutie metalică albastră care e de fapt o trusă a bricoleurului şi conţine câteva şurubelniţe, chei franceze reglabile, chei inelare şi chei tubulare. N-am reparat nimic de când mă ştiu. Dar într-o bună zi, după întoarcerea la Abesbury, pradă unei crize depresive provocate de dorinţa de-a nu fi acolo, o să fiu capabil, mulţumită acestei truse, să-mi demolez căsuţa cu acoperiş de stuf cu o oarecare sălbăticie înainte să mă-ntorc la Dover.

Rafturile supermarketului sunt ticsite de articole pentru primul trimestru al noului an şcolar: rucsacuri, penare, blocuri de desen. *La rentrée*-reînceperea şcolii – e un memento teribil, anunţat pe toate panourile publicitare. Je *ne veux pas rentrer.*

Nu vreau să plec de-aici. Aşa cum stau lucrurile acum, cele şase luni mi se termină în coadă de peşte. Florence Mabillon, fără îndoială influenţată de garda ei pretoriană de ţapi slugarnici, mă consideră o dezamăgire, Ariane s-a suit în maşină şi a plecat spre alte aventuri, iar Marie-Laure e mulţumită, cel puţin deocamdată, de somonul ei la grătar. O să-mi pun toate lucrurile în Mazda, o să trântesc pentru ultima

dată uşa portbagajului şugubăţ şi-o să cobor pentru ultima oară pe alee, fără ca vacile lui Aimé Matou să binevoiască să ia notă de plecarea mea. Oare ăsta o să fie tiparul vieţii mele? O să fiu silit mereu să mă-ntorc acasă?

Dorm prost. Pe la patru dimineaţa, după o căutare nesfârşită a unui loc răcoros şi odihnitor pe perna înfoiată, mă dau jos din pat şi deschid geamul. îngheţ în aceeaşi clipă. Simt un fior pe şiră. Din adâncurile pădurii întunecate din spatele fermei încercate de vremuri a lui Aimé ţâşneşte un înfiorător răget gutural de dorinţă şi durere, venit parcă de undeva de la începutul lumii.

Le brame. Strigătul atavic al unui cerb în călduri. Bon- cănire sau boncăluire, spune dicţionarul. Ştiu prin ce treci, bătrâne. Suntem în aceeaşi situaţie. Şi, din confortul tenno- panelor şi al jaluzelelor Velux *mti-brame,* mă alătur corului. Dacă lui Aimé o să-i dea prin cap să patruleze la nimereală în toiul nopţii, o să aibă parte de-o imagine unică: un *rosbif* stând lângă fereastra de la mansardă şi boncăluind la lună.

Cu două săptămâni înainte de plecarea finală, mi se face o onoare deosebită: sunt invitat să mă alătur Argonauţilor pentru *l'ouverture de la chasse* – deschiderea sezonului de vânătoare. Era limpede de ceva vreme că *la chasse* avea să ne ocupe timpul, măcar şi prin felul cum trecuseră sătenii de la hainele de vară la veste gen războiul din Vietnam cu miros de naftalină. La asfinţit, comurile de vânătoare repetă *O sole mio,* iar

ecourile li se aud în curţile fermelor din depărtare. Câinii simt palpitul din ce în ce mai intens şi exersează lătratul de la unsprezece la trei noaptea.

Vânătoarea – mai bine zis, trasul cu puşca – a devenit o activitate foarte sofisticată în cantonul Toison, mai ales după ce, în anii precedenţi, toate creaturile vii au fost practic nimicite cu eficienţă maximă. *Le tableau de chasse-* care consta de obicei în mândra expunere a numeroaselor animale ucise la sfârşitul vânătorii – e distribuit acum pe post de listă a personajelor înainte de începerea sezonului.

Dac-am înţeles bine, pentru măcelul organizat anul ăsta în comuna Toison au fost alese treizeci şi şase de mamifere şi păsări, printre care doisprezece fazani de fermă, care n-au zburat niciodată şi care-au luat lecţii de zbor de la Nestor, brutarul, şapte potârnichi, şase masculi şi o femelă pe care Tubard a cunoscut-o şi se pare că o consideră fermecătoare, o mână de iepuri de casă foarte leneşi, pentru începători, un iepure de câmp foarte viguros, rămas din sezonul trecut şi purtător al unei medalii care-i confirmă supravieţuirea, patru bibilici extrem de surprinse că au fost înălţate la rangul de vânat, dar care acceptă situaţia resemnate chiar din ziua când au evadat din coteţul lui Monsieur Séguy, şi – ultimul, dar nu cel din urmă – un bursuc inclus pe listă ca invitat special doar ca să i se facă un hatâr lui Le

Père Jules, a cărui vedere, obturată parţial de poziţia căştii de protecţie portocalii, îi permite să împuşte numai animale mari de la distanţă mică.

La început încerc să refuz cinstea de-a mă alătura Argonauţilor, motivând că n-am nimic corespunzător de îmbrăcat. Din nefericire, Madame Coudray, care e văduvă, rezolvă impasul. A păstrat hainele de vânătoare ale răposatului ei soţ într-un sac de plastic în şifonier. Faptul că defunctul era pitic nu-mi descurajează prietenii. Jacheta de camuflaj, boneta militară şi cartuşiera îmi vin mănuşă. Mă uit în oglindă. Haine strâmte, dar aspect viril. Jivinelor, păzea.

Ne dăm întâlnire la Toison d'Or la opt dimineaţa pentru duşca de plecare — *le coup de l'étrier.* Pleoştiţi de băutură, ne înghesuim toţi şapte, cu tot cu cartuşiere, într-un Renault 4 paradit, care se scufundă imediat, ca unul dintre excavatoarele lui Serge Leroi, în clisa moale a cărării care duce în pădure. Ideea de-a petrece toată ziua extrăgând vehiculul din smârcuri prinde contur în detrimentul celei de-a extermina animale, aşa că sar vitejeşte din maşină şi încep să trag în tăcere, pe când ceilalţi împing. Din păcate, nici măcar un *rosbif* în toată firea nu poate face nimic împotriva a şase morse, iar Renaultul e scos din noroi fără mari probleme.

Cabana de vânătoare e o cocioabă de lemn, ridicată cu mâinile goale şi proiectată de confrerie. Că aşa stau lucrurile o dovedeşte Denis, care, într-

un moment trecător de dezechilibru, se sprijină de pervazul ferestrei, moment în care toată coşmelia se surpă. Nimeni nu se sperie şi mai tragem cu toţii câte-o duşcă, după care refacem şandramaua. Treaba devine serioasă odată cu sosirea lui Louis în furgoneta lui verde, a cărei remorcă geme de copoi băloşi. Louis adună resturi şi deşeuri. Haita lui mănâncă ce găseşte el prin coşurile de gunoi. Câinii sunt foarte bine hrăniţi, dar au o răsuflare care te dărâmă.

Degetele dornice să apese pe trăgaci sunt domolite prin grija câtorva sticle reci de Chinon nou, pe care-l bem în timp ce Tubard prepară un *coq au vin.* îl urmez pe *chefXa.* bucătărie – o masă veche şi rahitică, rezemată de peretele din fund al cocioabei, pe care trei sticle de ulei, oţet şi muştar sunt lipite de un clei făcut din resturile unui *bœuf bourguignon* vechi de trei ani. Tubard deschide patru borcane uriaşe de conservanţi, toarnă conţinutul într-o tigaie ruginită şi aprinde spirtiera. Flăcările se ridică în aer, se fâsâie şi se sting, aşa că ne pregătim să mâncăm *le coq* rece. Mă ofer să dau o fugă la Super U pentru înlocuirea buteliei. Zadarnic. Chinonul şi camaraderia oferă căldura pe care ne-a refuzat-o gazul.

După un Camembert extrem de lichid, pe care Nestor ameninţă să-l umple de gloanţe dacă nu stă pe loc, ne antrenăm trăgând într-o ţintă improvizată, bătută în cuie de un copac – un sport periculos, căci Penthouse tocmai se uşura undeva

în apropiere. Ar fi putut ajunge pe perete, în locul coarnelor de cerb. Urmează o serie de bancuri *risqués* despre *le zizi* împăiat de un taxidermist şi expus pe bufetul din lemn de nuc, ca să-l vadă toată lumea.

Fiecare are, împăturită frumos în buzunar, lista animalelor pe care e voie să le vânăm anul ăsta. Nestor, care-l ştie bine pe fazan, dat fiind că-l învăţase manevrele de decolare, ni-l descrie. Are un şchiopătat uşor şi o pană albastru-deschis în coadă. Consemnăm informaţia. E esenţial să nu ucidem altceva. Asta e spiritul jocului. Tragi în ce nu trebuie, eşti eliminat. în timpul explicaţiilor, Roger trage în direcţia lui Denis şi-l ratează cu o reală îndemânare.

Ijsous-bois-subarboretul – trosneşte din cauza înaintării inexorabile a brigăzii vânătoreşti în echipament de camuflaj. Se aud împuşcături la stânga, la dreapta şi-n centru. După acalmia prânzului, suntem cu simţurile în alertă, gata să vărsăm sânge. Prim-planul unui ţânţar ar putea fi o potâmiche îndepărtată. Pădurea răsună de zumzetul mortal al muştelor şi ţânţarilor. Celălalt test major e să nu ne omorâm între noi. Nu-i atât de simplu cum pare. Imbrăcaţi cu echipament de luptă verde şi cafeniu, semănăm foarte mult tocmai cu vietăţile pe care încercăm să le eliminăm. Din punctul ăsta de vedere, Argonauţii sunt veritabili maeştri. Tubard îl ratează pe Jules, Denis îl ratează pe Roger, Pois Chiche îl ratează milimetric pe Denis, cu o lovitură într-adevăr impresionantă.

Un moment incitant – sunetul îndepărtat al unor aripi care fâlfâie în aer. Acolo sus, deasupra noastră, un cârd de raţe sălbatice. Câinii îşi ridică privirile, cu ochii plini de vise îndrăzneţe. Instinctiv, ridicăm armele şi tragem – *bum, bum* — în aer, spre trei avioane de luptă ale aviaţiei franceze, care trec şi ele pe deasupra capetelor noastre, dar cu vreo opt sute de kilometri pe oră. Din fericire, nu se înregistrează nici un impact. Aeronavele militare nu sunt pe listă pentru anul în curs.

Spre sfârşitul după-amiezii, un vier laconic ne

face o vizită. N-ai cum să-l prosteşti. Ştie foarte bine că figurează pentru lista de anul viitor. Ce tupeu! Ne îndreptăm armele spre el şi declanşăm un lung *pan pan-* zgomotul pe care-l fac armele franceze. Vierul trage un pârţ şi-o ia din loc, ca să enerveze şi alte grupuri de *chasseurs.*

Pe înserat, Louis pune mâna pe corn şi anunţă sfârşitul vânătorii. Ne întâlnim cu toţii într-un luminiş din mijlocul pădurii, unde se află un cerc de şapte ciuperci otrăvitoare pătate, umflate peste măsură şi colorate în alb şi roşu. Neavând nici un cerb pe care să-l dezmembrăm, privaţi de măruntaiele prăzii, tragem în ciuperci şi le facem arşice. *Ah, les salauds! Ne* simţim cu toţii mult mai bine. Asta înţelegea Aristotel prin catharsis.

Englezul a trecut testul cu brio. Prietenii fac roată în jurul meu, toarnă nişte *gnôle* extrem de înţepător în şapte păhă- roaie, mi-l înmânează pe cel mai mare şi intonează cântecul ritualic:

Ami Michael, Ami Michael
Lève ton verre
Et surtout ne le renverse pas.
****

Trebuie să ridic paharul la frunte – *lefrontibus*| la bărbie – *le mentibus;* iar apoi la *zigounette.*

El porte le
Au frontibus

********** Prietene Michael, Prietene Michael, / Ridică-ţi paharul / Şi mai ales nu-l răsturna *(n.tr.).*

Au mentibus
Au sexibus.

Iar cântecul se încheie cu corul cântând ritmat cât timp dau pe gât paharul de *gnôle* fără să-l iau de Ia gură – *Et glou et glou et glou et glou* – , salutându-mă când paharul e în fine gol:

Il est des nôtres,
Il a bus son verre comme les autres!††††††††††††††††††††††††††††††

Mă simt de parcă mi-a spintecat cineva măruntaiele. Acum îmi dau seama ce simte de fapt cerbul. E finalul cel mai potrivit al unei zile minunate.

Ca să nu ne facem de râs, trecem pe-acasă pe la Pois Chiche înainte de-a ajunge la Toison d'Or. Are un iepure sălbatic – *un lapin de garenne-m* congelator. îl decongelăm cu ajutorul unui fôhn, îl îndesăm în desaga cu trofee şi nu mai arătăm ca ultimii gogomani când intrăm cu toţii în bar.

Noaptea târziu, pe când mă întorc pe trei cărări acasă, aud din străfundurile pădurii o coralâ compusă din doisprezece fazani, un iepure de câmp, câţiva iepuri de casă, vierul lui Le Père Jules, precum şi tonurile stridente ale bibilicii, care dau cu tifla şi îngână cântecul la care recurg toţi copiii francezi ca încununare a unei victorii facile:

On a gagné! Les doigts dans le nez.

---

†††††††††††††††††††††††††††††††† E de-ai noştri, / Şi-a băut paharul la fel ca ceilalţi! *(n.tr).*

michael
sadler

Ils ont perdu! Les doigts dans le cul.
ǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂ

ǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂǂ Am câştigat! Degetele-n nas. / Au pierdut! Degetele-n cur *(n.tr.).*

24

Absolut din senin, mă trezesc cu un telefon de la Brice Tricot. E cum nu se poate mai afabil.

— Michael?

Sunt surprins atât de telefon, cât şi de ton. După focurile de artificii, aş fi suspectat mai multă suspiciune. La rândul meu, sunt la fel de afabil, folosind semnele de exclamare rezervate în mod normal Laetitiei.

— Brice!

— Michael. Dacă se-ntâmplă cumva, prin cine ştie ce noroc, să fii liber sâmbătă seară, am vrea să te invităm la o petrecere.

Soţii Tricot ştiu că nu peste multă vreme mă-ntorc în Anglia. Ar dori să mă invite la un bal mascat şi la un concert dat de un prieten care face dinţi falşi în căsoiul lui aflat într-un sat nu departe de Tours.

E deosebit de drăguţ din partea lor. Sunt stârnit la gândul c-o să fiu în stare s-o văd pe Ariane pentru ultima oară. Şi încasez fără să clipesc ironia. Prima mea plecare în Franţa a fost serbată printr-un bal mascat în Abesbury. Plecarea mea iminentă din Franţa urmează să fie sărbătorită în acelaşi mod. *Ironie du sort.* De-ale destinului.

Ii mulţumesc cu toată curtenia lui Brice pentru

24

că nu m-a uitat. Totuşi, există o mică problemă. Ce-ar trebui să port?

Mă luminez citind presa. Deschid şifonierul lui Sophie Hodge, trepidând de emoţie. Un şifonier e un stup de erotism. Saint Preux din *Noua Eloiză* a lui Rousseau petrece

o după-amiază extrem de plăcută închis în şifonierul prietenei lui. N-am de gând să intru în sarcofagul mirosurilor dulci, ci doar să împrumut o rochie, o poşetă şi, dacă se poate, o pereche de mănuşi.

Sophie Hodge şi cu mine aveam cam aceleaşi dimensiuni, deşi picioarele ei sunt mai mari decât ale mele. Rochia înflorată era perfectă, la fel şi poşeta din piele de crocodil, dar pantofii nu se potriveau deloc. La Emmaus, echivalentul francez al magazinelor Oxfam, aflat într-o structură de oţel construită nu departe de drumul naţional care leagă Tours de Loches, mi-a atras atenţia o pereche de pantofi de satin roz cu tocuri înalte. îmi venea greu să-i probez. Eram înconjurat de vânzători atenţi, care probabil că aveau să-l dea afară imediat pe englezul rotofei care proba o pereche de pantofi de damă. A trebuit să-i ascund sub o cadă şi să aştept momentul când nu se uita nimeni. Şi iată şi ingredientul final. într-un magazin pentru amatorii de renghiuri – minunat intitulatul *magasin de farces el attrapes-,* am găsit o perucă lila. Eram aranjat.

Sâmbătă dimineaţă mi-am încercat fardurile.

Ti-tiii!

Bernard s-a uitat la mine îngrozit. Folosisem un ruj rubiniu şi un fond de ten uşor. Prejudecăţile lui erau confirmate. Englezii îşi dăduseră iarăşi arama pe faţă. Ca să-i ofer şi mai multă satisfacţie, mi-am ţuguiat buzele în oglinda lui retrovizoare.

—Je n'ai pas un peu débordé avec le rouge, Bernard?

Nu dădusem cu prea mult ruj? Bernard a băgat în marşa- rier şi-a ieşit de pe alee cu o sută pe oră. Avea tensiune 25 cu 18. E dulce răzbunarea.

Brice Tricot a sugerat să venim cu maşinile, dar să ne întâlnim la răspântia de la Reignac – ştiam labirintul? m-a întrebat el, fără nici un fel de apropo. Pe urmă puteam să mă ţin după ei până la locul petrecerii – casa nu era uşor de găsit. Şi de data asta, cu mare solicitudine, ceilalţi mă aşteptau. Am început să am impresia că le-ar fi părut rău să rămână fără mine. Maşina lor avea geamuri fumurii. Era imposibil să văd cum se costumaseră pentru carnaval.

Şofatul cu pantofi cu tocuri înalte s-a dovedit complicat, dar tot am avut timp să admir frumuseţile peisajului din Touraine. Străbaţi o câmpie ca atâtea altele, scăldată în lumina pastelată şi gingaşă a cerului uriaş al serii, şi te trezeşti deodată într-o vale secretă plină de râuri, castele ascunse şi colibe de troglodiţi, care ies din stâncile de calcar de parcă un sculptor şi-ar fi lăsat munca neterminată. în timp ce mă ţineam după Mercedesul încăpător al lui Ariane şi Brice, am început să am un sentiment de *déjà-vu.* Ciudat. Mai fusesem aici şi altădată? Oficiul poştal, *auberge-u*| ăla, cotitura de acolo, toate păreau să evoce amintiri pe care nu puteam să le localizez.

Ia stai puţin.

Imediat după lacul ăla se găseşte o răspântie.

Faci dreapta şi pe urmă stânga. După aceea dai peste o moară. Premo- niţia a devenit aproape sufocantă. Un indicator aflat la intrarea în sat ar trebui să-mi confirme bănuielile. Iată un tânăr rezemându-se de indicator şi flirtând cu o fată pe bicicletă. în ultima clipă tânărul face o mişcare spre dreapta.

Pont de Ruan.

Ce n 'est pas possible!

Tocmai aici, în Pont de Ruan, făcusem un *réveillon* acasă la Edith şi Roland Delluc§§§

unei case frumoase.

Le Moulin Delluc**********.

Coincidenţa e extraordinară. Am fost invitat de două ori exact în aceeaşi casă pitită într-un colţişor secret din Touraine. Oare Edith şi Brice se cunoşteau? Aveam s-o văd din nou pe Edith? Nu spuseseră că era vorba de petrecerea cuiva care făcea danturi? Rolland Delluc se ocupa de zahăr, nu de dinţi. Nu mai înţeleg nimic.

Inima îmi bate repede. Uşa morii se deschide. Edith iese să ne întâmpine. Poartă aceeaşi jachetă strânsă pe talie şi aceeaşi pereche de şalvari exotici de satin. Deschid ochii. Femeia nu e Edith. Poartă o rochie grea dintr-un material care seamănă cu velurul pentru draperii. Brice mă prezintă. Probabil că Ariane a luat-o înainte. îmi tremură picioarele. Emoţia e prea mare. Stăpâna casei, fără îndoială soţia magnatului stomatologic, mă priveşte ciudat, dându-şi seama că e ceva în neregulă. Mă adun şi-i mulţumesc politicos pentru invitaţie. Probabil că faţa îmi trădează sentimentele. Buna mea creştere nu pare să-i alunge neliniştea din priviri. Mă roagă s-o urmez. Concertul are loc în grădina din spatele casei.

N-am nevoie de instrucţiuni. Ştiu drumul. Plus grădina, ca pe propriul buzunar. Undeva în fund se află o cărare. Cărarea pe care am luat-o ca să cumpăr ouăle de la ferma lui Saturnin. Grădina dă

********** Moara Delluc *(n.tr.).*

spre apa din scocul morii. Spre *le bief.* învăţasem cuvântul, dar nu mai fusesem în stare să-l folosesc de atunci.

— *Le bief.*

— *Oui, le bief.*

Fotoliul velurat se uită la mine, confirmându-i-se cele mai negre bănuieli. Ce-o avea de repetă întruna „apa din scocul morii”?

Intrăm în casă. Mirosul locului e copleşitor. Nu s-a schimbat deloc. Trebuie să mă aşez preţ de o clipă. Oare chiar e aceeaşi canapea? îmi pun geanta de mână pe o masă de mahon. O fi aceeaşi masă? Pufurile şi abajururile sunt identice. Mă simt ca un străin acasă. în spatele uşii ăleia de stejar, bucătăria cu uriaşul frigider american în care îmi ascunsesem *les tripes à la mode de Caen*†††††††††††††††††††††††††††††††. Pe fereastră, o întrezărire a lacului îndepărtat unde împuşcaserăm raţe. Şi peste tot mirosul acela, parfumul lemnului fumegând şi al lacului de mobilă, care anunţa prezenţa lui Edith. E aici. în faţa mea. Mă bucur enorm c-o văd din nou. Mi se adresează cu blândeţe.

— *Ça ne va pas?*

— *Ça va, Edith, merci.*

Stăpâna casei crede în mod evident c-am luat-o pe mirişte. — Mă cheamă Sylvie. Dacă nu te simţi bine, poate c-ar… îmi vorbeşte în engleză, ca să-mi

---

††††††††††††††††††††††††††††††††† Burtă a la Caen *(n.tr.).*

facă pe plac. Brice şi Ariane au dispărut. Ca s-o liniştesc pe Sylvie, îi explic situaţia. Am mai fost aici. Fusesem prieten – chiar prieten apropiat – cu proprietarii. Sylvie îmi spune că ea şi soţul ei nu-i văzuseră în viaţa lor pe foştii proprietari. Totul fusese aranjat prin agenţia imobiliară. Era mult mai eficient şi până la urmă şi mai rentabil, fiindcă...

Mi se rupe de toate astea. Unde sunt acum?

Sylvie habar n-are. Ea Paris? Poate în Elveţia? Crede că au o casă în Elveţia. O corectez. Nu. Aveau o casă frumoasă

în Ile de Ré. E limpede că nici pe Sylvie n-o interesează bunurile imobiliare ale foştilor proprietari. Are de organizat o petrecere. Cu o uşoară ezitare, face semn în direcţia toaletei. N-aş vrea să mă pun un pic la punct?

De ce-a ezitat? Mă ridic în picioare şi-mi surprind imaginea în oglindă. *Nom d'un chien!* în vâltoarea emoţiilor, uitasem. Venisem la petrecere deghizat în Margaret Thatcher, *la dame de fer en personne.*

Un musafir în smoching, care pretinde că se duce să ia o pătură de călărie din maşină, străbate salonul spaţios în care fostul prim-ministru îşi vine în fire.

— Bonsoir, Madame.

E urmat de soţia lui, care e clar c-a venit să se uite la mine, îmi trece prin cap un gând îngrozitor. Brice, la fel ca individul cu pătura de călărie, poartă smoching. Sylvie e îmbrăcată cu o rochie velurată. Tipa care se zgâia la mine e în rochie de seară. Am fost păcălit, tras pe sfoară, dus cu zăhărelul, luat de fraier, tras în piept. E o petrecere ca atâtea altele. O simplă agapă a dentiştilor. Atâta doar că, pe post de atracţie specială, şi-a făcut apariţia extraordinarul, unicul şi inegalabilul rasfttţftravestit, omul care se crede Margaret Thatcher.

Merci Brice. Merci beaucoup. Prin urmare, de-aia erai atât de afabil.

N-am încotro. O să trebuiască să-i înfrunt pe

toţi. Nu pot să-mi petrec întreaga seară ca un laş pe canapea. N-ar fi demn. în clipa când îmi fac apariţia în capul scărilor care duc în grădină, aerul serii se umple de freamătul galic al celor care-şi fac semn cu cotul. *Ah! Ces Anglais.* Ce naţie. Ce tupeu. Zău dacă nu sunt culmea. *Il sont impayabtes!Norma*\, aşa se-ntâmplă dacă-ţi trimiţi fiul la o şcoală publică. *Quelle éducation.* Dar poţi să le zici ceva? Asta e. O să li se termine şi libidoul. Ia uite, ia uite.

Iau o hotărâre. Dac-o vor pe Margaret, atunci o s-o aibă. Cu graţie şi aplomb, având grijă să nu-mi prind tivul sub tocurile înalte, cobor treptele şi mă-ndrept spre scena care a fost ridicată în fundul grădinii – departe de vuietul focului –, neuitând să provoc cât mai multe pagube gazonului cu pantofii mei luaţi de la Emmaus. Un Yorkshire terrier mă atacă la glezne şi-i trag un şut în boaşe. E minunat câte lucruri poţi face nevăzut pe sub o fustă.

— Bonsoir, Madame.

E specialistul plin de el care-şi cumpărase cândva o *danseuse.* îi ard o pupătură direct sub nas. Să se-nveţe minte să mai flirteze cu puterea.

Ne pregătim cu toţii pentru concert. Programe mici şi elegante stau împăturite pe fiecare scaun. Mă aşez lângă o blondă platinată care râde atât de mult, încât trebuie să-şi schimbe mereu poziţia picioarelor. Meniul nu face să-ţi lase gura apă. Niscai baroc din perioada muzicii greţos de siro-poase. Telemann şi alţi compozitori neînsemnaţi din aceeaşi categorie, cu nume gen Glockenstop.

Ritmuri vesele pentru proprietari rubiconzi de castele. Muzică pentru sălile de aşteptare ale dentiştilor. Nimic în care să vrei să-ţi înfigi dinţii. Ar trebui să încerce şi Amorosa să compună.

Un bărbat în smoching aflat lângă mine emană şarm prin toţi porii.

— îmi place la nebunie *Tafelmusik.* Dar dumneavoastră, doamnă?

— Mă plictiseşte de-mi sar chiloţii, dragule.

Margaret e-n mare formă în seara asta.

Cinci muzicieni pensionaţi ai orchestrei simfonice din Loches au format un ansamblu baroc. îşi sprijină partiturile de stativele fragile, îşi fixează viorile sub cele trei guşe, scutură scuipatul din flauturi şi gata. începe muzica. După patru măsuri, ai nevoie de-o băutură. Muzica e veselă, politicoasă, vivace – şi totodată nesuferită. Băutura insipidă e turnată ca un ceai călâi în urechile strânse laolaltă. Musafirii închid ochii pentru simularea extazului, dar în realitate fie aţipesc, fie trag ocheade furişe spre minijupa chelneriţei. Cam din patru în patru minute se întorc unul spre altul şi încuviinţează din cap, de parc-ar vrea să spună „Ai prins modulaţia?" sau „Ce zici de repetiţia asta?". însă nu păcălesc pe nimeni. De fapt, le sar capacele de plictiseală. Din când în când, îi strâng genunchiul specialistului care poartă smoching şi-i fac cu ochiul. Se pare că acest *Tafelmusik* mă excită. Individul începe să pară agitat.

Partea cea mai bună e liliacul. Tuturor le place de el – fratele sau sora pilangiului de la mine din

pivniţă, care zboară în cercuri joase, smulgând ţipete de groază doamnelor care-şi duc mâinile deasupra capului ca să-şi apere coafurile. Rezultatul e un *chul-* şşşt- opărit din partea ahtiaţilor după muzică barocă, a căror concentrare are de suferit, înrăutăţesc situaţia făcându-mi să foşnească fusta. *Chut!* Duc lucrurile mai departe şi scot un foşnet *fortissimo. CHUT! Ne* place tuturor să facem *chut.* E mult mai interesant decât să asculţi melasa aia muzicală barocă.

Musafirii abia aşteaptă să-mi afle reacţia la sfârşitul concertului.

— Cum v-a plăcut muzica, madame?

— *Chiante.* ########################

Ha, ha. Straşnică femeie. Dar musafirii tot sunt un pic nelămuriţi.

— Aţi fi preferat...?

— Stones, fără discuţie.

Oaspeţii sunt surprinşi, dar totodată fermecaţi. Margaret chiar le-a căzut cu tronc. Ce păcat că Franţa n-a avut niciodată *une dame defer.* Ar fi făcut ordine-n ţară.

— Un pic de sangria?

— Prefer nişte Bolly, *mon chou,* dacă nu te superi.

Ariane pleacă de lângă nişte oameni prinşi într-o conversaţie fascinantă despre plombe. Până acum a stat la distanţă. Oare o fi implicată în toată

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Căcă toate *(n.tr.).*

povestea? O fi con- vins-o Brice să-i fie complice?

— *Maî-quel...*

Trebuie să rezist.

— Da, Ariane.

— *Ça vous va très bien, vous savez.. .*§§§

Numai că zeii, tolăniţi pe paturile lor de nori şi pătimind din cauza unei indigestii ambroziale, deciseseră evident altceva. Voiau să se distreze. Sau, contrar propriilor obiceiuri, ţineau să răsplătească perseverenţa.

Interior. Noapte. Baie.

Cioc, cioc.

Ariane şi icrele de sturion? Ezit. Pe urmă, fără strop de entuziasm:

— *Oui.*

— *Ouvrez, s'il vous plaît************************************

Vocea e blândă, de un contralto atrăgător. în mod sigur, nu e Ariane. Deschid uşa.

— Ţi-am adus asta.

Are ochi negri şi părul de aceeaşi culoare – o cascadă de bucle care i se revarsă pe umerii fermi şi bronzaţi. Poartă o bluză de mătase albă. Pe o tavă duce nişte batiste de hârtie, demachiant, un pulover şi o sticlă de Chinon.

— *Je vous démaquille.* †††††††††††††††††††††††††††††

Mi-ar face mare plăcere să scap de machiaj. Dar ce Dumnezeu are de gând?

— Ne-am certat adineauri. Fostului meu n-o să-i dea prin cap să mă caute-aici. I-am dezumflat cauciucurile de la maşină.

************************************ Deschide, te rog *(n.tr).*

†††††††††††††††††††††††††††††††††††† Te demachiez *(n.tr).*

Poate că, după ce terminăm cu stratul ăsta de fard, ne ocupăm şi de Brice. Cu o grijă şi-o atenţie enormă, musafira mea începe să-mi redea aspectul iniţial. Stau cu ochii închişi. Din când în când, mai iau câte-o gură de Chinon. O simt aproape de mine. Mă întreabă ce părere am despre concert. încep să dau cu barosul în baroc şi să mă-nfig în Telemann, dar ea îmi sugerează să n-o plictisesc cu fleacuri, îmi mângâie pleoapele cu un şerveţel demachiant.

— *Un moment.*

Şi pleacă. Mă privesc în oglindă. Din fericire, munca e făcută doar pe jumătate. Ea se întoarce cu un *saucisson,* o baghetă şi-o lanternă. Fără neonul de deasupra chiuvetei, baia e scăldată într-o lumină mai caldă.

— *C'est mieux ainsi.* ##########################

Taie cârnatul eu un briceag scos din poşetă. închid ochii din nou şi-o las să preia controlul. O simt încă o dată foarte aproape de mine, cu părul mângâindu-mi obrazul. Ce părere am de *saucisson?* Delicios. Mă anunţă că l-a adus din Auvergne, unde fusese la carting cu fostul. îi spun că prefer *le saucisson* cartingului. Degetele ei lungi şi delicate se mişcă de la ochii mei la bărbie, obraji, urechi şi ceafă. Oare mi-am pus fard şi pe ceafă?

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ E mai bine aşa (*n.tr.).*

— *Attendez.* §§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

Şi pleacă iar. Mi-a rămas nişte cremă deinachiantă în colţul ochiului stâng şi frec repede zona, ceea ce-mi provoacă usturimi imediate. Când ea se întoarce, am ochii închişi.

— *Ouvrez les yeux.* **********

Ţine o sticlă veche şi prăfuită. Un Vouvray moelleux din 1947. 1947! Cel mai tare an al secolului! Cel mai bun vin dulce făcut vreodată în Loara. Genul de băutură pe care se cuvine s-o bei în genunchi – şi te trezeşti că ai parte de ea într-o baie!

— Mi-a adus-o fostul. Dar e jigodie. A ascuns-o în portbagaj. *On va la boire!*††††††††††††††††††††††††††††††††

Scoate un tirbuşon din geantă – în mod evident, varianta de la Hermès a trusei mele de scule de la Super U – şi-o deschide. îi privesc braţele zvelte, în timp ce ea extrage dopul. Zâmbeşte când îi aude pocnetul – un surâs care-ar topi şi genunchii unui pitic de grădină făcut din beton.

— *Goûtez.* ############################

închid ochii. Vinul e uşor şi dens, proaspăt şi totuşi vechi, verde şi tomnatic. N-am gustat în

---

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Aşteaptă (n.tr).

********** Deschide ochii (n.tr).

†††††††††††††††††††††††††††††††††† O s-o bem (n.tr).

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Gustă *(n.tr.).*

viaţa mea ceva atât de bun. E cea mai frumoasă clipă petrecută în vreo baie. Deschid ochii, mă uit la musafira mea şi gata. Ce mai tura vura, s-a-ntâmplat. Uite-aşa. Cât ai pocni din degete.

M-am îndrăgostit. *Je suis amoureux.*

Ouf. în sfârşit. *Enfin.* Aştept clipa asta de-o veşnicie. Trebuie să spun că mă simt mult mai bine.

Dragoste la prima vedere? *Le coup de foudre"?* Nici pomeneală. Reţeta succesului ar trebui să fie următoarea: o coincidenţă, nişte muzică barocă plicticoasă, un *saucisson,* o baie sentimentală, un tub de cremă demachiantă, o sticlă de Vouvray '47, *elle et moi.* Infailibil.

Mă aplec spre ea încet, foarte încet. Ochii ni se întâlnesc şi surâd, buzele mele le mângâie pe ale ei, gustând dulceaţa vinului şi moliciunea sărutului ei. încă sunt un pic lipicios, aşa că îmi curăţă micile unghere ale feţei cu o batistă de hârtie, terminând curăţenia cu vârful limbii.

Cioc, cioc.

Iar afurisita asta de uşă. O voce de bărbat.

— Loulou?

— Tu eşti Loulou? şoptesc.

Ea dă din cap. Şi apoi răspunde:

—Je ne suis pas là. §§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

Era monsieur Carting?

---

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ Nu sunt aici (n.tr).

— *C’est lui?***\

michael
sadler

Tăcere. Pe bună dreptate. Nu e genul de propoziţie pe care-o aştepţi din cealaltă parte a uşii încuiate a băii unui dentist. Ariane, îmi dau seama, e mişcată. Paşii i se îndepărtează încet pe coridor. Sunt trist, dar încântat. Vinul de Vouvray mi-a deschis pofta de oximoroane.

Folosindu-ne de un creion dermatograf, ne scriem unul altuia adresele pe nişte şerveţele. îi spun ceea ce voiam să declar de-atâta vreme:

—Je vous aime.

A trebuit să spun *vous* fiindcă nu ştiam cine era. M-a emoţionat felul cum am fost în acelaşi timp pătimaş şi corect.

Mă sărută pentru ultima oară, îşi exprimă sincera mirare faţă de neaşteptata excitabilitate a englezilor şi pleacă. Pe gazon, ansamblul baroc lasă prudenţa în plata Domnului şi începe să interpreteze *Carmen.* în sfârşit, muzică adevărată! Lady Margaret, în vârf de formă, cântă ,,L'amour est enfant de boheme" şi dansează un flamenco.

Iubesc ţara asta. îi iubesc dentiştii. îi iubesc machieuzele brunete, senzuale, dezumflătoare de cauciucuri şi dătătoare pe gât de Vouvray.

Vive l'amour.

Merci, Edith.

25

Începutul unui nou trimestru e un moment greu în viaţa oricărui profesor. Reîntâlnirea colegilor după o vacanţă lungă, în aceleaşi săli de curs, în aceeaşi atmosferă a pixurilor cu pastă moale, a cărţilor şi a cremei de ghete, nu e niciodată uşoară. îţi parchezi maşina în parcarea asfaltată a facultăţii şi te îndrepţi spre aleea tivită de tufe şi învăluită într-un miros înţepător, care duce la treptele bibliotecii. E la fel, dar nu tocmai. Hanoracele şi tricourile de anul trecut sunt umplute de alte corpuri, de alte chipuri, de alte nume. în fiecare toamnă noutatea se micşorează, diferenţele devin din ce în ce mai mici, iar repetiţiile tot mai mari.

însă nu şi anul ăsta.

E şapte dimineaţa în prima zi a trimestrului. Aerul zorilor e tare şi limpede. Viile îngrijite atent se întind spre orizont, unde podgoriile dispar pe o pantă îndepărtată, care duce în sat. Struguri grei de soare – septembrie a fost extraordinar de călduros – sclipesc în rouă. Clopotul din turla bisericii din Vouvray bate ora exactă. Un bătrân într-un *bleu de travail* merge printre rândurile de vie ducând *pâté de campagne,* pâine şi, pe un cărucior aflat în spatele lui, o damigenuţă de vin alb. Mi-au amorţit mâinile de cât am muncit cu foarfecele de grădină. Strugurii trebuie culeşi ciorchine cu ciorchine. Un sandvici, cu pâinea îndoită şi având la mijloc un strat gros de pate, şi o

duşcă din Vouvray-ul dimineţii: cel mai bun mic dejun de la cerealele Weetabix încoace.

Am redactat o scrisoare pentru Richard Badger, onctuosul şef de catedră, prin care să-mi explic priorităţile şi hotărârea. N-o să mă mai întorc fiindcă nu pot. E simplu ca bună ziua. *Adieu Swindon.* Din motive pe care la ora actuală prefer să nu le detaliez, sunt nevoit să rămân în Franţa. Al dumneavoastră, cu sinceritate etc.

Primisem o scrisorică de la machieuza mea particulară. I-ar plăcea – o spune foarte simplu – să mă mai vadă. *Et moi de même.*
########################## Dacă-ţi asculţi inima, viaţa e simplă. Mă îndrept din şale, îmi mijesc ochii spre soarele care răsare şi-mi amintesc de Racine şi de sfâşietoarea despărţire de la sfârşitul lui *Bérénice. Dans un mois, dans un an, comment souffrirons-nous, Seigneur, que tant de mers me séparent de vous ?*

Que le jour recommence et que le jour finisse
Sans que jamais Titus puisse voir Bérénice,
Sans que de tout le jour je puisse voir Titus.
§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§

Regina Palestinei avea dreptate. La loc

---

‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡‡ Şi mie la fel *(n.tr.).*

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§ într-o lună-ntr-un an, cât vom mai îndura / Hăt, la capătul mării, unde nu-i mâna Ta? / Ori că ziua începe, ori că se va sfârşi, / Titus pe Bérénice n-o s-o poată zări / Şi nici eu pe-al meu Titus n-o să-l pot urmări *(n.tr).*

comanda. Nemaisimţind vreo presiune, am decis să nu-mi fac bagajele. Exilul nu-i de mine. N-am de gând să trag de bălării în fundul grădinii mele mâloase din Abesbury, mistuit de regrete. Nici vorbă. Remuşcarea te face să rugineşti. Iar eu vreau să am regină, nu rugină.

E rândul meu să car *la hotte,* aşa că-mi trec curelele de piele pe după umeri ca să adun strugurii din coşurile culegătorilor. Trebuie să îngenunchez, astfel încât femeile vârstnice în negru să-şi poată vărsa recolta. La capătul şirurilor de vie, tractorul şi remorca. Urc cele patru trepte ale scării şi, cu o scuturare a umerilor, arunc totul în marea stacojiu- violetă de struguri. Lin miros incredibil de suc ameţitor se ridică din lacul de ciorchini deja storcoşiţi pe jumătate din cauza propriei greutăţi. Preţ de o clipă, mă uit în direcţia satului încununat de aburul dimineţii. Aici vreau să fiu. Sticla mea era pe jumătate goală. Franţa m-a biruit. *Je suis ouillé.* În fine, am parte de *ullage.*

îmi duc scrisoarea de demisie la Toison spre sfârşitul serii. Satul şi-a rezolvat diferendele. Plăci noi-nouţe din metal albastru proclamă întregii lumi numele străzilor. Urc pe Rue des Roses, intru pe Allés des Primevères şi vâr misiva în cutia poştală din Place de France.

În Toison domneşte pacea.

Sau poate nu?

Ciudat, observ mai multe siluete pândind în

pragul uşilor. Pois Chiche aşteaptă la intrarea în cafenea, Henri e aşezat la el pe băncuţă, pe Cossard îl văd pe terenul de sport al şcolii, Penthouse stă pe treptele bisericii, Tubard e acasă cu geamurile deschise, iar Jules în livada lui tranzistorizată.

Ce se-ntâmplă?

Ce-aşteaptă cu toţii?

Mă apropii de Henri ca să dau mâna cu el.

Dddrrriiinnnggg.

Ce mama dra...

Dddrrriiinnnggg.

Toată lumea se ridică în picioare. Atmosfera e electrizantă. *Dddrrriiinnnggg.*

Dddrrriiinnnggg.

în livadă, *Dddrrriiinnnggg. Dddrrriiinnnggg*\a. şcoală, *Dddrrriiinnnggg* Toison d'Or, *Dddrrriiinnnggg* la brutărie. Iar apoi, ca şi cum satul ar fi un domino sonor, *Dddrrriiinnnggg* în fiecare casă.

Strigăte de bucurie izbucnesc în stânga, în dreapta şi în centru.

— *Ça y est!*

— *Enfin!*

Henri se ridică maiestuos pe frânghia lui de echilibrist.

— *Le réseau, on l'a.*

Avem în sfârşit semnal! Telefoanele mobile funcţionează în sat! *Enfin!*

Am făcut bine c-am rămas.

Toison e din nou centrul universului.

* Englezii ăştia sunt nebuni! (n.tr.).

* Beţi un păhărel? *(n.tr.).*

*** Nu-i rea. Nu-i rea deloc *(n.tr.).*

1. Priceapă cine poate *(n.tr.).* După cercetări meticuloase, am descoperit că *hippokhâgne* şi *khâgne* sunt numele date celor doi ani în care trudeşti la şcoală după *baccalauréat,* pregătindu-te pentru admiterea la una dintre *les grandes écoles (n.a.).*

* Nu poţi fi atent?! *(n.tr).*